

**Promilleafgiftsfonden for landbrug
Årsregnskab for 2025**

CVR. nr. 33 33 51 21

Årsregnskabet omfatter årsregnskab med indtægter, udgifter, balance og noter. Årsregnskabet er baseret på tilskudsregnskaber fra modtagere af tilskud fra fonden.

Indholdsfortegnelse

Fondsoplysninger	3
Ledelsesberetning	4
Ledelsespåtegning	10
Den uafhængige revisors revisionspåtegning	11
Anvendt regnskabspraksis	14
Resultatopgørelse	15
Balance	16
Noter til resultatopgørelsen	17
Supplerende oplysninger	19
Opgørelse over de seneste 5 regnskabsår	46
Noter til supplerende oplysninger	48

Fondsoplysninger

Navn:

Promilleafgiftsfonden for landbrug
Vesterbrogade 4A, 4.
1620 København V
tlf. 33 39 40 00
www.promilleafgiftsfonden.dk
promilleafgiftsfonden@promilleafgiftsfonden.dk
CVR. nr. 33 33 51 21
Etableringsår 1978

Bestyrelse:

Louise Gade, formand
Camilla Udsen, næstformand
Ann Louise Worsøe Jørgensen
Asbjørn Børsting
Ejnar Schultz
Jens Krogh
Jette Feveile Young
Knud Foldschack
Louise Helmer
Stig Uggerhøj Andersen
En vakant plads pr. 1. maj 2026 for offentlige interesser

Administrator:

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Revision:

EY
Godkendt Revisionspartnerselskab
Dirch Passers Allé 36
2000 Frederiksberg C
Telefon: +45 73 23 30 00
copenhagen@dk.ey.com|
www.ey.com

Ledelsesberetning

Om fonden

Promilleafgiftsfonden for landbrug blev oprettet i 1978.

Fonden arbejder for at styrke dansk landbrug gennem støtte til aktiviteter, der skaber bæredygtig vækst hos erhvervets konventionelle og økologiske primærproducenter.

Fonden er reguleret i henhold til lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om ordninger under Den Fælles Landbrugspolitik finansieret af Den Europæiske Garantifond for Landbruget m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 115 af 6. februar 2020 (landbrugsstøtteloven).

Fonden ledes af en bestyrelse, som består af seks repræsentanter for landbruget og fem repræsentanter for offentlige interesser. Repræsentanterne for landbruget udpeges af ministeren efter forudgående udtalelse i enighed fra Landbrug & Fødevarer, Økologisk Landsforening og Bæredygtigt Landbrug. Repræsentanterne for offentlige interesser udpeges af ministeren efter fælles udtalelse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Forbrugerrådet Tænk og Det Frie Forskningsråd.

Bestyrelsesmedlemmer er udpeget for en fireårig periode pr. 1. november 2025.

Fonden kan i henhold til landbrugsstøtteloven finansiere foranstaltninger inden for følgende hovedformål: Af-sætningsfremme, forskning og forsøg, produktudvikling, rådgivning, uddannelse, sygdomsforebyggelse, sygdomsbekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol, medfinansiering af initiativer under EU-programmer samt i øvrigt foranstaltninger, som ministeren godkender.

Til finansiering af foranstaltningerne modtager fonden en bevilling i henhold til finansloven, jf. § 24.24.51. I daglig tale betegnes de overførte midler som promillemidler. Derudover kan fonden modtage andre midler, som ministeren giver tilladelse til. Ministeren har godkendt, at Promilleafgiftsfonden for landbrug udmønter særpuljemidler til udtagningskonsulenter i 2025.

Årets aktiviteter

- Den 24. januar 2025 blev afholdt bestyrelsesmøde til konstituering af ny bestyrelse, der trådte til for en ny fireårig periode 2024-2028 pr. den 1. november 2024. Her blev der også givet en generel intro til fonden og fondens strategiarbejde.
- Den 3. marts 2025 blev der afholdt bestyrelsesmøde, hvor der efter indlæg fra fondens censorformand Jakob Vesterlund Olsen blev vedtaget ny strategi for 2026-2029. Der var også behandling af fondens implementering af økonomistyrelsens vejledning om effektiv tilskudsforvaltning, der blev truffet beslutning om åbning af et generelt opslag for bevillingsåret 2026 ligesom der blev taget stilling til udmøntning af et særopslag for 2025 til udtagningskonsulenter.
- Den 10. juni 2025 blev årsregnskab 2024 godkendt og bestyrelsen behandlede ansøgninger til særopslag for 2025 ang. udtagningskonsulenter. Derudover blev der taget stilling til åbning af en ansøgningsrunde for 2026 for særpulje til udtagningskonsulenter.
- Den 28. september 2025 behandlede bestyrelsen ansøgninger til det generelle opslag om bæredygtighed for 2026 og til særpulje til udtagningskonsulenter for 2026. Endelig blev der valgt tema til effektivvurdering 2024 under ledelse af censorformanden. Da effektivvurderingen for 2023 var forsinket pga. travlhed med igangsættelse af nye bestyrelser og indførelse af nyt lovgrundlag pr. 1. januar 2025 blev det besluttet at slå 2023 og 2024-effektivvurderingerne sammen.

Peter Ruhdal Jensen, der var udpeget som bestyrelsesmedlem som repræsentant for offentlige interesser ønskede at udtræde den 1. august 2025 og pladsen stod vakant resten af året, da Styrelsen for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri først udpegede en efterfølger på baggrund af en fælles indstilling fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Forbrugerrådet Tænk og Danmarks Frie Forskningsfond i januar 2026: Det var Stig Uggerhøj Andersen.

Fondens budget for 2025

Ansøgningsrunderne for fondens klimaopslag for 2025 og det generelle bæredygtighedsopslag for 2025 blev afviklet med ansøgningsfrist for direkte ansøgninger den 24. august 2024 på baggrund af fondens strategi for 2022 – 2025.

På baggrund af bestyrelsens behandling af indkomne ansøgninger på bevillingsmøde den 27. september 2024 blev fondens basisbudget 2025 fastlagt og indsendt til Landbrugsstyrelsen. Der blev budgetteret med indtægter på 169,8 mio. kr., herunder en forventet overførsel fra forrige år på 21,7 mio. kr. og tilførsel af promillemidler fra staten på 144,6 mio. kr. og renteindtægter for 3,5 mio. kr. Der blev bevilget tilskud til gennemførelse af projekter for i alt 156 mio. kr. og budgetteret med administrationsudgifter for i alt 1,3 mio. kr.

Forsinkelser i projektafviklingen grundet forskellige forhold bevirkede, at en række tilskudsmodtagere i 2024 ikke fuldt ud anvendte de bevilgede tilskud. Fonden imødekom således projektførlængelser af 2024-projekter med henblik på færdiggørelse af de planlagte 2024-aktiviteter i 2025. Budgettet blev ligeledes opdateret med en særpulje på 36,5 mio. kr. Fonden fik af tilsynet godkendt et ændringsbudget 2025, der indeholdt en særbevilling på 36,5 mio. kr. til særpulje til udtagningskonsulenter i 2025, en opjusteret overførsel fra forrige år på i alt 37,3 mio. kr. samt de projektførlængelser fra 2024 bestyrelsen havde godkendt. Ændringsbudget for 2025 inkluderede således en opjustering af indtægterne med i alt 52,2 mio. kr. til 221,9 mio. kr. samt en opjustering af udgifter til projekter til 209,8 mio. kr.

Årsregnskabet for 2025

Promilleafgiftsfondens regnskab for perioden 1. januar - 31. december 2025 er udarbejdet efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet

Der er udstedt ny aktivitets- og administrationsbekendtgørelse pr. 1. januar 2025. Aktivitets- og administrationsbekendtgørelserne har virkning for ansøgningsrunder, der er igangsat efter 1. januar 2025. Det betyder at de ordinære ansøgningsrunder i 2025 (generel bæredygtighed og klimaopslag) er gennemført efter den tidligere aktivitets- og administrationsbekendtgørelse, mens fondens særøpslag for udtagningskonsulenter i 2025 er udmøntet ud fra nyt lovgrundlag. De ordinære tilskudsregnskaber og tilskudsregnskaberne for Produktionsafgiftsfondene for regnskab 2025 bliver derfor aflagt efter den gamle bekendtgørelse. Tilskudsregnskab for særøpslag 2025 aflægges efter den nye administrationsbekendtgørelse.

Regnskabet for 2025 viser en overførsel fra 2024 på 37,3 mio. kr. Der er indtægter af promillemidler fra finansloven på 144,6 mio. kr. samt en bevilling til særøpslag om oplandskonsulenter for i alt 36,5 mio. kr. Derudover har der været en positiv renteindtægt på 2 mio. kr. Fonden har som følge af korrektion af tilskud for tidligere år samlet set en indtægt på 4 t.kr. fra produktionsafgiftsfondene.

Fondens samlede indtægter udgør i alt 220,4 mio. kr. Fondens indtægter og udgifter er specificeret i noter til resultatopgørelsen.

De samlede udgifter til tilskud udgør i alt 190,7 mio. kr. mod et ændringsbudget på 209,8,7 mio. kr. Differencen skyldes bl.a. underforbrug i projekterne svarende til 4,6 mio. kr. både fra de direkte ansøgere samt produktionsafgiftsfondene. Efter ændringsbudgettet blev godkendt blev der godkendt projektførlængelser svarende til i alt 14,6 mio. kr. med henblik på, at planlagte 2025-aktiviteter gennemføres i 2026.

Produktionsafgiftsfondene har som noget nyt ikke hjemtaget det fulde tilskud fra Promilleafgiftsfonden i tilfælde af projektførlængelser der er godkendt af den respektive fondsbestyrelse. I tilskudsregnskabet fra produktionsafgiftsfonden er der angivet tilskud svarende til procentandelen projektet har fået tilsagn til fra Promilleafgiftsfonden, og hvis projektet er forlænget i produktionsafgiftsfonden, vil der være angivet det beløb der forventes udbetalt i 2026 svarende tilsagnets procentandel af projektførlængelsen såfremt projektet gennemføres. Tidligere har produktionsafgiftsfondene hjemtaget det fulde tilsagn og beregnet en eventuel regulering af

tilskuddet i efterfølgende år. I tilskudsregnskaberne fra produktionsafgiftsfondene i 2025 indgår derfor både en eventuel regulering for 2024 samt en ny kolonne vedr. eventuelle projektførlængelser til 2026.

Fordelingen af ikke anvendte tilskud i 2025 er således:

Ikke anvendte tilskud i 2025	1.000 kr.
Direkte ansøgere, ej anvendt tilskud/underforbrug	1.279
Direkte ansøgere, projektførlængelser	2.997
Produktionsafgiftsfonde, underforbrug	3.077
Produktionsafgiftsfonde, projektførlængelser	3.892
Særøpslag, ej anvendt tilskud/underforbrug	236
Særøpslag, projektførlængelser	7.700
I alt	19.176

Udgifterne til fondsadministration udgør i alt 844 t.kr. og omfatter honorar til bestyrelsesmedlemmer, befordringsgodtgørelse til bestyrelsesmedlemmer, udgifter til kontrol med midlernes korrekte anvendelse herunder udgifter til revisor, advokat samt gennemførelse af effektivvurderinger af støttede projekter. Der er i regnskab 2025 bl.a. afholdt udgifter til udarbejdelse af effektivvurderingsrapport med bistand fra Rambøll samt strategioplæg ved fondens censorformand Jakob Vesterlund Olsen i forbindelse med vedtagelse af ny strategi for 2026-2029.

Fondens samlede udgifter udgør 191,5 mio.kr., hvilket giver en overførsel på 28,9 mio.kr. til 2026, hvilket udgør 15 pct. Fratrasket de allerede disponerede projektførlængelser giver dette en overførsel til 2025 på 14 mio.kr. svarende til 7,5 pct. af de samlede udgifter i 2025. Af de udisponerede midler er der øremærket 1,6 mio. kr. til særpuljen "udtagningskonsulenter".

Begivenheder efter balancedagen

Der er ikke efter balancedagen indtrådt begivenheder, som forrykker vurderingen af årsregnskabet.

Anvendelsen af fondens midler i 2025

Tilskuddenes fordeling efter landbrugsstøttelovens hovedformål fremgår af regnskabet. Forskning og udvikling er det største hovedformål med en andel på 56,5 pct. af de samlede udgifter til tilskud. Derefter kommer hovedformålene Videnudveksling og informationsaktioner med en andel på 29,6 pct., Fremstødsforanstaltninger udgør 6,7 pct. De øvrige formål Sygdomsforebyggelse og kvalitetsordninger udgør samlet 7,2 pct.

For 2025 er der bevilget tilskud til i alt 16 tilskudsmodtagere, heraf ni produktionsafgiftsfonde.

SEGES Innovation

SEGES' samlede anvendte tilskud udgør 92,8 mio.kr. fordelt på 32 projekter. Heraf udgør 41,9 mio. kr. tre projekter under særøpslag vedrørende oplandskonsulentordningen.

To projekter er blevet projektførlænget til 2026 for i alt 9,7 mio. kr.

Et af projekterne er under særøpslaget om udtagningskonsulenter er blevet projektførlænget til 2026 for i alt 7,7 mio. kr.

Innovationscenter for Økologisk Landbrug (ICOEL)

ICOELs samlede tilskud udgjorde 10,3 mio. kr. fordelt på 10 projekter. Aktiviteter for sammenlagt 942 t.kr. fordelt på fire projekter er forlænget til 2026.

Landbrug & Fødevarer

Landbrug & Fødevarers samlede tilskud udgør 6,6 mio. kr. til to projekter.

Økologisk Landsforening

Økologisk Landsforenings samlede tilskud udgør 6 mio.kr. fordelt på fire projekter.

Aarhus Universitet

Aarhus Universitets samlede tilskud udgør 2 mio. kr. fordelt på to projekter.

Københavns Universitet

Københavns Universitets tilskud udgør 755 t.kr. til ét projekt.

Danmarks Biavlerforening

Danmarks Biavlerforenings tilskud udgør 340 t.kr. til et projekt.

Produktionsafgiftsfondene

Produktionsafgiftsfondenes anvendte tilskud udgør i alt 72 mio.kr., svarende til 38 pct. af fondens samlede anvendte tilskud i 2025. Tilskuddene fra Promilleafgiftsfonden anvendes til medfinansiering af projekter, som er bevilget af de respektives afgiftsfondes bestyrelser. Det fremgår af de supplerende oplysninger, hvilke tilskudsmodtagere og projekter, som er finansieret med promillemidler via produktionsafgiftsfondene. Af tilskudsregnskaberne fra produktionsafgiftsfondene indgår også en regulering af tilskud hvis fonden har haft projektforlængelser i tidligere år der har fået medfinansiering i Promilleafgiftsfonden.

Status på årets aktiviteter og resultater

På baggrund af fondens vedtægtsbestemte formål ønsker Promilleafgiftsfonden at fremme en klima- og miljømæssig, social og økonomisk bæredygtig vækst og udvikling af dansk landbrug. Bestyrelsen er bevidst om, at fonden kun udgør en mindre del af det samlede danske og internationale system til forskning, udvikling, innovation og vidensspredning og kan derfor kun bidrage til den ønskede sektorudvikling – ikke sikre udviklingen på egen hånd. Hertil kommer, at en lang række samfunds-, handels-, og naturmæssige eksternaliteter som fx afrikansk svinepest, tørke, geopolitiske forhold m.v. også påvirker sektorens udvikling.

Ikke desto mindre er det bestyrelsens ambition at bidrage inden for en række udvalgte områder, hvor fonden vurderes at kunne spille en særlig rolle. Og det er hertil bestyrelsens ambition at følge udviklingen på disse områder tæt og løbende vurdere, hvilken betydning fondens aktiviteter har haft.

På den baggrund har Promilleafgiftsfonden i sin strategi for 2022-2025 defineret en række strategiske målsætninger for udvikling af et bæredygtigt og vækstorienteret landbrugs- og fødevarerhverv. For at kunne vurdere fondens effekt på disse målsætninger på højt fagligt niveau, har fonden udarbejdet en effektvurderingsmetode, som baserer sig på fire grundelementer, der sikrer, at fonden opnår mest mulig viden og værdi, og at resultaterne derfra kan anvendes i fondens strategiudvikling:

- En *forandringsteoretisk ramme* for ansøgningsmaterialet, som understøtter, at ansøgningerne udstikker konkrete målsætninger, der lever op til S.M.A.R.T. kriterierne, og som har til formål at tydeliggøre sammenhængen mellem målsætninger, aktiviteter, leverancer og effekter.
- Obligatorisk selvevaluering af samtlige projekter med fokus på den faktiske gennemførelse af aktiviteter og opnåelse af planlagte leverancer, vurdering af opnåede effekter samt tidshorisont herfor, og for forskningsprojekters vedkommende desuden med fokus på opnåede resultater. De *kvantitative data fra selvevalueringerne samles op i en årlig rapport*, som fremlægges for bestyrelsen i forbindelse med aflæggelse af årsregnskab, og som har til formål at give et overblik over projekternes samlede gennemførelse og forventede målopfylde.
- *Tilfældigt udvalgte projekter (stikprøve) undergives dybdegående evaluering*, som foretages af uvildige, eksterne eksperter (censorer). Projekterne vurderes bl.a. på den faktiske gennemførelse og et vurderet effektpotentiale, men også på om projektlederne har foretaget en realistisk selvevaluering.
- *Dybdegående evaluering af projekter indenfor et fastsat tema*, ligeledes foretaget af uvildige, eksterne eksperter. Ud fra en på forhånd fastlagt metode belyser temaevalueringen den mulige betydning (effektskabelse) af den samlede portefølje af projekter på sektorudviklingen vedr. det pågældende tema

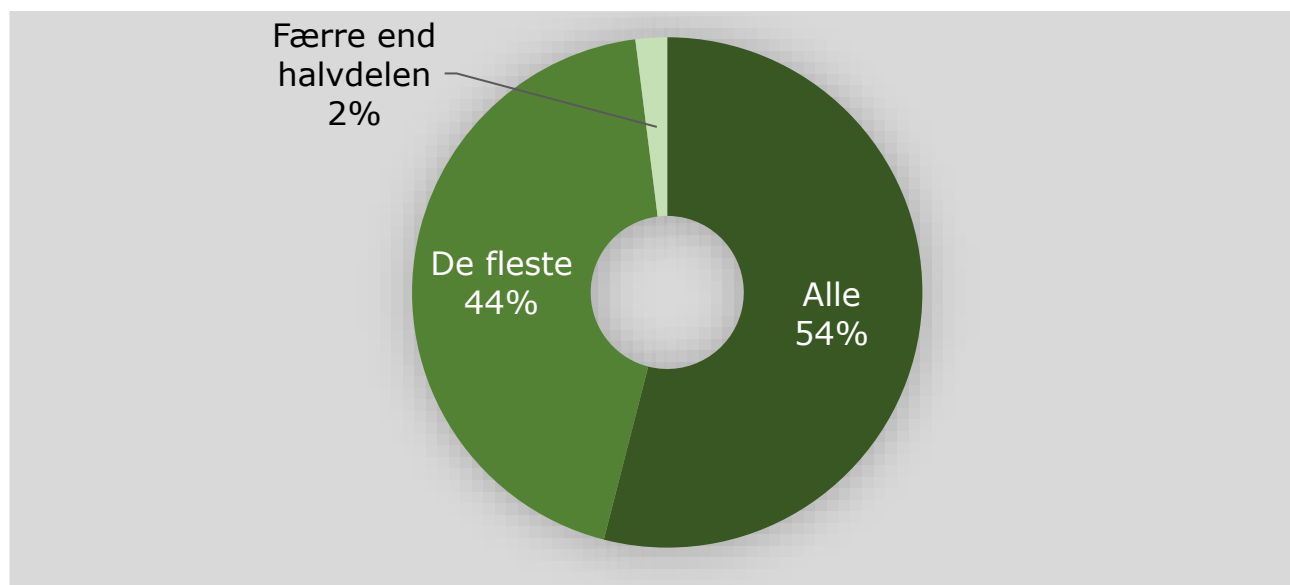
målt som bidraget til effektindikatorerne relevante for temaet. For at aggregere effekterne på tværs af effektindikatorerne, som måler forskellige dimensioner af bæredygtighed, suppleres den erhvervsøkonomiske vurdering med en samfundsøkonomisk værdisætning. Udover vurderingen af det enkelte tema bidrager dette til et billede af fondens samlede effektskabelse.

I forlængelse af fondens strategiske målsætninger og ovenstående designkriterier, har fonden udvalgt en række *effektindikatorer*. Ved at koble de enkelte projekters effektskabelse sammen med de konkrete indikatorer sikres systematisk opsamling på viden om, hvilken effektskabelse fonden understøtter. Indikatorerne anvendes ligeledes til at monitorere erhvervets udvikling bedømt på en række centrale målepunkter, hvorved bestyrelsen får mulighed for at vurdere de strategiske målsætninger i forhold til indsatserne for de enkelte opslag.

I det følgende redegøres på overordnet vis for konklusioner fra de faglige afrapporteringer vedr. 2025-projekterne.

"Effektvurderingsrapport 2025", der er udarbejdet for fonden af Rambøll Management Consulting viser, at langt størstedelen af tilskudsmodtagerne i 2025 vurderer, at de har opnået alle eller de fleste af de leverancer, som de forventede, da projektet blev igangsat. 54 pct. af tilskudsmodtagerne vurderer, at alle de forventede leverancer er opnået, mens 44 pct. vurderer, at de fleste forventede leverancer er opnået, jf. figur 1. På baggrund heraf er det bestyrelsens vurdering, at 98 pct. af projekterne dermed grundlæggende lever op til de mål, der er sat i projekterne, og som fonden har bevilget midler til.

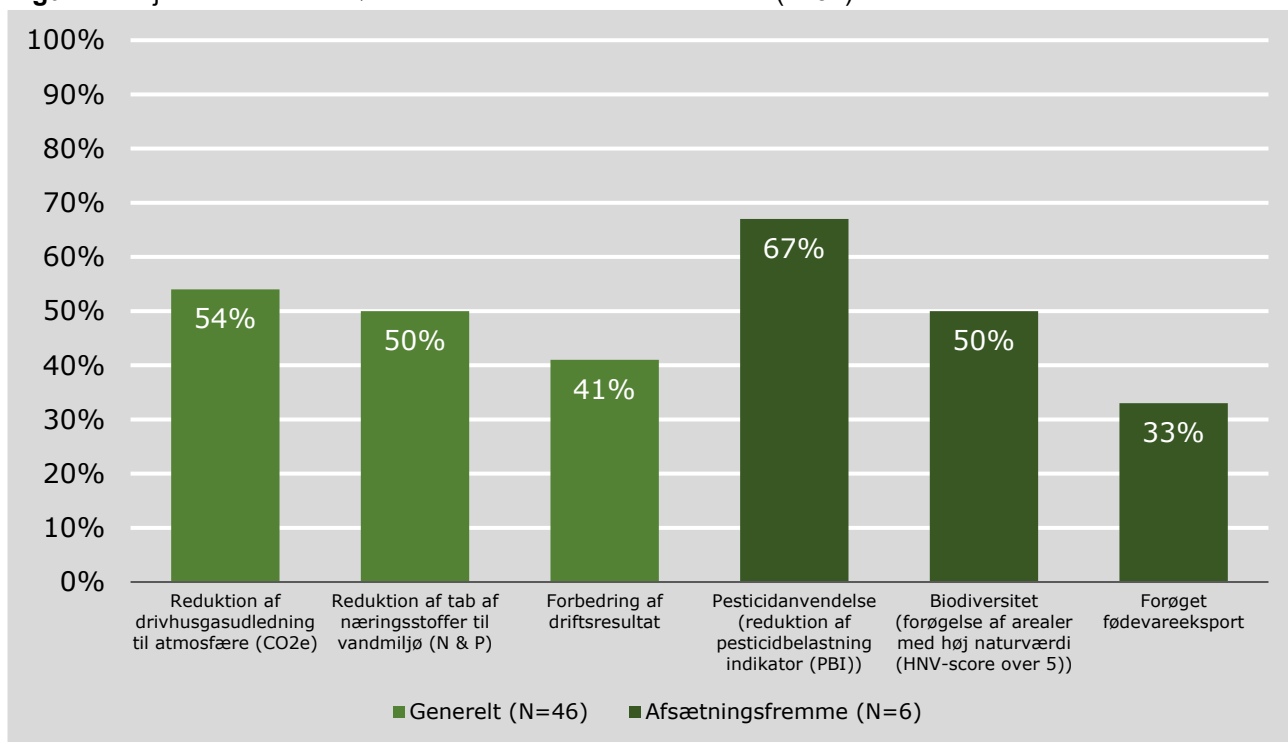
Figur 1. Leveranceopnåelse (n=52)

For de generelle projekter angiver lidt over halvdelen (54 pct.) af projektlederne, at deres projekter understøtter fondens effektindikator relateret til reduktion af drivhusgasudledning til atmosfæren (CO₂e). Derudover angiver halvdelen (50 pct.), at projekterne understøtter effektindikatoren vedrørende reduktion af tab af næringsstoffer til vandmiljøet (N og P). Endvidere angiver 41 pct. af projektlederne, at deres projekter bidrager til forbedring af driftsresultatet, jf. figur 2.

For projekter med fokus på afsætningsfremme angiver to ud af tre projekter (67 pct.), at de understøtter fondens effektindikator relateret til reduktion af pesticidanvendelse (pesticidbelastningsindikator, PBI). Herudover angiver halvdelen (50 pct.) af projekterne, at de understøtter effektindikatoren vedrørende biodiversitet, målt som forøgelse af arealer med høj naturværdi (HNV-score over 5). Endelig angiver en tredjedel (33 pct.) af projekterne, at de bidrager til forøget fødevareeksport, jf. figur 2.

Figur 2. Projekternes understøttelse af fondens effektindikatorer (n=52)

Med forbehold for den usikkerhed, der naturligt knytter sig til effektvurdering af de komplekse forhold, som fonden beskæftiger sig med, er det bestyrelsens vurdering, at fonden med de bevilgede projekter har været med til at bidrage til sektorens fortsatte udvikling, og at fonden dermed har levet op til sit formål.

Der henvises til rapporten for en nærmere gennemgang af projekternes afrapportering.

Fondens egenkontrol

Fonden skal i henhold til § 30 i bekendtgørelse nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde mv. inden for jordbrugsområdet (administrationsbekendtgørelsen) sørge for, at der udføres egenkontrol, der sikrer, at tilskudsforvaltningen er i overensstemmelse med de forvaltningsmæssige regler og principper, som beskrevet i Finansministeriets vejledning om effektiv tilskudsforvaltning.

Fondens egenkontrol er beskrevet i et egenkontrolprogram. I henhold til administrationsbekendtgørelsen er resultatet af den udførte egenkontrol blevet opsummeret i en rapport for kalenderåret 2025. Den revisorattesterede rapport skal i henhold til § 30, stk. 5, indsendes til Landbrugsstyrelsen sammen med årsregnskabet. I ledelsesberetningen til årsregnskabet skal der redegøres for resultatet af den udførte egenkontrol.

Det er i fondens egenkontrolrapport 2025 konkluderet, at fondens tilskudsforvaltning i 2025 i al væsentlighed har levet op til de forvaltningsretlige regler og principper som beskrevet i Finansministeriets vejledning om effektiv tilskudsforvaltning, samt landbrugsstøtteleven, administrationsbekendtgørelsen og øvrig lovgivning.

Fonden relativt store overførsel af midler mellem årene er ikke udtryk for en opsamling af midler men en følge af at der er overført særpuljemidler mellem budgetår ligesom der har været et større underforbrug og flere projektførlængelser end forudset på budgetlægnings tidspunktet.

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og administrator har dags dato behandlet og godkendt årsregnskab for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2025 for Promilleafgiftsfonden for landbrug.

Årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af fondens aktiver og passiver, finansielle stilling pr. 31. december 2025 samt af resultatet af fondens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2025.

Det er vores opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Ledelsesberetningen indeholder desuden efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for de forhold, beretningen vedrører.

Årsregnskabet godkendes hermed.

Odder, den 22. juni 2026

Administrator

Mette Trudsø Kruse

Bestyrelse

Louise Gade Formand	Camilla Udsen Næstformand	<i>Vakant</i>
Ann Louise Worsøe Jørgensen	Asbjørn Børsting	Ejnar Schultz
Jens Krogh	Jette Feveile Young	Knud Foldschack
Louise Helmer	Stig Uggerhøj Andersen	

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til bestyrelsen for Promilleafgiftsfonden for landbrug

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Promilleafgiftsfonden for landbrug for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2025, der omfatter resultatopgørelse, balance og noter til regnskabet herunder anvendt regnskabspraksis, som fremgår af siderne 14-47. Årsregnskabet udarbejdes efter bekendtgørelsen nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af fondens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2025 samt af resultatet af fondens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2025 i overensstemmelse med bekendtgørelsen nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, idet revisionen udføres på grundlag af bestemmelserne bekendtgørelsen nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Uafhængighed

Vi er uafhængige af fonden i overensstemmelse med International Ethics Standards Board for Accountants' internationale retningslinjer for revisors etiske adfærd (IESBA Code) og de yderligere etiske krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse krav og IESBA Code.

Fremhævelse af forhold vedrørende revisionen

Fonden har som sammenligningstal for indtægter og udgifter medtaget godkendte budgetter. Budgetterne har ikke været underlagt revision.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med bekendtgørelsen nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere fondens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at opløse fonden, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes.

Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt standarderne for offentlig revision, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- ▶ Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- ▶ Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af fondens interne kontrol.
- ▶ Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- ▶ Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed fonden med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om Promilleafgiftsfonden for landbrugs evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at Promilleafgiftsfonden for landbrug ikke længere kan fortsætte driften.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om bl.a. det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til bekendtgørelsen nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelsen nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

Ledelsen er ansvarlig for, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ledelsen er også ansvarlig for, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved driften af aktiviteterne og forvaltningen af de midler, der er omfattet af årsregnskabet. Ledelsen har i den forbindelse ansvar for at etablere systemer og processer, der understøtter sparsommelighed, produktivitet og effektivitet.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at gennemføre juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. Dette indebærer, at vi vurderer risikoen for, at der er væsentlige regelbrud i de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, eller væsentlige forvaltningsmangler i de systemer og processer, som ledelsen har etableret. På grundlag af risikovurderingen fastlægger vi de afgrænsede emner, som vi skal udføre juridisk-kritisk revision eller forvaltningsrevision af.

Ved en juridisk-kritisk revision efterprøver vi med høj grad af sikkerhed, om de dispositioner, der er omfattet af det udvalgte emne, er i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved en forvaltningsrevision vurderer vi med høj grad af sikkerhed, om de systemer, processer eller dispositioner, der er omfattet af det udvalgte emne, understøtter skyldige økonomiske hensyn ved driften af aktiviteterne og forvaltningen af de midler, der er omfattet af årsregnskabet.

Vores revision af hvert udvalgt emne tager sigte på at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis som grundlag for en konklusion med høj grad af sikkerhed om det pågældende emne. Ved en revision kan der ikke opnås fuldstændig sikkerhed for at opdage alle regelbrud eller forvaltningsmangler. Da vi alene har udført juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision af de udvalgte emner, kan vi ikke udtale os med sikkerhed om, at der ikke kan være væsentlige regelbrud eller væsentlige forvaltningsmangler på områder, der falder uden for de udvalgte emner. Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er anledning til væsentlige kritiske bemærkninger, skal vi rapportere herom i denne udtalelse.

Vi har ingen væsentlige kritiske bemærkninger at rapportere i den forbindelse.

København, den 22. juni 2026
EY Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28

Ulrik Benedict Vassing
statsaut. revisor
mne32827

Anvendt regnskabspraksis

Årsregnskabet for perioden 1. januar – 31. december 2025 er udarbejdet i overensstemmelse med god regnskabsskik i overensstemmelse med bestemmelserne i bekendtgørelsen nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet.

Årsregnskabet er opstillet i Landbrugs- og Fiskeristyrelsens skabelon herfor.

Den anvendte regnskabspraksis er uændret i forhold til sidste år.

Resultatopgørelsen

Indtægter

Indtægter fra promillemidler relaterer sig til tilskud modtaget under finansloven for det pågældende regnskabsår.

Overført overskud fra tidligere år indregnes som indtægter i indeværende år, da det overførte overskud skal dække indeværende års aktiviteter.

Udgifter

Bevilgede tilskud er udgiftsført i henhold til tilskudsberettigede omkostninger i indkomne tilskudsregnskaber for regnskabsåret. Tilskudsregnskaberne er udarbejdet i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse nr. 2198 af 26. november 2021 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet.

Tilskudsregnskabet for særpuljeopslaget 'udtagningskonsulenter 2025' er udarbejdet i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelse nr. 1329 af 2. december 2024 om administration og revision af promille- og produktionsafgiftsfonde m.v. inden for jordbrugsområdet.

Fondsadministrationsomkostninger omfatter omkostninger ved administrationen af fonden, og indregnes i det regnskabsår de vedrører.

Balancen

Likvider

Likvide beholdninger omfatter almindelige bankindeståender.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominel værdi, med fradrag af nedskrivninger til imødegåelse af forventede tab.

Skyldige tilskud

Skyldige tilskud er afsat i forhold til indkomne tilskudsregnskaber fratrullet tidligere udbetalt tilskud i løbet af bevillingsåret

Skyldig skat

Fonden er oprettet ved lov og fungerer som offentligt forvaltningsorgan. Fonden er derfor ikke skattepligtig efter selskabsskatteloven eller fondsbeskatningsloven og betaler ikke skat af årets resultat.

Andre finansielle forpligtelser

Andre finansielle forpligtelser, herunder diverse kreditorer o.l., måles til amortiseret kostpris, der sædvanligvis svarer til nominel værdi.

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025

Note	Beløb i 1000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B-A)/A i %
		A	B	C	D
INDTÆGTER:					
1	Overført fra forrige år	37.286	37.285	16,9	0,0
2	Produktionsafgifter	0	0	0,0	-
3	Promillemidler	144.600	144.600	65,6	0,0
4	Særbevilling og anden indtægt	36.500	36.500	16,6	0,0
5	Renter	3.500	2.013	0,9	-42,5
17	Regulering vedr. tidligere års tilskud		4	0,0	-
I. Indtægter i alt		221.886	220.402	100,0	-0,7
UDGIFTER:					
16	Samlede tilskud fordelt på formål				
	Fremstødsforanstaltninger i alt	12.953	12.797	6,7	-1,2
	Forskning og udvikling i alt	117.128	107.835	56,6	-7,9
	Kvalitetsordninger i alt	1.435	1.410	0,7	-1,7
	Rådgivning i alt	0	0	0,0	-
	Videnudveksling og informationsaktioner i alt	64.805	56.238	29,5	-13,2
	Sygdomsforebyggelse i alt	13.505	12.388	6,5	-8,3
	Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	0,0	-
	Dyrevelfærd jf. BEK nr. 1290 af 28/11/2024	0	0	0,0	-
	Særlige foranstaltninger i alt	0	0	0,0	-
6	Medfinansiering af initiativer under EU-prograr	0	0	0,0	-
II. Udgifter til formål i alt		209.826	190.668	100,0	-9,1
7	Fondsadministration				
8	Fondsadministration - Særpuljer	0	151	17,9	-
	Revision	117	136	16,1	16,5
	Advokatbistand	200	133	15,7	-33,7
9	Effektvurdering	540	25	3,0	-95,4
	Ekstern projektvurdering	0	0	0,0	-
10	Øvrig godkendte administrationsudgifter	0	0	0,0	-
11	Bestyrelseshonorar / befordringsgodtgørelse	420	400	47,4	-4,8
12	Tab på debitorer	0	0	0,0	-
III. Administration i alt		1.277	844	100	-33,9
IV. Udgifter i alt		211.103	191.512		
Overførsel til næste år		10.783	28.890		
Overførsel til næste år i pct. af årets udgift		5,11	15,09		
13	Heraf udisponerede midler		14.301		
Overførsel af udisponerede midler i pct. af årets udgifter			7,47		
14	Supplerende oplysninger:				
	SEGES Innovation	53.216	50.693	26,6	-4,7
	SEGES Innovation, Særopslag Udtagnings-konsulenter	49.851	41.915	22,0	-15,9
	Innovationscenter for økologisk landbrug	11.613	10.276	5,4	-11,5
	Landbrug & Fødevarer	6.755	6.647	3,5	-1,6
	Økologisk Landsforening	6.087	6.039	3,2	-0,8
	Aarhus Universitet	2.221	2.004	1,1	-9,8
	Københavns Universitet	798	755	0,4	-5,4
	Danmarks Biavlforening	340	340	0,2	0,0
	Svineafgiftsfonden	28.973	25.784	13,5	-11,0
	Planteafgiftsfonden	21.552	19.576	10,3	-9,2
	Mælkeafgiftsfonden	17.526	16.737	8,8	-4,5
	Kvægafgiftsfonden	4.026	3.633	1,9	-9,8
	Fjerkræafgiftsfonden	3.079	2.616	1,4	-15,0
	Kartoffelafgiftsfonden	1.816	1.745	0,9	-3,9
	Frøafgiftsfonden	1.263	1.263	0,7	0,0
	Sukkerroeafgiftsfonden	527	527	0,3	0,0
	Hesteafgiftsfonden	183	114	0,1	-37,7
V. I alt		209.826	190.664	100	-9,1

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025

Balance pr. 31. december 2025

Note		Beløb i 1000 kr.
	Aktiver i alt	162.543
	Bankbeholdning	162.340
	Regulering vedr. tidligere år	203
	Svineafgiftsfonden, ordinær pulje	166
	Kvægafgiftsfonden, klimapulje	1
	Fjerkræafgiftsfonden, klimapulje	29
	Hesteafgiftsfonden, ordinær pulje	7
	Passiver i alt	162.543
	Skyldige omkostninger:	
	Skyldige tilskud i alt:	133.304
	SEGES Innovation	31.345
	SEGES Innovation, udtagnings-konsulenter og oplandsproces	18.900
	Innovationscenter for økologisk Landbrug	3.525
	Landbrug & Fødevarer	2.605
	Økologisk Landsforening	1.632
	Aarhus Universitet	2.004
	Københavns Universitet	755
	Danmarks Biavlerforening	340
	Svineafgiftsfonden	25.808
	Planteafgiftsfonden	19.576
	Mælkeafgiftsfonden	16.737
	Kvægafgiftsfonden	3.577
	Fjerkræafgiftsfonden	2.645
	Kartoffelafgiftsfonden	1.745
	Frøafgiftsfonden	1.263
	Sukkerroeafgiftsfonden	527
	Hesteafgiftsfonden	121
	Regulering vedr. tidligere år	199
	Svineafgiftsfonden, klimapulje	142
	Kvægafgiftsfonden, ordinær pulje	57
	Skyldig revision	69
	Skyldig effektivurdering	16
11	Skyldig A-skat og AM-bidrag	14
	Særpuljeadministration	151
	Skyldig advokat	99
	Fondskapital:	
	Overført fra forrige år	37.285
	Årets resultat	<u>-8.395</u>
	Overførsel til næste år	28.890

Noter til regnskab

Seneste godkendte budget er ændringsbudget 2025

Note 1. Overført fra forrige år

På baggrund af regnskab 2024 har overførsel til 2025 været på 37,285 mio. kr. Heraf var i alt 17,3 mio. kr. disponeret til projektførelser fra 2024 til 2025 (heraf 13,3 mio. kr. til særpuljeprojekter og 3.975 t.kr. til andre projekter).

Note 2. Produktionsafgifter

Ikke relevant.

Note 3. Promillemidler

Der er modtaget indtægter for 144,6 mio. kr. i ordinære promillemidler, jf. § 24.24.51 i vedtaget finanslov for 2025.

Note 4. Særbevilling og anden indtægt

Fonden har modtaget overførsel af særpulje på 36,5 mio.kr. fra Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Note 5. Renter

Der er renteindtægter på 2.011 t.kr. t.kr. som følge af forholdene på pengemarkedet.

Note 6. Særlige foranstaltninger

Ingen bemærkninger.

Note 7. Fondsadministration

Opgaverne vedrørende fondens sekretariat og generelle omkostninger varetages og finansieres af Landbrug & Fødevarer. Udgifter til generel fondsadministration er ikke finansieret af fondsmidler.

Note 8. Fondadministration - særpuljer

En aftale om anvendelse af fondsmidler på særpuljeadministration af udtagningskonsulentordningen er indgået og der er i 2025 brugt i alt 151 t. kr., der er under 2% af særpuljen. Det er timer, udgifter til bl.a. annoncering og regnskab og økonomi.

Note 9. Effektivurdering

Der er udgifter til effektivurdering på 15,7 t.kr. til evaluering af alle gennemførte projekter og udarbejdelse af effektivurderingsrapporten med bistand fra Rambøll. Der er udgifter til strategioplæg ved fondens censorformand på 9,3 t.kr. i forbindelse med vedtagelse af ny strategi for 2026-2029. Der var budgetteret med udgifter til ekstern effektivurdering ved fondens censorkorps som blev forsinket til 2026, hvor udgifterne afholdes.

Note 10. Øvrige godkendte administratigonsudgifter

Ingen bemærkninger.

Note 11. Bestyrelshonorar/befordringsgodtgørelse

Promilleafgiftsfonden betaler honorar til bestyrelsens medlemmer baseret på forventet tidsforbrug. Honorarerne udgør 391 t.kr. Dertil dækkes der udgifter til transport i forbindelse med bestyrelsesmøder iht. Finansministeriets cirkulære herom med omkostning på 8,3 t.kr. Bestyrelsen blev først konstitueret med formandskab i slutningen af januar. Derfor får alle bestyrelsensmedlemmer samme honorar første måned af 2025. Derudover var der en vakant plads i bestyrelsen fra august og frem. Der blev yderligere afholdt udgifter til befordringsgodtgørelse til fondens censorformand på 0,9 t.kr.

Regnskabs post "skat" vedrører udelukkende fondens forpligtelse til at indeholde og afregne A skat og arbejdsmarkedsbidrag af udbetalte bestyrelshonorarer og løn i henhold til kildeskattelovgivningen. Der er tale om et mellemværende med Skattestyrelsen, der afregnes efter balancedagen.

Honorarerne tidligere blev afholdt i Landbrug & Fødevarer og derefter viderefaktureret, men proceduren blev ændret i 2025, så afgiftsfondene fik deres egne lønkørsler. Derfor har forpligtelsen vedrørende den indeholdte A skat og AM bidrag tidligere ligget hos Landbrug & Fødevarer.

Note 12. Tab på debitorer

Ikke relevant.

Note 13. Overførsel til næste år

Der er godkendt projektförænelser til 2026 for i alt 14.589:

- fire projekter i den ordinære pulje svarende til 719 t.kr.
- to projekter i klimapuljen svarende til 2.278 t.kr.
- et projekt i særopsalget "udtagningskonsulenter" svarende til 7.700 t.kr.
- 3.892 t.kr i afgiftsfondene

Derudover indeholder en del af de disponerede midler en overførsel på 1,6 mio kr. af midler fra tidligere år, der er øremærket særopsalget "udtagningskonsulenter". En del af overførslen er vedrørende administrationsudgifter til effektivurdering idet der i 2025 var budgetteret med 540 t.kr. til ekstern effektivurdering. Den eksterne effektivurdering ved fondens censorkorps blev forsinket, hvorfor udgifter afholdes i 2026.

Note 14. Sygdomme

Der afreporteres særskilt herfor i produktionsafgiftsfondenes regnskaber

15. Fordelingen af tilskud på strategiske mål

I noten beskrives hvorledes fondens midler/tilsagn til de direkte ansøgere er fordelt i forhold til fondens strategiske mål/indsatsområder i regnskabsåret i klimapuljen, den ordinære pulje for bæredygtighed og særopsalget "udtagningskonsulenter". Alle projekter har i deres faglige afreportering krydset af hvilke af fondens effektivurderator. Alle effektivurderatorer er koblet på en strategisk målsætning. Projekterne har haft mulighed for at sætte mere end et kryds derfor summeres det ikke til samlet antal af projekter. Tallene indikerer dermed hvor mange krydser der er sat ved de indikatorer der er tilhørende den strategiske målsætning.

Strategiske målsætning	Klimapulje	Ordinær	Særopslag	i alt
Erhvervets grønne omstilling (indikatorer 1, 2, 3, 4 og 5)	23	42	6	71
Social balance (indikatorer 6)	0	3	0	3
Samfundsmæssig værdiskabelse (indikatorer 7, 8 og 9)	3	19	0	22

16. Hovedformål

Regnskab 2025 er lavet i den skabelon Fondstilsynet har stillet til rådighed. Skabelonen afviger fra den skabelon der var aktuel da budget 2025 blev udarbejdet. Dette har medført at nogle projekter er indsat under nyt hovedformål. Det ændre ikke på budgettal eller hjemmel. Projekterne der vedrører er markeret med * i de supplerende oplysninger. Supplerende oplysninger er delt op i hhv. ordinær og klima. Dette er for at tydeliggøre de projekter, hvor der er søgt om medfinansering fra Promilleafgiftsfonden for landbrugs klimapulje.

17. Regulering vedr. tidligere år

Produktionsafgiftsfondene har i 2024 kunne søge om at få udbetalt op til fulde tilsagn i tilfælde af projektförænelser i projekter der er medfinansieret i Promilleafgiftsfonden. På baggrund af projekternes tilskudsregnskaber, og dermed afreportering af afholdte udgifter, i 2025 foretages der eventuel regulering i det hjemtaget tilskud fra Promilleafgiftsfonden i 2024. Eventuelle reguleringen kan ses på de enkelte produktionsafgiftsfondes tilskudsregnskab. De respektive reguleringer indgår i det endeligt udbetalte tilskud til den enkelte produktionsafgiftsfond og udgør samlet set en indtægt til Promilleafgiftsfonden på 4 t.kr. dette er også forklaringen på differencen mellem udgifter fordelt på tilskudsmodtagere og udgifter fordelt på formål.

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Klima

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere

SEGES Innovation P/S i alt		27.755	25.341	
Forskning og udvikling				
1	Klimaoptimeret udnyttelse af gylle og afgassede biomasser (KUGA)	6.995	6.751	§16
2	Bæredygtig forvaltning af jordens kulstofpulje	3.100	3.082	§16
3	Dyrkning af proteinafgrøder med lavt miljø- og klimaaftryk til fremtidens klima (klimaprotein)	3.062	3.058	§16
4	Klimaoptimeret håndtering af afgrøderester	2.651	2.651	§16
5	Græsafrødernes kulstofeffekt	2.179	2.078	§16
6	Tilpasning til klima- og miljøkrav på landbrugsbedriften	3.875	1.835	§16
7	Emission af lattergas efter bladgødskning	1.799	1.799	§16
8	Nitrifikationshæmmende effekter af MBOA udskilt i rug (Klimarug)	1.562	1.562	§16
9	Nitrifikationshæmmere som klimavirkemiddel – effektivitet under danske og internationale forhold	1.016	1.016	§16
10	Nye emissionsfaktorer sænker klimaaftrykket fra danske afgrøder og øger dermed konkurrenceevne og efterspørgsel - KLIKON	979	972	§16
PF	Klimaeffektive Gødningsstrategier	537	537	§14
Forskning og udvikling i alt		27.755	25.341	
Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt		3.229	2.955	
Forskning og udvikling				
11	Kompost til plantebaserede sædskifter	1.093	1.086	§16
12	Reflekter lyset – efterafgrøder som klimavirkemiddel	1.181	935	§16
13	Klimaefterafgrøder– destruktion uden emission	855	834	§16
PF	Klimarigtigt fødevareprotein fra mikroalger dyrket på sidestrømme fra græsproteinframstilling. Next Generation Food – EXTEND.	100	100	§14+6
-	Økologisk planteavl som nationalt virkemiddel for klima	0	0	§14
Forskning og udvikling i alt		3.229	2.955	
Klimaopslag i alt		30.984	28.296	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtteregele
VI. Aktiviteter fordelt på tilskudsmodtagere		50.046	48.458	
SEGES Innovation P/S i alt		25.461	25.352	
Forskning og udvikling				
14	Lokalt baseret vej til godt vandmiljø og konkurrencedygtigt landbrug	3.298	3.298	§16
15	Udvikling af miljøvenlige dyrkningssystemer med mere vintersæd - MAXKORN	2.772	2.772	§16
16	En styrket miljø-, natur- og biodiversitetsprofil på landbrugsbedrifterne	2.497	2.497	§16
17	Halm til det hele	2.026	2.026	§16
18	Reduktion af kvælstofudvaskningen for at sikre en fremtidig landbrugsproduktion	1.904	1.904	§16
19	Præcis forudsigtelse af fosforbehov og nye strategier for fosforgødsning	1.716	1.716	§16
20	Styrkelse af sikkerhedskulturen i landbruget ved brug af kunstig intelligens, AI	1.613	1.613	§16
21	Optimal økologisk tilstand og vandaflledning i små vandløb	1.628	1.582	§16
22	Multifunktionalitet i de nye danske skove	1.198	1.198	§16
23	Klimavenlig produktion af plantebaserede fødevarer fra danske ærter (KlimÆPro)	677	677	§16
24	Bedre fosforudnyttelse ved positionsbestemt tilførsel og anvendelse af biochar (PiBalance)	192	192	§16
25	Opnå større grovfoderudbytter i et varmere klima	194	144	§16
26	Kompakte filtersystemer for fosfor i drænvand fra høj- og lavbundsjord – FosLav	137	137	§16
Forskning og udvikling i alt		19.852	19.756	
Videnudveksling og informationsaktioner				
27	Landbrugets økonomi er grundlag for udvikling af landbrugs- og fødevarereproduktionen	2.487	2.487	§6
28	Fremtidssikret landbrugsproduktion	1.950	1.937	§6
PF	Biodiversitet i landbruget – nu og i fremtiden	530	530	§6
PF	Styrkelse af landbrugsbedriftenes økonomiske robusthed – en forudsætning for den bæredygtige udvikling	377	377	§6
PF	Landbrugsproduktion i samspil med natur og miljø	265	265	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		5.609	5.596	
Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt		8.384	7.321	
Forskning og udvikling				
29	Regenerativt Landbrug i en dansk kontekst – værdifuld validering og implementering	1.873	1.663	§16
30	Økologiske markforsøg – sædskiftesammenhænge som løfter økologien	2.043	1.509	§16
31	Forebyg manganmangel med et målrettet efterafgrødevalg	943	919	§16
32	Markens motor – mikrobiel sammensætning og betydning af svampe/bakterie forhold i jorden	1.102	890	§16
Forskning og udvikling i alt		5.961	4.981	
Videnudveksling og informationsaktioner				
33	Faglig udvikling gennem viden, målrettet en styrket økologisk produktion	2.150	2.119	§6
PF	Faglig opdatering af landmænd for at fremtidssikre økologisk produktion	273	221	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		2.423	2.340	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Landbrug & Fødevarer i alt		6.755	6.647	
Fremstødsforanstaltninger				
34	Udvikling af grønne markeds- og vækstpotaler på internationale markeder	5.480	5.386	§18
35	Grøn markedsudvikling på EU-markederne	1.275	1.261	§18
Fremstødsforanstaltninger i alt		6.755	6.647	
Økologisk Landsforening i alt		6.087	6.039	
Fremstødsforanstaltninger				
36	Økologisk vækst og udvikling i dagligvarehandlen	3.002	2.982	§18
37	Økologisk vækst og udvikling i foodservice 2025	2.016	1.997	§18
38	Organic Summit 2025 – OS25 (akronym)	763	763	§18
PF	Økologisk vækst og udvikling i dagligvarehandlen -	306	297	§18
Fremstødsforanstaltninger i alt		6.087	6.039	
Aarhus Universitet i alt		2.221	2.004	
Forskning og udvikling				
39	Målttede efterafgrøders effekt på kvælstofudledning	1.470	1.268	§16
40	Hvedeforødling for sortsblandinger for øget udbytte og udbyttestabilitet	751	736	§16
Forskning og udvikling i alt		2.221	2.004	
Danmarks Biavlforening i alt		340	340	
Videnudveksling og informationsaktioner				
41	Udvikling af en bæredygtig dansk varroastrategi	340	340	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		340	340	
Københavns Universitet i alt		798	755	
Fors Forskning og udvikling				
42	Multifunktionalitet i de nye danske skove	798	755	§16
Forskning og udvikling i alt		798	755	
Generelt opslag om bæredygtig udvikling i alt		50.046	48.458	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025

Overblik over tilskud til produktionsafgiftsfondene

Beløb i 1000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Relativ fordeling af B i %	Ændring A => B 100*(B- A)/A i %
Note	B	B	C	D

UDGIFTER:

Samlede tilskud fordelt på formål

Fremstødsforanstaltninger i alt	111	111	0,2	0,0
Forskning og udvikling i alt	57.311	52.043	72,3	-9,2
Kvalitetsordninger i alt	1.435	1.410	2,0	-1,7
Rådgivning i alt	0	0	-	-
Videnudveksling og informationsaktioner i alt	6.582	6.047	8,4	-8,1
Sygdomsforebyggelse i alt	13.505	12.388	17,2	-8,3
Sygdomsbekæmpelse i alt	0	0	-	-
Dyrevelfærd jf. BEK nr. 1290 af 28/11/2024	0	0	-	-
Særlige foranstaltninger i alt	0	0	-	-
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt	0	0	-	-
Regulering vedr. tidligere år		-4	-	-
II. Udgifter til formål i alt	78.945	71.995	100,0	-8,8

Supplerende oplysninger:

Svineafgiftsfonden	28.973	25.784	35,8	-11,0
Planteafgiftsfonden	21.552	19.576	27,2	-9,2
Mælkeafgiftsfonden	17.526	16.737	23,2	-4,5
Kvægaftsfonden	4.026	3.633	5,0	-9,8
Fjerkræafgiftsfonden	3.079	2.616	3,6	-15,0
Kartoffelafgiftsfonden	1.816	1.745	2,4	-3,9
Frøafgiftsfonden	1.263	1.263	1,8	0,0
Sukkerroeafgiftsfonden	527	527	0,7	0,0
Hesteafgiftsfonden	183	114	0,2	-37,7
V. I alt	78.945	71.995	100	-8,8

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Klima

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Svineafgiftsfonden klimaopslag i alt **6.580** **5.876**

SEGES Innovation i alt	5.822	5.202	
Forskning og udvikling			
43 Fodertiltag med klimaeffekt	2.043	1.866	§16
44 Gylleudslusning i nye og eksisterende stalde	1.541	1.242	§16
45 Griseproduktion med klimaeffekt	900	900	§16
46 Fremtidens slagtegrisestald 2025	543	543	§16
47 Klimatiltag der virker på grisens og bedriftens territoriale klimaaftryk	360	360	§16
48 Teknologier til reduktion af metan fra lager	253	232	§16
49 LESS (Low Emission Slurry Storages)	182	59	§16
Forskning og udvikling i alt	5.822	5.202	

Aarhus Universitet i alt	758	533	
Forskning og udvikling			
50 FNIRS: prædiktion af energi-udnyttelse og kvælstoffordøjelse i stor skala hos grise	758	533	§16
Forskning og udvikling i alt	758	533	

Klima opslag i alt fordelt på formål **6.580** **5.734**

Regulering vedr. tidligere års tilskud fra projektførlængelser

SEGES Innovation i alt	142
Reduceret emission af klimagasser og ammoniak fra griseproduktion (tidl. Klimagrisen i en kædebetragtning)	0
Fodertiltag med effekt på bundline, klima og miljø (tidl.: Fodertiltag med klimaeffekt)	-15
Gylleudslusning i nye eksisterende stalde (Tidl.: Hyppig gylleudslusning i nye eksisterende stalde)	0
Fremtidens slagtegrisestald 2025	-11
Teknologier til reduktion/fjernelse af metan og lugt (Tidl.: Teknologier til reduktion af metan fra lager)	0
LESS (Low Emission Slurry Storages)	168
Regulering i alt	142

Klimaopslag i alt inkl. Regulering **6.580** **5.876**

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Svineafgiftsfonden ordinært opslag i alt

22.393

19.907

Landbrug & Fødevarer, Gris i alt	8.097	7.296	
Sygdomsforebyggelse			
51 DANISH Transportstandard	3.590	3.549	\$25
52 PRRS reduktionsplan	1.476	1.476	\$25
53 Kødsoftanalyser, Salmonellahandlingsplan for grise og grisekød	507	0	\$25
54 Sundhed og velfærd i danske grise	194	134	\$25
Sygdomsforebyggelse i alt	5.767	5.159	
Kvalitetsordninger			
55 DANISH produktstandard	1.435	1.410	\$22
Kvalitetsordninger i alt	1.435	1.410	
Videnudveksling og informationsaktioner			
56 DANISH Boksen og MediReg	159	159	\$6
57 Hele Haler	159	71	\$6
58 Benchmark af produktionsforhold hos danske griseproducenters konkurrenter	139	101	\$6
59 Transportegnethed, AI-værktøj	127	85	\$6
60 Styrket uddannelsesindsats	311	311	\$6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt	895	727	

SEGES Innovation i alt	5.417	4.596	
Forskning og udvikling			
61 Alternative proteinafgrøders fordøjelighed	549	530	\$16
62 Virushåndtering	502	471	\$16
63 AminosyreOptimering til vækstgrise	477	477	\$16
64 Aminosyreforsyning til vækstgrise	447	355	\$16
65 Overvågning af soholdet	398	398	\$16
66 Optimering af næringsstoffer	373	291	\$16
67 Pattegriseoverlevelse	329	329	\$16
68 Emissionstal for nye systemer med dyrevelfærd	278	221	\$16
69 Optimering af fremtidens dataanalyser – til gavn for griseproduktionen	260	232	\$16
70 Løsgående søer	241	129	\$16
71 Emissionstal fra farestier	158	29	\$16
72 Optimeret overgangsfodring sikrer en sund so og en høj mælkeproduktion [SuperSunde Malkesøer]	149	53	\$16
73 Stop streptokokker hos smågrise (3S)	112	112	\$16
74 Reduktion af antibiotikaforbrug til behandling af fravænningsdiarré	96	31	\$16
75 Energi- og vitaminindhold i foderet til smågrise	96	96	\$16
76 Proteinniveau og proteinkilde til smågrise med lav fravænningsvægt	80	18	\$16
77 Bedre sooverlevelse med datadreven innovation	80	80	\$16
78 Nyt emissionstal for lugt	48	24	\$16
79 Yeast Health - GUDP	30	30	\$16
Forskning og udvikling i alt	4.703	3.905	
Videnudveksling og informationsaktioner			
80 Brancheanalyser og værktøjer	254	254	\$6
81 Griseproduktionens økonomi og udvikling	238	238	\$6
82 Rådgiversamarbejdet i griseproduktionen 2.0	127	127	\$6
83 Pig Academy 2.0	95	72	\$6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt	714	691	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Teknologisk Institut i alt	4.165	4.015	
Forskning og udvikling			
84 Udnyttelse af viden fra vision til kødkontrol (VTK)	476	469	§16
85 Dokumenteret sporbarhed	341	339	§16
86 Vækstmodel for Bacillus cereus i varmebehandlede kødprodukter	317	317	§16
87 Validering af Listeria monocytogenes-modellen	317	266	§16
88 Automatisk udskylning af krustarm	317	314	§16
89 Automatisk produktidentifikation	254	251	§16
90 DMRI Predict - en genvej til viden	239	210	§16
91 Dyrevelfærd på slagtedagen	238	238	§16
92 Validering af prædiktive modellens anvendelighed for hybridprodukter	238	238	§16
93 Holdbarhed af konserver med lavere nitritindhold	238	238	§16
94 Validering af Clostridium botulinum-modellen	238	184	§16
95 Water fit for purpose	206	206	§16
96 Kvalitet af kød fra hangrise	159	158	§16
97 Metodiske problemstillinger indenfor mikrobiologi og sensorik	151	151	§16
98 Vækstmodel, så pustning af kødprodukter og sammensatte produkter undgås	127	127	§16
99 Kontrol af C-krog på juletræer	119	119	§16
100 Højere frostlagringstemperatur – konsekvenser for holdbarhed	119	119	§16
101 Uddannelse og forskning på kødområdet	71	71	§16
Forskning og udvikling i alt	4.165	4.015	
Landbrug & Fødevarer, DSS i alt	3.429	3.066	
Sygdomsforebyggelse			
102 Fødevarer og veterinære forhold	939	906	§6
103 Salmonellahandlingsplan for svin, zoonoser og resistens	645	440	§§6+23
104 Risikovurdering - fødevarer sikkerhed og smitsomme husdyrsygdomme	306	306	§6
105 Veterinært beredskab	291	291	§6
106 Kontrol og HACCP Branchekoder	198	129	§6
Sygdomsforebyggelse i alt	2.379	2.073	
Videnudveksling og informationsaktioner			
107 Grisekød i en bæredygtig kost – fokus på ernærings-, sundheds- og klimaperspektiver	527	472	§6
108 Markedsdata og bearbejdning	309	308	§6
109 Standarder for kvalitet og fødevarer sikkerhed	103	103	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt	939	882	
Fremstødsforanstaltninger			
110 Dyrevelfærdsmærkekampagne i Danmark – grisekød i fokus	111	111	§18
Fremstødsforanstaltninger i alt	111	111	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Københavns Universitet i alt		568	430	
	Forskning og udvikling			
111	Kontrol af virusinfektioner af betydning for pattegrisedødeligheden	225	225	§16
112	AI-modeller til påvisning og vurdering af halebid hos grise med lange haler	159	61	§16
113	Konsekvenser af restriktioner på antibiotikabehandling af grise med særligt fokus på krav om at følge produktresuméet i den nye EU-forordning om veterinærmedicin	98	98	§16
114	Optimeret overgangsfodring sikrer fysiologisk balance hos soen og en bedre faring, mælke kvalitet og -produktion [SuperSunde Malkesøer II]	86	46	§16
Forskning og udvikling i alt		568	430	
Aarhus Universitet i alt		383	367	
	Forskning og udvikling			
115	Ernæringsværdi af Grise- og Oksekød i sammenligning med kød-alternativer (EGO)	184	168	§16
116	Højere foderindtag for alle grise inden fravænning	96	96	§16
117	Opdatering og differentiering af metanudbytte faktor for søer, smågrise og slagtegrise (METANFAKTOR)	64	64	§16
118	Ny metode til regulering af lugt fra grisestalde	39	39	§16
Forskning og udvikling i alt		383	367	
Danske Svineproducenter i alt		163	153	
	Videnudveksling og informationsaktioner			
119	Markedsovervågning af smågriseeksporten og blotlæggelse af prisdannelsen	163	153	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		163	153	
Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt		123	122	
	Videnudveksling og informationsaktioner			
120	Kortlægning af og handling for højere pattegriseoverlevelse i økologisk griseproduktion	63	62	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		63	62	
	Forskning og udvikling			
121	En god start*	46	46	§16
122	Forbedret fosforudnyttelse hos økologiske søer (FORFOS)*	14	14	§16
Forskning og udvikling i alt		60	60	
<i>*tilsagn overdraget fra Center for frilandsdyr</i>				
Danmarks Tekniske Universitet, DTU i alt		48	28	
	Forskning og udvikling			
123	Dybdegående analyse af Danskernes kødindtag, kostkvalitet og karaktetristika	48	28	§16
Forskning og udvikling i alt		48	28	
Generelt opslag i alt fordelt på formål		22.393	20.074	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Regulering vedr. tidligere års tilskud fra projektførlængelser

SEGES Innovation i alt		-78	
Pattegriseoverlevelse		-34	
Løsgående søer		-43	
Landbrug & Fødevarer, Gris i alt		-85	
PRRS reduktionsplan		-77	
Flere transportegnede grise skal slagtes		-9	
Aarhus Universitet i alt		0	
Højere foderindtag for alle grise inden fravænning		0	
Københavns Universitet i alt		0	
Tarm og muskel, Næringsstoffer og Tilvækst (TNT) (PF)		0	
L-carnitin og omega-3 fedtsyrer til diegivende søer (PF)		0	
Teknologisk Institut, DMRI i alt		-3	
Vækstmodel for Bacillus cereus i varmebehandlede kødprodukter		0	
Water fit for purpose		-3	
Regulering i alt		-166	
Generelt opslag i alt inkl. Regulering	22.393	19.907	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Klima

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Planteafgiftsfonden klimaopslag i alt

4.894

4.467

SEGES Innovation i alt

4.854

4.427

Forskning og udvikling

124	Vårafgrøder med lav emission af lattergas og ammoniak	1.576	1.576	§16
125	Bæredygtig græsdyrkning med artsrige blandinger tilpasset et ændret klima	1.290	1.290	§16
126	Mere biokul til landbrugsjord	812	402	§16
127	Planlægning af lavbundsudtagning til maksimal effekt for den grønne omstilling	629	629	§16
128	Afgasset biomasse og biokul til produktion af kartofler – kvalitet, variation og anvendelse	441	424	§16
129	Zero-Emission Food Chain – The case of Ryebread and Oats (ZERO)	106	106	§16

Forskning og udvikling i alt

4.854

4.427

Innovationscenter for Økologisk Landbrug P/S i alt

40

40

Forskning og udvikling

130	Zero-Emission Food Chain – The case of Ryebread and Oats (ZERO)	40	40	§16
-----	---	----	----	-----

Forskning og udvikling i alt

40

40

Klimaopslag i alt

4.894

4.467

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Planteafgiftsfonden ordinært opslag i alt	16.658	15.109	
SEGES Innovation i alt	13.151	12.016	
Forskning og udvikling			
131 Større majsudbytter med mindre udledning af kvælstof og klimagasser	1.608	1.608	§16
132 Optimale løsninger mod ukrudt, sygdomme og skadedyr i landbrugsafgrøder	1.525	1.525	§16
133 Vand til markvanding under hensyntagen til miljø og natur	1.271	740	§16
134 Regenerativt landbrug	1.217	982	§16
135 Økonomisk potentiale i bladgødskning	923	846	§16
136 Høst gevinsterne med præcisionsjordbrug	914	758	§16
137 Fastsættelse af kvælstofbehov i fremtidens udledningsbaserede kvælstofregulering	868	868	§16
138 Effektive og klimaoptimerede gødningsstrategier	839	823	§16
139 AI-konsulent – potentiale i anvendelse af kunstig intelligens i planteavlserådgivningen	758	709	§16
140 Pilotprojekt – en digital biodiversitetsplatform	660	660	§16
141 Alternativer til insekticider i landbrugsafgrøder	651	625	§16
142 Betydning af udbytniveauet for kvælstofudvaskningen	409	391	§16
143 Ny tilgang til ukrudtsbekæmpelse	385	385	§16
Forskning og udvikling i alt	12.028	10.920	
Videnudveksling og informationsaktioner			
144 Aktuel viden til planteavl	1.123	1.096	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt	1.123	1.096	
Innovationscenter for Økologisk Landbrug P/S i alt	1.622	1.208	
Forskning og udvikling			
145 Bedre udnyttelse af økologiske mellem- og efterafgrøder	585	346	§16
146 På forkant med fremtidens skadedyr	531	358	§16
147 Struvit – fra spildevand til ressource	506	504	§16
Forskning og udvikling i alt	1.622	1.208	
Aarhus Universitet i alt	1.108	1.108	
Forskning og udvikling			
148 Kvantificering af sygdomsresistens i sorter af korn	457	457	§16
149 Resistens mod gulrust og stinkbrand i tritcale.	335	335	§16
150 Biologisk bekæmpelse af bladlus i hestebønne ved anvendelse af blomsterstriber	316	316	§16
Forskning og udvikling i alt	1.108	1.108	
Københavns Universitet i alt	406	406	
Forskning og udvikling			
151 Rhizosphere manipulations to enhance crop phosphorus use efficiency (RECOPE)	406	406	§16
Forskning og udvikling i alt	406	406	
Økologisk Landsforening i alt	371	371	
Videnudveksling og informationsaktioner			
152 Den gode afgræsningsplan – sådan fremmes biodiversiteten på naturarealer	371	371	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt	371	371	
Generelt opslag om bæredygtig udvikling i alt	16.658	15.109	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Klima

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Mælkeafgiftsfonden klimaopslag i alt		3.980	3.575	
Aarhus Universitet i alt		3.021	2.867	
Forskning og udvikling				
153	Reduceret metanproduktion med optimeret mælkeproduktion	1.028	1.028	§16
154	Rødalger til reduktion af metan fra øko køer	728	574	§16
155	Hvorledes reducerer vi metan fra malkekøerne med foderfedt	703	703	§16
156	Reducing Methane emissions in Dairy Cattle	562	562	§16
Forskning og udvikling i alt		3.021	2.867	
SEGES Innovation i alt		910	659	
Forskning og udvikling				
157	Videreudvikling af metanhus til opsamling af metan	547	296	§16
158	Måling og reduktion af metan i praksis	289	289	§16
159	Genetisk reduktion af metanudledningen	74	74	§16
Forskning og udvikling i alt		910	659	
Innovationscenter for Økologisk Landbrug		49	49	
Forskning og udvikling				
160	Effekten af afgræsning på metanudledning i malkekvægproduktion	49	49	§16
Forskning og udvikling i alt		49	49	
Klimaopslag i alt		3.980	3.575	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Mælkeafgiftsfonden ordinært opslag i alt	13.546	13.162	
SEGES Innovation i alt	7.375	7.255	
Forskning og udvikling			
161 Kvælstofeffektiv mælkeproduktion	1.075	1.058	\$16
162 Målrettet kintalsindsats	705	695	\$16
163 Ammoniakreducerende tiltag på gulve i kvægstalde	430	430	\$16
164 Færdigudvikling af Single-step modeller til gavn for dyrevelfærd	399	399	\$16
165 Kvægbrugets innovations- og implementeringsplatform	384	378	\$16
166 Lugtemission fra malkekuvægstalde	338	315	\$16
167 Sikker diagnostik i B-streptokokbesætninger	307	304	\$16
168 Bedre dyrevelfærd og produktion med ny teknologi	307	307	\$16
169 Risikostyring af sundhed i store besætninger	261	218	\$16
170 Bedre klovregistrering med kunstig intelligens	256	256	\$16
171 Råfedt og fedtsyrer er ikke et "fedt"	246	246	\$16
172 Ny viden - Bedre smittebeskyttelse	217	199	\$16
173 Systematisk sygdomsforebyggelse i kalveopdrættet	123	123	\$16
Forskning og udvikling i alt	5.048	4.928	
Sygdomsforebyggelse			
174 Overvågning af smitsomme kvægsygdomme	2.327	2.327	\$25
Sygdomsforebyggelse i alt	2.327	2.327	
Aarhus Universitet i alt	4.468	4.207	
Forskning og udvikling			
175 Digitalisering og valide data til forskning og udvikling i kvægbruget	948	948	\$16
176 Vil metan-inhibitors medføre et ændret indhold af vitamin B12	703	675	\$16
177 Atypisk mælkefeber hos malkekøer	636	636	\$16
178 Forbedrede genomiske værktøjer for krydsningskøer	462	332	\$16
179 VANDKALV Hvad er kalves behov for væske under opstaldning	449	378	\$16
180 Mælkeproteiner som mineraltransport. til at hæmme inflammation	380	349	\$16
181 Ekstrudering af mejeriproteiner til nye anisotrofe fødevarer	201	201	\$16
182 Sensorer til monitorering af vand og fedt i mejeriproduktion	185	185	\$16
183 Mælkeproteinerens betydning for knoglesundhed(PROBONE)	182	182	\$16
184 Optimerede muligheder for nødslagtning	181	180	\$16
185 Membran overflade egenskabsers effekt på MCI	141	141	\$16
Forskning og udvikling i alt	4.468	4.207	
Københavns Universitet i alt	1.533	1.530	
Forskning og udvikling			
186 MFGMpre: Bovin mælkefedt membraner til præmature nyfødte	276	276	\$16
187 Avl for digital dermatitis resistente malkekøer	264	264	\$16
188 Ny biologisk bekæmpelsesstrategi målrettet S. Dublin i danske malkekuvægsbesætninger	214	211	\$16
189 Epi-Flu: Beredskabsværktøjer til fugleinfluenza i kvæg	210	210	\$16
190 Minimering af miljøpåvirkningen ved in-situ rengøring	183	183	\$16
191 Yoghurt til maven og hjernen	168	168	\$16
192 Indflydelse af mælkenes mineraler på koageltes egenskaber	140	140	\$16
193 Kvalitetsmodellering via genomiske analyser	78	78	\$16
Forskning og udvikling i alt	1.533	1.530	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Danmarks Tekniske Universitet i alt		170	170	
Forskning og udvikling				
194	Sikre mejeriprodukter gennem mikrobielle synergier	170	170	§16
Forskning og udvikling i alt		170	170	
Generelt opslag om bæredygtig udvikling i alt		13.546	13.162	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Klima

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Kvægafgiftsfonden klimaopslag i alt

914

854

SEGES Innovation i alt

914

855

Forskning og udvikling

195	Kødkvægs udledning af metan ved afgræsning (KlimaBøf)	457	422	§16
196	Optimering af dansk avlsprogram for kødkvægsracer brugt til inseminering af malkekvæg (BonD)	158	158	§16
197	Nyt håb for spaltegulvsstalde	149	133	§16
198	Vejene til en mere klimavenlig dansk kalve- og oksekødsproduktion udgår fra malkekvægholdet	107	99	§16
199	Reduceret metanudledning fra slagtekcalve (GreenCalf)	43	43	§16

Forskning og udvikling i alt

914

855

Klima opslag i alt fordelt på formål

914

855

Regulering vedr. tidligere års tilskud fra projektførlængelser

SEGES Innovation i alt

-1

Vejene til en mere klimavenlig dansk kalve- og oksekødsproduktion udgår fra malkekvægholdet

-1

Regulering i alt

-1

Klimaopsalg i alt inkl. Regulering

914

854

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Kvægafgiftsfonden ordinært opslag i alt		3.112	2.779	
Landbrug & Fødevarer, Oksekød i alt		1.475	1.333	
Sygdomsforebyggelse				
200	Fødevarer og Veterinære Forhold vedr. oksekød og afledte produkter	819	789	\$6
201	Sammen mod Salmonella Dublin	132	73	\$25
202	DANISH Transportstandard - Kvæg – Smittebeskyttelse ved eksport af kvæg	42	42	\$25
Sygdomsforebyggelse i alt		993	904	
Videnudveksling og informationsaktioner				
203	Indsigter om forbrugere og marked	309	257	\$6
204	Indsamling og håndtering af slagtedata	173	172	\$6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		482	429	
SEGES Innovation i alt		1.054	808	
Forskning og udvikling				
205	GRØN eller GUL foderration til slagtekalve i praksis	237	172	\$16
206	Kødproduktion med krydsningskvier – Produktivitet, sundhed, kvalitet, klima og økonomi	176	100	\$16
207	Nye fodermidler til slagtekalvefodring	100	0	\$16
208	Optimering af småkalves sundhed, trivsel og velfærd	100	100	\$16
209	Systematisk sygdomsforebyggelse i kalveopdrættet	73	68	\$16
Forskning og udvikling i alt		686	440	
Sygdomsforebyggelse				
210	Overvågning for smitsomme kvægsygdomme	368	368	\$25
Sygdomsforebyggelse i alt		368	368	
Aarhus Universitet i alt		199	199	
Forskning og udvikling				
211	VANDKALV – Hvad er kalves behov for væske under opstaldning – med særlig fokus på transport	114	114	\$16
212	Ernæringsværdi af Grise- og Oksekød i sammenligning med kød-alternativer (EGO)	85	85	\$16
Forskning og udvikling i alt		199	199	
Teknologisk Institut i alt		164	164	
Forskning og udvikling				
213	Automatisk udbyttekontrol ved måling af kød på benbånd	110	110	\$16
214	Registreringssystemer for slagtedata fra kvæg	27	27	\$16
215	Opdatering af generisk HACCP-materiale	27	27	\$16
Forskning og udvikling i alt		164	164	
Københavns Universitet i alt		136	136	
Forskning og udvikling				
216	Vigtige virusinfektioner i danske kalve	83	83	\$16
217	Epi-Flu: Beredskabsvæktøjer til fugleinfluenza i kvæg	53	53	\$16
Forskning og udvikling i alt		136	136	
Innovationscenter for Økologisk Landbrug i alt		84	82	
Videnudveksling og informationsaktioner				
218	Den gode afgræsningsplan – sådan fremmes biodiversiteten på naturarealer	84	82	\$6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		84	82	
Generelt opslag i alt fordelt på formål		3.112	2.722	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Regulering vedr. tidligere års tilskud fra projektførlængelser

SEGES Innovation i alt		57	
Systematisk sygdomsforebyggelse i kalveopdrættet		-1	
Overvågning af smitsomme kvægsygdomme		-7	
Nye fodermidler til slagtekalvefodring		65	
Regulering i alt		57	
Generelt opslag om bæredygtig udvikling i alt inkl regulering	3.112	2.779	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Klima

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Fjerkræafgiftsfonden klimaopslag i alt	699	536	
Landbrug & Fødevarer i alt	416	307	
Videnudveksling og informationsaktioner			
219 Miljø- og klimaregulering af slagtefjerkræproduktionen	195	171	\$6
220 E-kontrol i slagtekyllingeproduktionen	194	109	\$6
221 E-kontrol for fasanproduktionen	27	27	\$6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt	416	307	
Danske Æg i alt	283	258	
Videnudveksling og informationsaktioner			
222 E-kontrol for æggproduktionen	283	257	\$6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt	283	258	
Klima opslag i alt fordelt på formål	699	565	
Regulering vedr. tidligere års tilskud fra projektførlængelser			
SEGES Innovation i alt		-20	
Klimavirkemidler til kyllinger og klargøring af data til Landbrugets klimaværktøjer		-20	
Københavns Universitet i alt		-9	
GalliClear - kontrol af spoleorm i høns		-7	
Bedre udnyttelse af chickpulp		-2	
Regulering i alt		-29	
Klimaopslag i alt inkl. Regulering	699	536	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Fjerkræafgiftsfonden ordinært opslag i alt		2.380	2.080	
Landbrug & Fødevarer i alt		995	899	
Sygdomsforebyggelse				
223	Sygdomsforebyggelse og beredskab for slagtefjerkræ	522	502	§§6+25
224	Fødevare- og Veterinære Forhold	309	246	§6
Sygdomsforebyggelse i alt		831	748	
Videnudveksling og informationsaktioner				
225	FjerkræInsight 2024: Viden og Inspiration til Producenter og Interessenter	91	88	§6
PF1	Fjerkræfagligt temadage og -døgn	0	33	§6
226	Dyrevelværd hos slagtefjerkræ	73	30	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		164	151	
Danske Æg i alt		973	896	
Sygdomsforebyggelse				
227	Sygdomsforebyggelse og beredskab for ægproduktionen	400	400	§§6+25
228	Tilskud til vaccination mod Newcastle Disease	296	265	§§6+25
229	Zoonosedatabasen for fjerkræbranchen	144	144	§6
Sygdomsforebyggelse i alt		840	809	
Videnudveksling og informationsaktioner				
230	Dyrevelværd, rådgivning om produktionsforhold og økologiregler i ægproduktionen	133	87	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		133	87	
Københavns Universitet i alt		412	285	
Forskning og udvikling				
231	E. coli sprayvaccination af æglæggende høner (Colispray)	158	158	§16
232	Forekomst af forstørret kirtelmave og proventriculitis in danske slagtekyllinger (Proventrikel)	150	69	§16
233	Varigheden af beskyttelsen efter vaccination mod fugleinfluenza og Newcastle disease virus	104	58	§16
Forskning og udvikling i alt		412	285	
Generelt opslag om bæredygtig udvikling i alt		2.380	2.080	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Ændringsbudget 2025 - Klima

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Kartoffelafgiftsfonden klimaopslag i alt		412	365	
Københavns Universitet i alt		187	144	
Forskning og udvikling				
234	Markør fri Cis-genese i kartoffel som forædlingsteknik af NGT2 planter	187	144	§16
Forskning og udvikling i alt		187	144	
Aalborg Universitet i alt		115	113	
Forskning og udvikling				
235	Rettidig omhu – skimmelresistente kartofler med cisgenetisk pyramidiserede R-gener	90	88	§16
236	Vedligeholdelse af Maspotpopulationen 2025– en genetisk ressource til fremtiden	25	25	§16
Forskning og udvikling i alt		115	113	
SEGES Innovation i alt		110	108	
Forskning og udvikling				
237	Nedsættelse af kartoffelproduktionens klima- og miljøpåvirkning	110	108	§16
Forskning og udvikling i alt		110	108	
Klimaopslag i alt		412	365	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Kartoffelafgiftsfonden ordinært opslag i alt		1.403	1.380	
SEGES Innovation i alt		1.161	1.138	
Forskning og udvikling				
238	Nye sorter til produktion af kartoffelstivelse	265	265	§16
239	Forebyggelse af kartoffelskimmel	231	229	§16
240	Fremtidens vækststandsning og ukrudtsbekæmpelse i kartofler	221	202	§16
Forskning og udvikling i alt		717	696	
Videnudveksling og informationsaktioner				
241	Koordinering og vidensformidling af dyrkningsstrategier i kartofler	444	442	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		444	442	
Danespo i alt		168	168	
Videnudveksling og informationsaktioner				
242	Genbank for bevaring af genomiske ressourcer til kartoffelforædling	168	168	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		168	168	
TystofteFonden		74	74	
Videnudveksling og informationsaktioner				
243	Udvikling og vedligeholdelse af den danske kerneplantesamling for kartofler	74	74	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		74	74	
Generelt opslag om bæredygtig udvikling i alt		1.403	1.380	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Klima

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Frøafgiftsfonden klimaopslag i alt		287	287	
Aarhus Universitet i alt		142	142	
Forskning og udvikling				
244	PRÆCISIONSFRØAVL	142	142	§16
Forskning og udvikling i alt		142	142	
SEGES Innovation i alt		93	93	
Forskning og udvikling				
245	PRÆCISIONSFRØAVL	93	93	§16
Forskning og udvikling i alt		93	93	
Syddansk Universitet i alt		52	52	
Forskning og udvikling				
246	PRÆCISIONSFRØAVL	52	52	§16
Forskning og udvikling i alt		52	52	
Klimaopslag i alt		287	287	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Frøafgiftsfonden ordinært opslag i alt		976	976	
Aarhus Universitet i alt		549	549	
Forskning og udvikling				
247	BIO4SEED – Biologisk kontrol af skadedyr i frøafgrøder på friland	325	325	§16
248	Skadedyrsbekæmpelse i hvidkløver□	112	112	§16
249	Skadedyr i korsblomstrede frøafgrøder	112	112	§16
Forskning og udvikling i alt		549	549	
SEGES Innovation i alt		427	427	
Forskning og udvikling				
250	BIO4SEED - Biologisk kontrol af skadedyr i frøafgrøder på friland	72	72	§16
251	Ukrudt, forebyggelse og bekæmpelse i have- og markfrø	355	355	§16
Forskning og udvikling i alt		427	427	
Generelt opslag om bæredygtig udvikling i alt		976	976	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Klima

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
Sukkerroeafgiftsfonden klimaopslag i alt		161	161	
Nordic Beet Research NBR i alt		161	161	
Forskning og udvikling				
252	Biomasse og rentabilitet i sukkerroedyrkingen	161	161	§16
Forskning og udvikling i alt		161	161	
Klimaopslag i alt		161	161	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Sukkerroefgiftsfonden ordinært opslag i alt	366	366	
Nordic Beet Research NBR i alt	366	366	
Forskning og udvikling			
253 Udvikling af ukrudtsbekæmpelse i sukkerroedyrkning	127	127	§16
254 IMP-bekæmpelse af bladsvampe i sukkerroedyrkning	126	126	§16
255 Optimal gødsning af sukkerroer med kvælstof og fosfor	55	55	§16
256 IPM-bekæmpelse af skadedyr i sukkerroedyrkning	58	58	§16
Forskning og udvikling i alt	366	366	
Generelt opslag om bæredygtig udvikling i alt	366	366	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025 - Ordinær

Beløb i 1.000 kr.	Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
-------------------	--------------------------	---------------	--

Hesteafgiftsfonden ordinært opslag i alt	183	121	
SEGES Innovation i alt	66	66	
Videnudveksling og informationsaktioner			
257 Hestevelfærdsportal	44	44	§6
258 Hestesektorens disciplinærinstans	22	22	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt	66	66	
Københavns Universitet i alt	85	42	
Forskning og udvikling			
Er muskuloskeletal smerte (vurderet vha. smerteetogram suppleret med ortopædisk undersøgelse) årsag til mavesår hos heste? Og mere specifikt – udviser heste med ikke-helende mavesår flere tegn på smerte end heste der responderer godt på behandling	29	13	§16
260 Do horses enjoy interaction with humans? – Design of a choice experiment	23	8	§16
261 Temporale ændringer i mikroRNA-ekspressionen i blodet hos føl inficeret med Strongylus vulgaris (Blodorm)	17	17	§16
262 Undersøgelse og forebyggelse af udvikling af slidgigt hos heste med osteochondrale fragmenter (ledmus)	16	4	§16
Forskning og udvikling i alt	85	42	
Aarhus Universitet i alt	32	13	
Forskning og udvikling			
263 Bedømmelse af konfliktadfærd ved konkurrencer – hvordan kan det gøres?	32	13	§16
Forskning og udvikling i alt	32	13	
Regulering vedr. tidligere års tilskud fra projektførlængelser			
Københavns Universitet i alt		0	
Automatisk genkendelse af smerte hos heste		0	
Foreningen Hestens Værn i alt		-7	
Formidling af viden med høj faglighed og stærk evidens til hesteejer og -bruger for øget hestevelfærd og bedre holdbarhed hos danske heste		-7	
Regulering i alt		-7	
Generelt opslag om bæredygtig udvikling i alt inkl. Regulering	183	114	

Promilleafgiftsfonden for landbrug - Regnskab 2025

Særopslag "Udtagningskonsulenter"

Beløb i 1.000 kr.		Ændrings- budget 2025	Regnskab 2025	Specifikation af anvendt statsstøtterege
SEGES Innovation i alt		49.851	41.915	
Videnudveksling og informationsaktioner				
SÆR1	Udtagningskonsulenter 2025	36.497	28.568	§6
PF	Udtagningskonsulenter 2024 – Ekstra oktober-særopslag for 2024	11.276	11.269	§6
PF	Udtagningskonsulenter 2024 - Ekstra særopslag for 2024	2.078	2.078	§6
Videnudveksling og informationsaktioner i alt		49.851	41.915	
I alt		49.851	41.915	

Promilleafgiftsfonden - Opgørelse over de seneste 5 regnskabsår

Beløb i 1000 kr.	Regnskab 2021	Regnskab 2022	Regnskab 2023	Regnskab 2024	Regnskab 2025
INDTÆGTER:					
Overført fra forrige år	46.263	40.409	30.839	33.321	37.285
Produktionsafgifter	0	0	0	0	0
Promillemidler	232.800	232.800	128.800	125.600	144.600
Særbevilling og anden indtægt	741	10.515	21.689	26.436	36.500
Renter	-1.339	-1.055	3.804	3.687	2.013
I. Indtægter i alt	278.465	282.669	185.132	189.044	220.397
UDGIFTER:					
Samlede tilskud fordelt på formål					
Tidl. skabelon					
Afsætningsfremme	32.983	29.611	9.641	12.228	
Forskning og forsøg	134.103	164.205	101.871	93.452	
Produktudvikling	60	0	0	0	
Rådgivning	48.861	36.763	28.289	31.358	
Uddannelse	2.535	2.357	962	367	
Sygdomsforebyggelse	9.751	10.499	6.349	8.253	
Sygdomsbekæmpelse	0	0	0	823	
Dyrevelfærd	525	399	77	34	
Kontrol	7.524	6.705	3.496	4.327	
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer	414	203	118	0	
Ny skabelon					
Fremstødsforanstaltninger i alt					12.797
Forskning og udvikling i alt					107.835
Kvalitetsordninger i alt					1.410
Rådgivning i alt					0
Videnudveksling og informationsaktioner i alt					56.238
Sygdomsforebyggelse i alt					12.388
Sygdomsbekæmpelse i alt					0
Dyrevelfærd jf. BEK nr. 1290 af 28/11/2024					0
Særlige foranstaltninger i alt					0
Medfinansiering af initiativer under EU-programmer i alt					0
II. Udgifter til formål i alt	236.757	250.741	150.803	150.842	190.668
Fondsadministration					
Fondsadministration - Særpuljer	4	0	-	0	151
Revison	155	175	100	167	136
Advokat	222	253	128	12	133
Effektvurdering	576	256	375	39	25
Ekstern projektvurdering	0	0	-	280	0
Øvrig godkendte administrationsudgifter					0
Bestyrelseshonorar/ befordringsgodtgørelse	342	404	406	419	400
Tab på debitorer	0	0	-	0	0
V. Administration i alt	1.299	1.088	1.009	918	844
VI. Udgifter i alt	238.056	251.829	151.812	151.760	191.512
Overførsel til næste år					
Overførsel til næste år i pct. af årets udgift	40.409	30.839	33.320	37.284	28.886
	16,97	12,25	21,95	24,57	15,09
Heraf udisponerede midler					
Overførsel af udisponerede midler i pct. af årets udgifter	28.209	21.880	22.353	19.956	14.301
	11,85	8,69	15,00	13,15	7

VII. Supplerende oplysninger:**Samlet tilskud fordelt på tilskudsmodtagere**

SEGES Innovation	95.094	103.617	79.753	74.982	92.608
Innovationscenter for Økologisk Landbrug	17.132	14.286	11.639	8.501	10.276
Landbrug & Fødevarer	7.311	7.424	5.000	5.747	6.647
Økologisk Landsforening	8.353	8.916	4.022	5.367	6.039
Aarhus Universitet	3.926	3.267	1.105	1.038	2.004
Københavns Universitet	756	1.103	0	0	755
Danmarks Biavlerforening	592	751	314	314	340
Svineafgiftsfonden	49.004	55.591	25.297	29.122	25.784
Planteafgiftsfonden	0	0	0	0	19.576
Mælkeafgiftsfonden	30.304	30.988	13.798	14.483	16.737
Kvægafgiftsfonden	8.076	7.592	3.452	3.819	3.633
Fjerkræafgiftsfonden	4.924	5.002	2.365	2.794	2.616
Kartoffelafgiftsfonden	2.736	3.161	1.448	1.670	1.745
Frøafgiftsfonden	2.048	2.124	1.063	1.522	1.263
Sukkerroefgiftsfonden	961	937	409	494	527
Hesteafgiftsfonden	370	379	195	165	114
Fagligt Fælles Forbund 3F	2.000	1.980	943	823	0
Forbrugerrådet Tænk	2.565	2.277	0	0	0
Dyrenes Beskyttelse	0	585	0	0	0
Foreningen Biodynamisk Jordbrug	295	313	0	0	0
Foreningens Madens Folkemøde	250	300	0	0	0
Agrologica	0	148	0	0	0
Knold Og Top Aps	60	0	0	0	0
VII. I alt	236.757	250.741	150.803	150.841	190.664

PENNEO

Underskrifterne i dette dokument er juridisk bindende. Dokumentet er underskrevet via Penneo™ sikker digital underskrift. Underskrivernes identiteter er blevet registreret, og informationerne er listet herunder.

"Med min underskrift bekræfter jeg indholdet og alle datoer i dette dokument."

Louise Helmer

Underskriver

Serienummer: 0e33b5db-b3db-44b6-8ed4-b9a7d38c0a3e

IP: 87.49.xxx.xxx

2026-06-22 15:26:25 UTC

Asbjørn Børsting

Underskriver

Serienummer: a0c03cdc-b972-4a21-878f-5f8beda44e0c

IP: 80.208.xxx.xxx

2026-06-22 19:31:35 UTC

Ann Louise Worsøe Jørgensen

Underskriver

Serienummer: c05f1350-208e-4d72-9a38-2a39f427ca3d

IP: 85.218.xxx.xxx

2026-06-22 19:45:03 UTC

Mette Trudsø Kruse

LANDBRUG & FØDEVARER F.M.B.A. CVR: 25529529

Administrator

Serienummer: 59343efe-88f5-4979-adbf-6e4769bf13f3

IP: 176.22.xxx.xxx

2026-06-22 20:27:29 UTC

Ejnar Schultz

Underskriver

Serienummer: 0fb67228-ac20-4229-a51e-8cdabc2c51a1f

IP: 87.49.xxx.xxx

2026-06-22 22:08:16 UTC

Knud Foldschack

Underskriver

Serienummer: 3112fbc6-77d4-4861-8099-9224870fc49d

IP: 94.189.xxx.xxx

2026-06-23 06:34:19 UTC

Dette dokument er underskrevet digitalt via **Penneo.com**. De underskrevne data er valideret vha. den matematiske hashværdi af det originale dokument. Alle kryptografiske beviser er indlejret i denne PDF for validering i fremtiden.

Dette dokument er forseglet med et kvalificeret elektronisk segl. For mere information om Penneos kvalificerede tillidstjenester, se <https://eutl.penneo.com>.

Sådan kan du verificere, at dokumentet er originalt

Når du åbner dokumentet i Adobe Reader, kan du se, at det er certificeret af **Penneo A/S**. Dette beviser, at indholdet af dokumentet er uændret siden underskriftstidspunktet. Bevis for de individuelle underskrivers digitale underskrifter er vedhæftet dokumentet.

Du kan verificere de kryptografiske beviser vha. Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andre valideringstjenester for digitale underskrifter.

PENNEO

Underskrifterne i dette dokument er juridisk bindende. Dokumentet er underskrevet via Penneo™ sikker digital underskrift. Underskrivernes identiteter er blevet registreret, og informationerne er listet herunder.

"Med min underskrift bekræfter jeg indholdet og alle datoer i dette dokument."

Ulrik Benedict Vassing

EY Godkendt Revisionspartnerselskab CVR: 30700228

Revisor

På vegne af: EY

Serienummer: 732cb4e7-8215-446a-997c-ab4b20a9363c

IP: 147.161.xxx.xxx

2026-06-23 10:08:39 UTC

Stig Uggerhøj Andersen

Underskriver

Serienummer: 1d0479bd-2c4e-4188-8b75-98dc9d027968

IP: 185.45.xxx.xxx

2026-06-23 11:09:08 UTC

Louise Gade

Formand

Serienummer: 342b2a67-6ec3-4b9a-adc5-5e3ca65f80f7

IP: 87.49.xxx.xxx

2026-06-23 12:32:47 UTC

Camilla Udsen

Næstformand

Serienummer: 6d96bda7-16b2-4129-8a6e-28d5981595ed

IP: 77.241.xxx.xxx

2026-06-24 09:03:33 UTC

Jette Feveile Young

Underskriver

Serienummer: d17c5db2-9eba-4157-90c8-6f252c2ebaee

IP: 37.96.xxx.xxx

2026-06-24 14:06:06 UTC

Jens Krogh

Underskriver

Serienummer: a8587860-3c03-4357-9573-6ac134bbe34b

IP: 85.218.xxx.xxx

2026-06-26 10:16:25 UTC

Dette dokument er underskrevet digitalt via **Penneo.com**. De underskrevne data er valideret vha. den matematiske hashværdi af det originale dokument. Alle kryptografiske beviser er indlejret i denne PDF for validering i fremtiden.

Dette dokument er forseglet med et kvalificeret elektronisk segl. For mere information om Penneos kvalificerede tillidstjenester, se <https://eutl.penneo.com>.

Sådan kan du verificere, at dokumentet er originalt

Når du åbner dokumentet i Adobe Reader, kan du se, at det er certificeret af **Penneo A/S**. Dette beviser, at indholdet af dokumentet er uændret siden underskriftstidspunktet. Bevis for de individuelle underskrivers digitale underskrifter er vedhæftet dokumentet.

Du kan verificere de kryptografiske beviser vha. Penneos validator, <https://penneo.com/validator>, eller andre valideringstjenester for digitale underskrifter.

Supplerende noter – Promilleafgiftsfonden for landbrug (klima)

1. Klimaoptimeret udnyttelse af gylle og afgassede biomasser (KUGA)

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at anvise gødningsstrategier, der reducerer klimapåvirkningen ved gødskning med gylle og afgassede biomasser uden at reducere gødningseffekten. Projektets mål er at generere dokumenterede differentierede emissionsfaktorer ved benyttelse af emissionsbegrænsende gødningsstrategier, og at landmænd kan benytte disse som klimavirkemidler til at reducere og dokumentere klimapåvirkningen af deres produktion.

Projektets aktiviteter:

AP1. Lattergasemission ved gødskning med gylle i henholdsvis vår- og vintersæd, samt effekter af gødningstidspunkt, udbringningsteknologi og startgødning.

I arbejds pakken er der gennemført to markforsøg med henblik på at dokumentere gødningseffekterne og lattergasemissionen ved gødskning med gylle i henholdsvis vår- og vintersæd. Effekterne er dokumenteret ved gødskning af vårsæd med gylle udbragt med henholdsvis slæbeslanger og nedfældning, gødskning med gylle med og uden tilførsel af startgødning i form af handelsgødning, samt gødskning med gylle henholdsvis før såning eller i den etablerede afgrøde. Forsøgene og de foreløbige resultater er præsenteret ved Plantekongres 2026 og andre relevante kongresser, samt i videoer på SEGES TV, i fagblade og i artikler på LandbrugsInfo.

AP2. Lattergasemission ved stigende gylletildeling i økologisk vårsæd

I arbejds pakken er der gennemført to forsøg i vårsæd med henblik på at bestemme gødnings- og lattergaseffekter af kvælstofdoser i økologisk planteproduktion. Forsøgene er tilført kvælstof i form af gylle med stigende dosering fra meget lav til meget høj dosering og effekter ved delt gødskning. Forsøgene er gennemført på forskellige jordtyper. I arbejds pakken er forsøgene og de foreløbige resultater formidlet via erfagrunder, kongresser, markdemonstrationer og ved webinarer og artikler i landbrugsmedier. Derudover er der i arbejds pakken gennemført et litteraturstudie af sammenhængen mellem kvælstofdosing og lattergasemission ved gødskning med organiske gødninger.

AP3. Lattergasemission af forskellige typer og separeringer af afgassede biomasser

I denne arbejds pakke er der gennemført to markforsøg i vintersæd med henblik på at dokumentere gødningseffekter og lattergasemissionen ved gødskning med forskellige gylletyper og forskellige typer afgasset biomasse separeret med forskellige separationsteknologier.

Forsøgene og de foreløbige resultater er præsenteret ved Plantekongres 2026, via webinar og podcasts målrettet landmænd, i artikler i landbrugsmedier og LandbrugsInfo, samt ved indlæg på temadag og netværksmøde om udnyttelse af afgasset biomasse i planteproduktionen.

AP4. Emission af drivhusgasser ved lagring af afgassede biomasser.

I arbejds pakken er der opbygget et lagringssystem, der muliggør sammenlignende bestemmelser af emissioner af ammoniak, lattergas og metan fra gyllelagringstanke. Lagringssystemet består af seks tanke, indrettet som dynamiske kamre koblet til et målesystem, der muliggør samtidig bestemmelse af de forskellige gasser. Der er i sommeren 2025 iværksat en undersøgelse af emissionen af drivhusgasser fra afgasset biomasse separeret med tre forskellige separationsteknologier. Undersøgelsen gennemføres i en ni måneders lagringsperiode og afsluttes i 2026.

AP5. Bestemmelse af udbringningsteknologiens effekt på lattergasudledningen.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

I denne arbejdsmappe er der opbygget et semifield forsøgssetup, som er benyttet til en dynamisk bestemmelse af lattergasemissionen fra kvæggylle udbragt med forskellige udbringningsteknologier i vårsæd. Der er gennemført en sammenlignende undersøgelse af lattergasemissionen ved otte forskellige udbringningsteknologier for udbringning af gylle udbragt til vårsæd, herunder slæbeslanger og nedfældning i forskellige dybder og med forskellige udformninger af nedfældningsudstyr og jordbehandlinger. Resultaterne er sammenlignet med gødskning med handelsgødning. Forsøgssetuppet og de foreløbige resultater er præsenteret ved markdemonstration, video på SEGES TV, LinkedIn og ved Plantekongressen 2026.

2. Bæredygtig forvaltning af jordens kulstofpulje

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Formålet med dette projekt er at give landmanden det bedste beslutningsgrundlag for bæredygtig forvaltning af jordens kulstofindhold. Med bæredygtig menes, at jordens frugtbarhed og planteproduktionens miljø- og klimaaftik ikke kompromitteres.

Projektets aktiviteter:

AP1. Datagrundlag for nuværende kulstofindhold i jord.

Resultaterne fra kortlægningen af testmarkerne (AP5) kom først fra laboratoriet i november. Siden blev der arbejdet intenst med dels at vurdere overensstemmelsen mellem de nye jordbundskort og målingerne og dels på at vurdere, hvordan kort og målinger bedst kan udnyttes i en optimeret prøvetagning. Der er desuden samlet yderligere datasæt med samhørende værdier fra jordbundskort og målinger - sidstnævnte dog på mark- og delmarksniveau og ikke på punktniveau, som målingerne foretaget her i projektet.

AP2. Datagrundlag for beregning af tilførsel af organisk kulstof.

Udfordringerne og udviklingen ift. en mere korrekt beregning af kulstoftilførslen fra afgrøder - og efterafgrøder især - er blevet diskuteret ved møder med Aarhus Universitets (AU), der er ansvarlige for C-TOOL- modellen. AU har desuden leveret den aktuelle status på både de allometriske funktioner, samt den modelpuljefordeling, som anvendes af DCE ved C-TOOL modelleringen af kulstofindholdet i mineraljord til den danske drivhusgasopgørelse (NIR).

Der er ligeledes taget hul på arbejdet omkring, hvordan SEGES Innovations egne afgrødemodeller for kvælstofoptag i efterafgrøder og for udbytte i vinterhvede kan anvendes til beregning af kulstofinput.

Kulstoftilførsel fra husdyrgødning er i arbejdsmappen blevet undersøgt fra forskellige vinkler. Først, er der set på, hvordan man kan få mere troværdige værdier end blot at forlade sig på gennemsnitstal for dyretyper, dernæst er der samlet op på, hvad den videnskabelige litteratur siger om stabiliteten i jorden af kulstof tilført med husdyrgødning og afgasset husdyrgødning, og endelig er der foretaget modelleringer til at undersøge effekten af, hvordan C-TOOL-modellen i nuværende og tidligere udgave håndterer kulstof tilført med husdyrgødning.

AP3. Modellering

Der er i arbejdsmappen primært arbejdet med C-TOOL, pga. implementeringen af denne model til modelleringen af projektets testbedriftsareal. Der er udarbejdet specifikationer over inputdata og beregningsflow, og dette er blevet suppleret med tilsvarende for RothC-modellen, der også skal arbejdes videre med fremadrettet i projektet.

Derudover er der udarbejdet en artikel om opgørelse af klimateffekten ved kulstoflagring, og hvordan der er vidt forskellige krav til opgørelsen afhængigt af anvendelsen, samt hvordan kulstoflagrings udfordringer omkring 'permanens' håndteres i forskellige sammenhænge.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

AP4. Målsætning for kulstofindhold

Til afdækning af dyrkningsmæssige forhold, som påvirkes af jordens organiske kulstofindhold, er der foretaget en omfattende indhentning af undersøgelser fra den videnskabelige litteratur. På denne baggrund er der udarbejdet en oversigt over forhold og effekter, samt en vurdering af anvendelsen i projektet.

Til undersøgelse af mulige effekter af jordens organiske kulstof i data fra praksis blev samlet et meget omfattende datasæt med planlagte og registrerede så- og gødskningsdatoer fra MarkOnline for perioden 2021 til 2024 i de arealmæssigt største afgrøder. En analyse af datasættet er blevet startet op.

Der er udarbejdet en artikel om interessant viden indhentet på konferencer, og endelig er der udarbejdet en artikel om et langvarigt forsøg, hvor samspillet mellem kulstofindhold, massefylde, porøsitet og udbytter blev undersøgt, samt udtaget jordprøver i to eksisterende undersøgelser af effekter af jordens kulstofindhold.

AP5. Formulering og test af koncept

I samarbejde med lokale rådgivere, og efter en grundig analyse af de specifikke jordbundsforhold, blev der udvalgt en testbedrift i projektet. Et delareal af testbedriften blev udvalgt til afdækning med positionsbestemte jordprøver. Der blev udarbejdet en plan for selve udtagningen af den enkelte prøve og hvilke analyser, der skulle foretages. I samarbejde med testbedriftens rådgivningsvirksomhed, som udtog jordprøverne, blev arealet til prøvetagning justeret ift. resultatet af graveforespørgslen. Der blev foretaget to prøvetagningskampagner: Ca. 230 ha afdækket med én prøve pr ha i to lag ned til en meters dybde, og ca. 50 ha afdækket med fire prøver pr ha kun i pløjelaget. For det prøvetagne areal er der udarbejdet et datasæt med aktivitetsdata bagud i tid trukket fra MarkOnline og Landbrugsstyrelsen, således modelleringen af kulstofindholdet kan starte så langt tilbage som muligt.

Endelig er der udarbejdet et notat med plan for eventuel indhentelse af 'yderligere' aktivitetsdata, som kan finde anvendelse i kulstof-modelleringen.

3. Dyrkning af proteinafgrøder med lavt miljø- og klimaaftrek til fremtidens klima (klimaprotein)

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Formålet med projektet er at reducere landbrugets klimaaftrek ved at opnå en øget stabil produktion af protein i Danmark med proteinafgrøder, der har høj kvalitet, lavt klima- og miljøaftryk, og som er tilpasset et klima med flere tørkeperioder. Det kan opnås ved at udvikle robuste, dyrkningssikre sorter af hestebønner og kløvergræsblandinger, som er tolerante overfor tørkeperioder og har en høj proteinkvalitet og et reduceret klima- og miljøaftryk pr ha. og pr. kg. produceret protein.

Projektets aktiviteter:

AP1 - Tidlig rodudvikling i hvidkløver og hestebønner (Aarhus Universitet)

Da rodsystemarkitektur (RSA) påvirker tidlig planteetablering, nærings- og vandoptag samt stressresiliens, kan identifikation af arvelige rodegenskaber og deres genetiske korrelationer med udbytte accelerere selektionen af mere produktive og klimatilpassede sorter.

For at opnå dette blev der gennemført rhizobox-forsøg i væksthuss med paneler af hestebønne- og hvidkløver-genotyper fra forædlingsprogrammer og sorter. En semi-automatiseret, billedbaseret metode blev udviklet ved hjælp af RootPainter til rodsegmentering og RhizoVision til kvantificering af tidlig rodvækstegenskaber. Rhizobox-metoden gjorde det muligt at observere tidlig rodudvikling under kontrollerede og ikke-destruktive forhold. Undersøgelsen integrerede også SNP-datasæt (122.291 SNPs for hestebønne og 280.265 SNPs for hvidkløver), hvilket muliggjorde opbygning af pålidelige

Promilleafgiftsfonden for landbrug

genomiske slægtskabs-matricer til estimering af genomiske forældingsværdier (GEBVs), heritabiliteter og genetiske korrelationer ved brug af multi-variate GBLUP-modeller.

I hvidkløver blev tidlige bladegenskaber målt via billedanalyse - især bladstørrelse og soliditet. Der blev undersøgt genetiske korrelationer mellem bladegenskaber og markudbytte. Multi-variate modeller, der integrerer disse bladegenskaber, kan sandsynligvis yderligere forbedre prædiktionsnøjagtigheden for udbytte, især i større træningspopulationer.

I hvidkløver giver billedbaserede bladegenskaber hurtige indikatorer for biomasseudbytte, hvilket muliggør mere effektiv selektion. En bedre forståelse af rodsystemarkitektur (RSA) understøtter desuden udviklingen af bæredygtige dyrknings-systemer med reduceret miljøbelastning. Samlet set accelererer kombinationen af automatiseret fænotypning og genomiske værktøjer forædlingen af proteinafgrøder med et højt udbytte til dansk landbrug.

AP2 - Roddybde og kulstofoptag i hvidkløver og hestebønner (Københavns Universitet)

I arbejdsplan 2 er der gennemført forsøg med rodvækst af genotyper af hestebønne og hvidkløver. Forsøgene er gennemført på planter dyrket til fuld udvikling (hestebønne til modenhed, og hvidkløver i både 1. og 2. produktionsår) og dyrket i markjord. I 2023 (hestebønne) og 2024 (hvidkløver) blev der gennemført forsøg med dyrkning i rodrør, og efterfølgende er der lavet forsøg i RadiMax rodphenotyping faciliteten. Der blev dyrket 120 sorter af hestebønne i RadiMax i 2024, og 32 sorter af hvidkløver i 2024-25. De fleste sorter blev dyrket i en gentagelse, men 6 sorter af hestebønne og 8 sorter af hvidkløver blev dyrket i 8 gentagelser.

Måling af forskelle i dyb rodvækst er dels gennemført ved direkte rodmåling, og dels ved måling af 3 stabile isotoper: $2H$ og $15N$ som er tilført til jorden i henholdsvis 90-120 cm dybde under hestebønne og 140-180 cm dybde under hvidkløver, for direkte at måle på optagelsen derfra, og $13C$ som via naturlige berigelsesprocesser giver et mål for hvor tørkestresset afgrøden er. For hvidkløver blev sorterne dyrket både i renbestand sådan som de normalt dyrkes i forædlingsarbejdet, og i blanding med græs (alm. rajgræs) som de normalt dyrkes i foderproduktionen. Det praktiske forsøgsarbejde i 2025 har været at gennemføre målinger i 2. års afgrøden af hvidkløver og kløvergræs, samt at få færdiggjort de sidste analyser af hestebønner fra 2024, bl.a. at arbejde med ekstraktion fra tørstofprøver for at kunne måle $13C$ på kulhydrater fra de seneste dages fotosyntese.

Vi opnåede ikke brugbare resultater af rodmålinger i 2024, pga. tekniske vanskeligheder med kameraudstyr, men efter renovering af udstyret opnåede vi gode rodmålinger i kløverforsøget i 2025. Isotopmålinger er gennemført som planlagt på begge afgrøder. På hestebønne er der målt et antal gange i løbet af sæsonen, i et forsøg på at styrke resultaterne og identificere det bedste tidspunkt at opnå et godt mål for rodudviklingen. På hestebønne har især måling af $13C$ givet værdifulde resultater. På hvidkløver fandt vi overraskende store forskelle på rodvækst imellem sorter, og resultater af målinger af alle 3 stabile isotoper viser interessante forskelle på sorter og på deres konkurrence med græs, hvor de er dyrket i blanding.

AP3 - Proteinkvalitet i rødkløver (Aarhus Universitet)

Denne del af projektet blev afsluttet i 2024.

4. Klimaoptimeret håndtering af afgrøderester

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at reducere lattergasemissionen fra håndtering af afgrøderester, herunder efterafgrøder og halm. Dette gøres ved at undersøge og anviser klimaoptimerede metoder til destruktion af efterafgrøder samt behandling af afgrøderester fra hovedafgrøden.

Projektets aktiviteter:

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Projektet bestod af tre arbejdsplaner: I AP1) blev der gennemført markforsøg hvor det blev undersøgt, hvordan forskellige metoder til destruktion af efterafgrøder påvirker klimaet, i AP2) blev der lavet markforsøg, hvor der blev målt lattergasemission fra afgrøderester der blev håndteret på forskellig vis, og i AP3) blev resultaterne samlet, og den samlede klimaeffekt beregnet.

AP1. Destruktion af efterafgrøder

Efterafgrødeforsøget med rajgræs, der blev startet i 2024, blev afsluttet. De resterende lattergasmålinger (12 målerunder) og jordprøver (8 stk.) blev taget. Forsøget stod rigtig flot, og det var tydeligt at se de forskellige behandlinger (nedvisning i hhv. efteråret og foråret). Der blev også udført et mindre markforsøg i en efterafgrødemark, hvor fokus var på at undersøge forskellige destruktionstidspunkter i efteråret i relation til jordens Nmin. Ydermere blev potentialet for evt. høst af efterafgrøden undersøgt. Resultaterne er endnu ikke kommet, og forsøget bliver opgjort i starten af 2026.

Der blev gennemført et litteraturstudie, hvor data fra Danmark og klimamæssigt tilsvarende lande blev inddraget. Der blev indsamlet resultater fra forsøg med efterafgrøder, hvor der også blev målt lattergas.

I projektet blev der også deltaget på den årlige EGU-konference. Det er en konference, hvor der i høj grad er fokus på klimaet – også i relation til landbruget. Ydermere blev der deltaget på en anden konference Ramiran 2025. her var fokus på brugen af gylle i et klimaperspektiv. Der var to yderst relevante konferencer i relation til projektet her.

Resultater fra projektet fra både 2024 og 2025 blev diskuteret med Aarhus Universitet (AU), og det blev drøftet, hvordan projektets resultater kan indgå i analyser med forsøg udført ved AU. Et opfølgende møde er aftalt til foråret 2026.

AP2. Behandling af afgrøderester fra hovedafgrøder

I efteråret 2025 blev der gennemført 4 halmrestforsøg med 4 forskellige hovedafgrøder. Vinterhvede, vinterraps, vårbyg og markært. De to sidstnævnte blev også undersøgt i 2024, og for at få et bedre datagrundlag for deres lattergasemissioner, blev forsøgene gentaget i 2025. I hvert forsøg blev der gennemført 12 lattergasmålerunder hvoraf 8 runder blev suppleret med jordprøver til Nmin.

Data fra projektet i 2024 blev vist frem ved en markdag arrangeret af VKST Holeby i oktober 2025. Her deltog omkring 50 landmænd og konsulenter.

AP3. Beregninger af emissioner og klimaeffekter

I takt med at prøverne blev analyseret blev rådata kvalitetstjekket og behandlet, og der blev udført analyser og lavet figurer over data. Data er blevet behandlet med den hensigt, at det på sigt skal bruges i en videnskabelig publikation.

Der blev også lavet en introduktionsvideo om, hvorfor der måles lattergas fra marken, og hvad data herfra skal bruges til.

5. Græsafrødernes kulstofeffekt

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at omsætte viden om græsafrødernes effekt på kulstoflagring til praksis og dermed både synliggøre den lagring, som allerede finder sted og potentielt øge den ved at opføre effekterne af forskellige managementtiltag.

Projektets aktiviteter:

AP1: Kortlægning af græsarealet i Danmark

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Arbejdspakkens aktiviteter fokuserer på en geografisk kortlægning af Danmarks græsarealer samt en systematisk beskrivelse af dyrkningspraksis på tværs af de forskellige typer græsarealer i landet.

Der er i projektet blevet foretaget en dataindsamling for græsarealer, hvor offentlige registerdata, registreringer fra landmænd samt data fra satellit er koblet til et større datasæt. Det har dannet grundlag for en geografisk kortlægning af græsarealerne i Danmark, der beskriver fordelingen af forskellige græstyper (græs i omdrift, permanent græs, miljøgræs, frøgræs, brak) og de største afgrødekoder indenfor landets regioner. Fordelingen af forskellige græstyper er endvidere beskrevet for forskellige bedriftstyper, for jordbundsforhold som JB-nr. og overlap med tørvekortet samt retentionen. Arbejdet med analysen af datasættet er planlagt til at fortsætte i 2026.

Ud over den databaserede kortlægning af græsarealer, er der blevet gennemført en fokusgruppeundersøgelse med fire landbrugsrådgivere. Undersøgelsen handlede om kløvergræsmarker til forskellige formål, best practice for dyrkning af kløvergræs til foder samt de væsentligste barrierer for at opnå denne praksis. Der er endvidere blevet foretaget en undersøgelse af den historiske udvikling af praksis indenfor græsdyrkning fra 1990 til i dag.

AP2: Græsafgrøder og kulstoflagring

Arbejdspakken sigter mod at afsøge og beskrive managementtiltag til at øge kulstoflagringen i græsafgrøder.

Der er igangsat et arbejde med at identificere og beskrive relevante managementtiltag i græsafgrøder, som har potentiale til at øge kulstoflagringen i jorden. Arbejdet omfatter en systematisk gennemgang og vurdering af dyrkningspraksisser og deres betydning for kulstofdynamikker med henblik på at pege på tiltag, der kan understøtte øget kulstofopbygning i græs-systemer. Konkret undersøges effekten af tiltag som diversificering af arter, kløverandel, varighed, praksis ved omlægning, sædskifte, græsnings- og slætstrategier samt vanding i intensivt dyrket fodergræs. Derudover undersøges, hvilke relevante tiltag der kan anvendes i frøgræs og i mere ekstensive græsarealer. Arbejdet er samlet i en foreløbig rapport, som er planlagt færdiggjort i 2026.

Derudover er der gennemført et arbejde med at beskrive kulstofstabiliteten af det kulstof, der tilføres jorden fra græsafgrøder. I den forbindelse er der foretaget en gennemgang af relevante fraktioneringsmetoder til karakterisering af jordens kulstofpuljer samt stabiliteten af kulstofinput fra græs, med henblik på at vurdere, hvordan forskellige kulstoffraktioner bidrager til langsigtet kulstoflagring.

Arbejdet har desuden hentet inspiration fra både udenlandske studier og danske forskningsmiljøer. Der er afholdt en temadag med deltagelse af forskere fra AU, ICOEL og SEGES Innovation med henblik på videndeling og faglig sparring. Herudover har projektdeltagere deltaget i internationale faglige fora, herunder EGU-konferencen i Wien samt SoilCarbon4Climate i Berlin, hvor ny viden og metoder inden for kulstof i jord og græs præsenteres.

AP3: Modellering af kulstoflagring i græsafgrøder

Arbejdspakken undersøger hvordan kulstofindholdet i landbrugsjorden bedst muligt kan modelleres i forbindelse med græsdyrkning.

Der er foretaget en analyse af hvordan forskellige kulstofmodeller håndterer græsdyrkning. De undersøgte modeller er: den dansk udviklede C-TOOL-model, og de internationale, bredt anvendte modeller RothC, Yasso og IPCC Tier 2 modellen, som er baseret på CENTURY-modellen. Undersøgelsen viste bl.a. at kulstoflagringseffekten fra græs i C-TOOL udelukkende er styret af et øget kulstofinput, mens der i flere af de andre kulstofmodeller gives en "kulstoflagringsbonus" for managementtiltag, som er typiske for græssystemer så som øget jorddække eller år uden jordbearbejdning. Derudover er der i nogen modeller mulighed for at tage højde for den kemiske sammensætning og nedbrydelighed af kulstofinput fra forskellige afgrøder, hvilket betyder, at kulstof fra græs kan behandles anderledes end kulstof fra andre afgrøder.

Der blev udført et litteraturstudie af inputtet fra rødder og rodexudater i græsafgrøder. Førstnævnte studie bestod af en systematisk gennemgang af 117 observationer fra 17 forskellige studier, mens datagrundlaget for rodexudater var mere sparsomt som følgende af manglende litteratur på området.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Modellering af græs har været drøftet med i temamøder med Arezoo Taghizadeh-Toosi, som er hovedforfatter på modelbeskrivelsen for C-TOOL og Kevin Coleman som er hovedforfatter for modelbeskrivelsen af RothC. Drøftelserne har haft særligt fokus på, hvordan kulstofinput fra græs kan repræsenteres konsistent og fagligt korrekt i de forskellige modelrammer.

Et langsigtet mål for projektet er at modellere ændringer i jordens kulstofindhold som følge af ændringer i arealanvendelsen, der medfører mere eller mindre græs. For at understøtte dette, er der gennemført en analyse af den forventede betydning for græsarealet ved f.eks. ændringer i husdyrholdet, ændringer i det økologiske areal, ændringer i efterspørgsel efter græs osv. Det er planlagt at disse scenarier skal bruges til modellering i samspil med kortlægningen fra AP1 i 2026.

AP4: Kulstoflagring – klimaeffekt og undgåede emissioner

Arbejdspakken undersøger hvordan klimaeffekten af kulstoflagringen i græsafgrøder skal opgøres. I den forbindelse er der foretaget en analyse af hvordan klimaeffekten fra undgåede emissioner håndteres i andre brancher, herunder skov-, energi-, og byggerisektoren, og der er udarbejdet en redegørelse med en foreløbig metodebeskrivelse for, hvordan klimaeffekten af jordens kulstoflager og undgåede emissioner i forbindelse med græs kan opgøres.

Derudover er der gennemført en analyse af den fremtidige efterspørgsel på græs til biogas og bioraffinering baseret på rundringning til centrale aktører i branchen samt en gennemgang af de regulatoriske rammer på området, med særligt fokus på hvordan ændringer i regulering og incitamentsstruktur kan påvirke anvendelsen af græs til bioenergi.

6. Tilpasning til klima- og miljøkrav på landbrugsbedriften

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at bidrage til en økonomisk optimeret tilpasning af landbrugsvirksomhedernes produktion til nye klima- og miljøkrav, hvilket er en kompleks og vigtig opgave, der for mange landbrugsvirksomheder rummer betydelige økonomiske konsekvenser. Det sker ved at give et overblik over de væsentligste klima- og miljøkrav, og foretage beregning af udfordringernes størrelse samt udarbejde værktøjer, som landmænd og rådgivere kan anvende til at beregne og håndtere de væsentligste udfordringer.

Projektets aktiviteter:

Der er gennemført nedenstående aktiviteter.

AP1: Landbrugsreformerne – økonomiske konsekvenser for dansk landbrug

Der introduceres i disse år en række nye reformer inden for klima- og miljøkrav i landbruget, som har konsekvenser såvel enkeltvis som i samspil. Hertil kommer, at de nye reformer løbende bliver fastlagt, og nogle er forsinkede i forhold til det forventede. Det giver en udfordring i forhold til at skabe et overblik over de nye reformer og den kompleksitet, der knytter sig til reformerne. Der er på det foreliggende grundlag udarbejdet et notat, der indeholder en afgrænsning af, hvilke reformer der undersøges og en beskrivelse af projektets modeller til konkrete beregninger af konsekvenserne af Den Grønne Trepert. I projektet udarbejdes i AP2 en økonomisk sektormodel og i AP3 en bedriftsspecifik model samt i AP4 en kvælstofmodel.

Det har beklageligvis ikke været muligt at færdiggøre beskrivelsen med økonomiske konsekvenser for dansk landbrug, da de nødvendige beregninger i projektet endnu ikke er gennemført. Det skyldes, at beregningerne kræver specialistkompetencer på et meget højt fagligt niveau indenfor arbejdsområderne økonomi og dataopsamling. I 2025 opstod der desværre mangel på ressourcer med de nødvendige specialistkompetencer. Derfor er der søgt om projektførlængelse til 2026, hvor kompetencerne er på plads til at løse opgaverne i både AP1, AP2 og AP3.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

AP2: Model til beregning af landbrugsreformernes konsekvenser for økonomi og investeringer på bedriftsniveauer

Der er udarbejdet et notat, som beskriver, hvordan data for en sektormodel for landbruget modelleres ud fra en ny tilgang, som i højere grad end tidligere anvender offentlige datakilder kombineret med interne data fra bl.a. ØkonomiDatabasen. Denne tilgang er fundet nødvendig, da sektormodellen skal favne reformer, som har geografiske forskelle, der med nuværende tilgang ikke kan indarbejdes retvisende.

Der er desuden gennemført en kvalitativ undersøgelse af landmænds forventede fremtidige økonomiske og investeringsmæssige adfærd som følge af fremtidige klima- og miljøkrav. Dette er sket via en Survey gennemført i Landmandsbarometeret, hvor 22.774 landmænd er spurgt ind til deres investeringsadfærd. Resultaterne er afleveret i en PowerPoint præsentation.

Notatet og den kvalitative undersøgelse danner baggrund for at levere beskrevne leverancer i 2025 med beregning af størrelse og karakter af reformernes konsekvenser for den enkelte landbrugsvirksomheds økonomi, investeringsbehov og -kapacitet samt definition og beregning af en baseline for økonomi og investeringer. På grund af mangel på ressourcer, som beskrevet ovenfor, har det desværre ikke været muligt at færdiggøre leverancen, og der er søgt om projektforlængelse til 2026.

AP3: Bedriftsspecifikt værktøj til beregning af størst CO₂e- og kvælstofreduktion pr. krone

Der er udarbejdet et bedriftsspecifikt beslutningsværktøj, som kan beregne og simulere økonomiske effekter på baggrund af ændring i produktionsforhold, priser og finansiering som følge af valg af et eller flere virkemidler til reduktion af CO₂e i forbindelse den enkelte landmands behov i Den Grønne Trepert. Beslutningsværktøjet ledsages af en vejledning og et notat med baggrund, metode og anvendelse.

I AP3 skulle værktøjet også kunne håndtere virkemidler til reduktion af kvælstof. På grund af, at der er usikkerhed om reformindholdet for kvælstof og beregningsmetoderne, har det ikke været muligt at udarbejde et retvisende virkemiddelsmodul. Det udvikles i 2026, når reformens indhold forventes at være helt på plads.

AP4: Bedriftsspecifik tilpasning til klima- og kvælstofkrav i markbruget

Der er arbejdet med at udvikle et værktøj, der kan beregne, hvordan markbruget på en bedrift på den mest omkostnings-effektive måde kan tilpasse sig til den ny udledningsbaserede kvælstofregulering, der træder i kraft i 2027. Den nye og skærpede kvælstofregulering fra 2027 bliver en stor udfordring på to måder. For det første er der i de hårdeste ramte kystvandomplande tale om en meget betydelig skærpelse af kvælstofreguleringen. For det andet indføres der en helt ny reguleringsmodel, der bringer nye virkemidler i spil og som i højere grad end tidligere lægger op til målretning af virkemidler inden for den enkelte bedrift. Økonomisk optimering af markbruget bliver dermed en mere kompleks opgave end tidligere. Udviklingsarbejdet har delvist skullet afvente de forsinkede politiske beslutninger om principperne i den nye regulering. Der er udviklet en foreløbig version af beslutningsstøttewærktøjet. Der er udviklet en metode og et datagrundlag til fordeling af kvoter på kvælstofudledning til kyst mellem bedrifterne i et kystvandomland med udgangspunkt i den kvotemodell, der er truffet politisk beslutning om at anvende. Der er desuden udviklet et omfattende datasæt for et stort antal sædskifter. I datasættet indgår bl.a. økonomiske nøgletal, udvaskningstal og udbytter ved en række scenarier for implementering af virkemidler. Der er også arbejdet med beregning af klimaaftryk, men denne del implementeres først i 2026. Beslutningsstøttewærktøjet er afprøvet, og der er udarbejdet en vejledning.

AP5: Virksomhedsstrategi til håndtering af klima- og miljøkrav

Det er vigtigt, at tilpasning af bedriften til nye klima- og miljøkrav indgår som et element i den strategiske udvikling af bedriften, hvilket er baggrunden for at der udarbejdes et profilværktøj, der understøtter dette. Der er udarbejdet en interviewguide for en kvalitativ undersøgelse, der skal bidrage med input til profilværktøjet. Desuden er udarbejdet udkast til en første skabelon af et profilværktøj, som i 2026 skal testes og kvalificeres ud fra den kvalitative analyse samt workshops. Interviewguiden danner grundlag for en undersøgelse af, hvilken strategisk udvikling af bedriften, der skal til for at foretage de nødvendige tilpasninger af bedriften til nye klima- og miljøkrav. Hertil udvikles et profilværktøj, der belyser

Promilleafgiftsfonden for landbrug

landbrugsvirksomhedens handleparathed som følge af nye klima- og miljøkrav. Herudfra udarbejdes et notat med inspiration og anbefalinger til implementering af strategier.

På grund af manglende økonomiske beregninger i AP2 har grundlaget for interviews og de følgende leverancer ikke været til stede. Derfor har det desværre ikke været muligt at færdiggøre leverancen, og der er søgt om projektførlængelse til 2026.

AP6: Formidling og implementering af modeller/værktøjer

I denne arbejdsplan skal der informeres om de forskellige modeller/værktøjer, der er udviklet i de øvrige arbejdsplaner. Med baggrund i modellerne/værktøjerne skulle der have været tilrettelagt en intensiv formidlings- og implementeringsindsats med et formål om at udbrede kendskab til og anvendelse af modellerne/værktøjer.

Da modeller/værktøjer fortsat er under udvikling, har grundlaget for formidling- og implementeringsaktiviteterne ikke været til stede. Derfor har det desværre ikke været muligt at færdiggøre leverancerne, og der er søgt om projektførlængelse til 2026.

7. Emission af lattergas efter bladgødskning

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at dokumentere en metode til at reducere emissionen af lattergas efter udbringning af kvælstof i handelsgødning, og dermed give landmanden yderligere incitament til at ændre gødningspraksis. Det er også formålet at bidrage til det videnskabelige grundlag for differentierede emissionsfaktorer for lattergas, så landmanden kan vælge den udbringningsmetode, som resulterer i den laveste emission, og medregne effekten af tiltaget på fx udbyttets klimaaftryk.

Projektets aktiviteter:

Der er gennemført to markforsøg, hvori der er målt emission af lattergas med statiske målekamre i perioden fra gødskning til afslutning af vækstsæsonen – i alt 20 målekamper. I forsøgene er der udbragt bladgødskning efter to forskellige strategier, og sammenlignelige traditionelle strategier for udbringning af fast gødning er anvendt som reference. Forsøgsparcellerne er høstet, og udbytte og kvælstofudnyttelse af opgjort. Ud fra de 20 målekamper er emissionen af lattergas beregnet, og emissionsfaktorer for henholdsvis fast gødning og bladgødning er beregnet.

Der er gennemført et litteraturstudium af den internationale litteratur, og der er afholdt en workshop med Københavns og Aarhus Universitet, men også en repræsentant fra New Zealand deltog med et indlæg. På workshoppen blev der udvekslet erfaringer med målinger af emissioner efter bladgødskning.

Resultaterne blev præsenteret på et møde med repræsentanter fra gødningsindustrien.

8. Nitrifikationshæmmende effekter af MBOA udskilt i rug (Klimarug)

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at undersøge en mulig mindre lattergasemission fra vinterrug end fra andre kornarter. Dette gøres ved at undersøge lattergasemissionen fra hhv. vinterrug og vinterhvede i markforsøg, hvor begge arter behandles i samme forsøg med samme betingelser.

Projektets aktiviteter:

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Projektet består af to arbejdsplaner: AP 1. Lattergasemission fra vinterrug og AP 2. Databehandling og formidling. I AP 1 er der i 2025 udført markforsøg med lattergasmålinger med henblik på at bestemme og sammenligne lattergasemissionen fra vinterrug og vinterhvede. I AP 2 er der i 2025 samlet op på resultaterne fra markforsøgene, hvor lattergasfluxe blev beregnet og sammenholdt med andet indsamlet data fra forsøgene.

AP 1. Lattergasemission fra vinterrug

I løbet af det tidlige forår blev de 3 bedst fremspillede forsøg ud af 5 forsøg udvalgt til at blive brugt til projektet. Der blev målt lattergasemissioner 20 gange i løbet af vækstperioden (marts-juni), og ca. hver anden gang (11 gange i alt) blev lattergasmålingerne suppleret med jordprøver i pløjelaget til analyse af kvælstof-formen i jorden. Der var i alt 3 forskellige behandlinger: 1) ingen kvælstof tilsat, 2) kvælstofnormen for vinterrug, og 3) kvælstofnormen for vinterhvede, og de 3 behandlinger blev udført i hhv. vinterhvede og vinterrug i hvert forsøg. De to kvælstofnormer blev anvendt på begge afgrøder, for at eliminere effekten af de forskellige gødningsmængder.

Derudover blev der oprettet en følgegruppe med medlemmer fra KWS og Konkurrencedygtig planteproduktion, hvor der bl.a. blev arrangeret et besøg i en af forsøgsmarkerne.

AP 2. Databehandling og formidling

Da alle lattergasprøver var blevet analyseret, blev rådata gennemgået for at tjekke kvaliteten. Hvert sæt af prøver blev manuelt undersøgt, for at sikre at de biologiske værdier gav mening. Data fra alle tre forsøg havde høj kvalitet. Herefter blev fluxene beregnet, og der blev lavet figurer og statistik. Jordens indhold af ammonium og nitrat blev også undersøgt, da det forventedes, at den jord rug blev dyrket i ville have en højere ammoniumandel end nitrat pga. rugs nitrifikationshæmmende effekt.

Der blev også lavet et litteraturstudie om effekten af det gen, der udtrykker den naturligt nitrifikationshæmmende effekt. Data fra hele verden blev indsamlet og beskrevet ud fra de samme parametre, for at få et overblik over allerede eksisterende resultater og projekter.

Data fra forsøget blev taget med til det årlige Udviklingsmøde 2025, hvor SEGES Innovations interessenter og samarbejdspartnere deltager.

9. Nitrifikationshæmmere som klimavirkemiddel – effektivitet under danske og internationale forhold

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at skaffe det nødvendige vidensgrundlag og dokumentation for at få nitrifikationshæmmere implementeret som klimavirkemiddel i den nationale opgørelse. Dette gøres ved at lave en omfattende videnssynthese og statistisk analyse af nye og tidligere publicerede data fra lattergasforsøg gennemført i Danmark og i omkringliggende lande med sammenlignelige forhold for planteproduktion. Analysen skal dokumentere nitrifikationshæmmernes effekt under danske forhold, samt indkredse de situationer hvor landmanden opnår de største effekter af at benytte nitrifikationshæmmere.

Projektets aktiviteter:

AP1: Dataindsamling på nitrifikationshæmmers effekt

Der blev afholdt møder med AU og KU, som blev indkøbt som underleverandører. Der blev aftalt den præcise fremgangsmåde til litteratursøgningen, så data kan blive videnskabeligt publiceret i sidste ende. Litteratursøgningen blev gennemført efter et meget nøje udarbejdet protokol, i Web of Science. I første omgang blev der fundet 9387 referencer, som blev reduceret til 10 gennemført i Danmark og yderligere 28 fra lande omkring Danmark (Polen, Nordtyskland, Nederlandene,

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Storbritannien og Irland). I skrivende stund er data fra alle danske og syv udenlandske artikler filtreret fra artiklerne. Data er samlet i et Excel ark som database.

AP2: Analyse af nitrifikationshæmmeres effektivitet under forskellige forhold

Der blev lavet en model for statistisk analyse af data, som kan bruges på data fra alle oprindelseslande. Indtil videre er analysen gennemført på danske data, og der arbejdes på en større model som kan sammenligne data. Fremfor oprindelsesland arbejdes der på at anvende klimafaktorer som bestemmende variabler. En projektdeltager deltog i EGU25 i Wien 28.4. – 2.5.2025 for at samle viden om nitrifikationshæmmere.

AP3: Brug af nitrifikationshæmmere i fremtiden

Der blev lavet en kort syntese af de statistiske resultater, og de vigtigste af dem blev vist i et webinar. Skrivning af den videnskabelige artikel er påbegyndt, det samme gælder dokumentation af den viden der mangler for at få et mere komplet billede af effekterne.

10. Nye emissionsfaktorer sænker klimaaftrykket fra danske afgrøder og øger dermed konkurrenceevne og efterspørgsel – KLIKON

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at reducere det beregnede klimaaftryk fra produktion af udvalgte afgrødetyper, så markedspotentialet for afgrødetyperne forbedres, og konkurrenceevnen styrkes. Det sker ved at anvende den nyeste videnskabelige viden om lattergasemissioner ved gødskning og nedbrydning af tørvejod i forbindelse med beregning af de udvalgte afgrødetypers klimaaftryk.

Projektets aktiviteter:

AP1: Danske data på tørvejod og N₂O-emissioner fra marken

I arbejdsmappe 1 er datagrundlaget for lattergasemissioner fra gødskning og nedbrydning af tørvejod samlet og der er foretaget eksempelberegninger, der bruger de nye emissionsfaktorer.

En litteraturgennemgang med fokus på direkte lattergas (N₂O) emissioner fra (mineralske og økologiske) gødninger på markniveau for Danmark er blevet gennemført, og dataene opsummeret i en af leverancerne. De rapporterede feltmålinger blev sammenlignet med den aktuelt anvendte (på National Inventory Report-niveau) Tier 1-emissionsmodel, og yderligere indsigter i andre N₂O-emissioner (f.eks. indirekte N₂O-emissioner fra gødning samt direkte og indirekte N₂O-emissioner fra afgrøderester) blev også beskrevet. Den potentielle implementering af de nuværende N₂O-målinger (som medfører usikkerheder samt sæsonmæssige og afgrødeudsving) i det danske afgrøders klimaaftryk blev diskuteret. Det faktum, at de endnu ikke er godkendt til brug på det danske National Inventory Report-niveau (som en Tier 2-modellering), gør det udfordrende at bruge dem i klimaaftryksberegninger.

Parallelt kortlagde vi fordelingen af udvalgte afgrøder af interesse på kulstofrige jorde baseret på det seneste tørvekort kombineret med Registerdata og information om markers geografiske placering, der blev brugt i den danske National Inventory Document. De nye emissionsmodeller for kulstofrige jorde blev testet i beregninger af klimaaftryk pr. hektar dyrket jord (for hver af de udvalgte afgrøder).

AP2: Metodeltilpasning til GFLI

I denne arbejdsmappe blev der undersøgt forskellige metoder til at integrere den nyeste danske viden (om kulstofrige jorde og direkte -N₂O-emissioner fra gødning) i GFLI-databasen. For det første blev forskellige tilgange til at indarbejde

Promilleafgiftsfonden for landbrug

resultaterne fra arbejdsplan 1 i GFLI-databasen evalueret (f.eks. brug af afgrødespecifikke data, brug af et 5-årigt gennemsnit, opdeling af konventionelt og økologisk landbrug). Disse muligheder blev derefter drøftet i detaljer med GFLI Technical Management Committee (TMC), for at præcisere deres robusthed og brugervenlighed.

GFLI TMC betragtede den potentielle implementering af den nyeste viden om danske kulstofrige jorde i de danske GFLI-datasæt som en forbedring af præcisionen af data. GFLI TMC anerkendte, at enhver af de foreslåede muligheder ville føre til en netto forbedring i emissionsmodellen sammenlignet med den nuværende emissionsmodel, der anvendes i GFLI, samtidig med at de opfordrede til en samtale med Mérieux NutriSciences | Blonk og/eller AdAstra Sustainability for mere tekniske diskussioner.

Den potentielle implementering af Tier 2 N₂O-emissionsfaktorer, baseret på danske målekampagner, til opdatering af klimaaftrykket af danske afgrøder er for nuværende ikke muligt da DCE endnu ikke vil acceptere de danske data i det nationale klimaregnskab på grund af variationen i danske emissionsdata (National Inventory Document, NID)

Det blev yderligere bemærket, at givet at N₂O-emissioner er meget afhængige af kilden til N (handelsgødning og husdyrgødning), bør den fremtidige implementering af disse emissionsfaktorer ideelt set også inkludere en gennemgang af mængderne af handelsgødning og husdyrgødning, der anvendes i GFLI-datasættene. Indledende undersøgelser af de nuværende generiske GFLI-datasæt med fokus på mængderne af N anvendt på udvalgte afgrøder (byg og hvede) viste, at disse modelleres med mindre N og dermed mindre N₂O-emissioner (beregnet baseret på Tier 1-modelleringsmetoden). På nuværende tidspunkt er det ukendt, om dette lavere N niveau kun vedrører de analyserede afgrøder. Dette vil blive afsøgt i 2026.

For at samle ovenstående arbejde og indsamle feedback blev der afholdt en workshop med nøgleinteressenter, som gav værdifuldt input til at tilpasse de foreslåede opdateringer til bredere branchebehov.

AP3: Opdatering af klimaaftryk for udvalgte danske afgrøder

I denne arbejdsplan blev der gennemført beregninger pba. de nye data og den tilpassede beregningsmetode. De forslag, der blev udarbejdet i AP1 og AP2, blev her implementeret.

Arbejdet startede med de tilgængelige Agri-footprint 6.3 datasæt (som er baggrundsdatabasen brugt af GFLI-databasen), hvor de emissioner af CO₂, CH₄ og N₂O relateret til nedbrydning af kulstofrige jorde og de direkte N₂O-emissioner relateret til N₂O-emissioner fra handelsgødning og husdyrgødning blev opdateret. Effekten af at bruge den nyeste tilgængelige viden blev kvantificeret ved at sammenligne de generiske GFLI-datasæt med de opdaterede datasæt.

Muligheden for at opdatere klimaaftryksberegninger gennem et "data-in" GFLI-projekt blev undersøgt med GFLI TMC. Selvom GFLI var positiv over for muligheden for et dansk data-in projekt, er projektet ikke formaliseret endnu. Det blev aftalt, at data-in projektet skulle tilpasses formålet med vores studie og derfor kun fokusere på den korrekte implementering i det nye kulstofrige kort og emissionsmodel i de opdaterede datasæt. Pr. dags dato forventer vi ikke en opdatering i det modellerede felt N₂O-emissioner, da der ikke er udsigt til at de direkte N₂O emissioner fra handelsgødning og gylle vil indgå i NID for 2026.

PF. Klimaeffektive gødningsstrategier

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Formålet med projektet er at reducere drivhusgasemissionerne fra planteproduktionen samtidig med, at der opretholdes en rentabel produktion. Dette gøres ved at bidrage med data til at fastsætte emissionsfaktorer for handelsgødning og planterester under danske forhold, samt undersøge effekten af ændret gødningsvalg og -strategi på udbytte og kvalitet.

Projektets aktiviteter:

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Projektet har i 2025 bestået af én arbejdsplan (AP4) "Beregninger af emissioner og klimaeffekter".

AP4: Beregninger af emissioner og klimaeffekter

I 2025 er dataanalysen af lattergasdata blevet færdiggjort. Resultaterne er blevet skrevet sammen i et manuskript til en videnskabelig artikel, som er blevet indsendt til det videnskabelige tidsskrift *Agriculture, Ecosystems and Environment*. Manuskriptet har gennemgået peer review og er blevet accepteret og udgivet i tidsskriftet. Resultaterne er også blevet præsenteret på den internationale konference EGU General Assembly 2025.

Med baggrund i resultaterne fra forsøgene, er analysen af klimaaftrykket på produktionen også færdiggjort og opsummeret i et notat.

Endelig er der blevet udgivet en populærvidenskabelig artikel på landbrugsinfo, som opsummerer den videnskabelige artikels resultater på dansk.

11. Kompost til plantebaserede sædskifter

Tilskudsmodtager: Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål: Projektets formål er at udvikle en klimavenlig økologisk planteproduktion i en fremtid med færre husdyr. Ved at undersøge og beregne værdien af næringsstofferne i kompost, hvorved langtidseffekten af næringsstofværdien indregnes i gødningsplanen i de økologiske sædskifter.

Projektets aktiviteter:

Der er i projektets år 2, 2025 gennemført følgende aktiviteter:

Arbejdsplan 1: Kvantificering af 1., 2., 3. og 4. års gødningseffekt af kompost i plantebaserede sædskifter

Projektet fortsatte forsøget til kvantificering af gødningseffekt og klimabelastning i 2025. Vinterrapsen lykkedes godt. Vi så kun udbytteeffekt i 2025 i leddet med den højeste komposttildeling på 80 t i 2024, og

effekten var negativ. Det var ikke en stor effekt, men den viser vigtigheden i at have et flerårigt forsøg for at undersøge effekten af langsomt virkende gødningsmidler som kompost. Til såning af næste afgrøde justerede vi forsøgsplanen, så vi såede vintersæd i stedet for efterafgrøde og vårsæd. Grunden er, at det er agronomisk og økonomisk praksis på denne jordtype. Vintersæden blev meget fint etableret, og den undersøede kløver fra rapsen blev derfor til en mellemafgrøde med forfrugt for vintersæden. Der blev også gødsket med kompost i nye led, så vi kan følge effekten af komposttildeling uafhængigt af kløvergræsomlægningen.

Forsøgets resultater er opgjort og udgivet i oversigt over Landsforsøgene 2025, så de er offentligt

tilgængelige. For at formidle hovedresultater og centrale indsigter kræves data for en længere årrække.

Arbejdsplan 2: System analyse og videns indsamling om anvendelse af kompost til gødskning i plantebaserede sædskifter

2025 var projektets andet år, og forsøgsdesignet blev revurderet, og planen blev justeret. I arbejdsplan 2 producerede vi desuden en klima, økonomi- og sædskifteanalyse, som udmøntede sig i grafikker og to grundige kapitler til rapporten "Kløvergræs til biogas og økologiske plantebaserede sædskifter".

Arbejdsplan 3: Formidling af resultater og indsigter, samt undersøgelse af landmænds holdninger og barrierer.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Projektet afholdte en temadag om kompost på Kalø Landbrugsskole, samt en temadag om plantebaserede økologiske sædskifter med fokus på klima, sædskifte og gødningsindlæg sammen med OrganicRDD projektet CloverValue. Projektet satte de foreløbige analyser og resultater i relation til treparten og den nye kvælstof-regulering med oplæg på workshop og diskussion på tilhørende markvandring.

Projektet udarbejdede desuden en kritisk artikel om kvælstoffikserende mikroorganismer baseret på videnskabelig litteratur. Artiklen udsprang af, at projektet blandt landmænd havde mødt opfattelser af, at kvælstoffiksering i kløvergræs ikke er så vigtigt, når man "bare kan sprøjte" bakterier ud i korn med tilsvarende effekt.

Projektet gjorde opmærksom på artikler og events gennem opslag på sociale medier hvilket bidrog til stor opmærksomhed på projektets aktiviteter.

12. Reflekter lyset – efterafgrøder som klimavirkemiddel

Tilskudsmodtager: Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål: Projektets formål er at reducere klimabelastningen fra landbruget ved at dokumentere og udnytte reflektans-effekten af landbrugsarealer gennem brugen af effektive efterafgrøder.

Projektets aktiviteter:

Projektet er inddelt i 3 arbejdsplaner: AP1: Markforsøg og målinger. AP2: Satellitbaseret kvantificering af reflektans og omregning til CO₂e. AP3: Formidling.

I 2025 er følgende aktiviteter gennemført:

AP1: Markforsøg og målinger.

- Udvikling og fremstilling af fast målestation til kontinuerlige radiometermålinger i efterafgrøder
- Opstilling af målestation og måling i efterafgrøder og på bar jord i foråret 2025
- Omfattende research vedr. måling og beregning af albedo, samt konversion fra albedo til klimaeffekt (GWP100)
- Projektmøde med deltagelse fra to af nordens fremmeste eksperter i albedo
- Omstrukturering af projektet på baggrund af den opnåede viden (jf. indsendt ændringsansøgning)

AP2: Satellitbaseret kvantificering af reflektans og omregning til CO₂e.

- Sammenholdning af albedo-målinger fra målestation med satellitbaserede albedomålinger
- Indsamling af samtykke og dyrkningsdata fra ca. 20 landbrugsbedrifter fra forskellige landsdele påbegyndt (fortsætter i 2026)
- Indhentning af satellit- og vejrdato fra 2020-2025 for de 20 bedrifter

AP3: Formidling

- Formidling af projektets resultater i artikel på ICOELs vidensplatform

Promilleafgiftsfonden for landbrug

- Formidling af projektets resultater på sociale medier
- Forberedelse til produktion af podcast om efterafgrøders klimaeffekter (podcast produceres i 2026).

13. Klimaefterafgrøder – destruktion uden emission

Tilskudsmodtager: Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål: Formålet er at sænke klimabelastningen ved mekanisk nedmuldning af efterafgrøder, og samtidig opretholde rentabilitet i produktionen.

Projektets aktiviteter:

Projektet er inddelt i 2 arbejdsplaner.

AP1: Markforsøg

Følgende aktiviteter er gennemført i 2025:

Der er foretaget lattergasmålinger gennem hele vinteren i ét landsforsøg, som er ned-muldet på to forskellige måder, hvorefter lattergasmålingerne er fortsat i 7 uger.

AP2 Formidling og implementering

Der er produceret video fra marken, samt lavet opslag på sociale medier og i nyhedsbreve.

Den aktuelle viden om lattergasudledning i forbindelse med nedmuldning af efterafgrøder fra nærværende og lignende projekter, inklusive videnskabelig litteratur, er samlet i et notat, som derefter har dannet grundlag for opdatering af relevante artikler om emnet på Innovationscenterets vidensplatform. Der er også holdt oplæg på et erfagruppemøde om årets forsøg. Derudover deltog vi i Økologikongres 2025 og bidrog ved Plantekongres 2026.

PF. Klimarigtigt fødevarerprotein fra mikroalger dyrket på sidestrømme fra græsproteinframstilling. Next Generation Food – EXTEND

Tilskudsmodtager: Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål: Formålet er at skabe højværdi-fødevarer ingredienser fra mikroalger til humant konsum, dyrket på rest-produkter fra igangværende produktion af græsprotein, der både reducerer klimaudledningen og øger indtjeningen ved græsproteinproduktion.

Projektets aktiviteter:

Projektet er opbygget i seks arbejdsplaner:

AP1: Udvalgelse af algestammer, velegnet til vækst på substrater fra græsprotein.

I løbet af 2025 er der på DTU gennemført flere dyrkningstest med udvalgte algestammer i forskellige blandinger med brunsaft fra græsproteinframstilling. Især stammerne C4 og C6 har en god vækst.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

AP2: Substratfremstilling på basis af græsprotein-sidestrømme

I denne arbejdsmappe er der arbejdet videre med brugen af brunsaft fra græsproteinfremstilling, der har vist gode potentialer som basis for et substrat. Innovationscenter for Økologisk Landbrug har udarbejdet et notat om forsøgene og erfaringerne med at bruge græsfiber og brunsaft som grundlag for dyrkningssubstrat.

AP3: Produktion af mikroalger i pilotskala-anlæg (500 liter)

NaturRem Bioscience har i 2025 startet opskaleringsforsøg på deres procesanlæg ved FermHub Zealand. De første forsøg med 20 liter fungerede godt og der fortsættes med 100 og 1000 liter. Projektforlængelsen skulle sikre, at testene med de store volumener kan nå at blive gennemført.

AP4: Oparbejdning af fødevaringredienser fra mikroalger

Denne arbejdsmappe er blevet neddrolet, da det har vist sig, at algerne i sig selv har et proteinindhold på op til 70%. Aktørerne på denne arbejdsmappe er Teknologisk Institut, NaturRem Bioscience, Alfa Laval og DTU i samarbejde med Orkla Danmark.

AP5: Produkttest i fødevarer og højværdi kosttilskudsprodukter.

De første produktprøver af tørrede mikroalger er sendt fra NaturRem Bioscience til Orkla Foods Denmark.

Innovationscenter for Økologisk Landbrug har udarbejdet et notat i form af en guideline til kommende producenter af mikroalger om de regelforhold man skal overholde i forbindelse med produktion af mikroalger på basis af sidestrømme fra græsproteinfremstilling.

AP6: Projektledelse og formidling

Foruden deltagelse i projektmøder er der også kommunikeret om projektet.

Innovationscenter for Økologisk Landbrug har deltaget på ØkologiKongres 2025 med en poster samt et opslag på Facebook om projektet.

På Innovationscenter for Økologisk Landbrugs hjemmeside er der publiceret en artikel om erfaringerne fra projektet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Supplerende noter – Promilleafgiftsfonden for landbrug (ordinær)

14. Lokalt baseret vej til godt vandmiljø og konkurrencedygtigt landbrug

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at udvikle "state of the art" værktøjer og metoder til understøttelse af en lokalt baseret vej til godt vandmiljø og et konkurrencedygtigt landbrug. Disse metoder skal tilgodese den efterspørgsel, som ses mange steder i landet, hvor landbrug, kommuner og interessenter søger efter metoder og værktøjer til i samarbejde at udforme og implementere lokalt tilpassede løsninger hen mod god økologisk tilstand i vandmiljøet og et fortsat konkurrencedygtigt landbrug.

Projektets aktiviteter:

Arbejdspakke1: Oplandsmodel – udvikling og demonstration

Opsætning af SWAT model i LandOvervågningsOPland (LOOP) er færdiggjort. Arbejdet blev udskudt fra 2024 til 2025 grundet bemandingsproblemer hos Aarhus Universitet.

Opsætning af SWAT model for oplandet til Haderslev Fjord er påbegyndt jf. plan. Indeholder forbedret sømodul og mere præcise landbrugsdata jf det arbejde som blev udført i 2025.

Arbejdspakke 2: Sø-undersøgelser – udvikling og demonstration

Analyser og rapportering af sø-undersøgelser er gennemført for Haderslev Dam – herunder bestemmelse af sø-sedimentets indhold af næringsstoffer, samt etablering af en massebalance for søen.

AP3. Fjordmodel – udvikling og demonstration

Opsætning og kalibrering af den hydrauliske model for Haderslev er gennemført. Dette med særlig fokus på at kunne beskrive lagdelingen af vandmasserne og den estuarine cirkulation i fjorden.

Opsætningen af den økologiske model for fjorden er jf. plan godt i gang. Der er i modellen særlig vægt på at beskrive iltvindshændelser og de betydelige frigivelser af næringsstoffer fra sedimentet, som sker som følge af iltvind.

Der er desuden lagt vægt på at lave en guideline for opsætning af den hydrauliske model med henblik på at de vigtige pointer i denne proces kan blive generelt anvendt.

AP4. Monitorering og datatransparens

Målinger ved 3 stationære ISCO samplere i oplandet til Haderslev Dam og 1 nedstrøms dammen er gennemført og afsluttet, således der kan udarbejdes massebalancer for næringsstoffer for dammen. Målingerne bliver desuden anvendt også i AP1 SWAT model. Monitoringsprogrammet for fjorden, som blev kraftigt udvidet og omfattede målinger ved 7 positioner ud gennem fjorden, er gennemført og afsluttet i 2025. Også målinger med sensorer for kontinuerlige målinger af salinitet og temperatur blev afsluttet. I 2025 blev desuden tilføjet en iltmåler. Målingerne anvendes i opsætning af den økologiske model for fjorden.

AP5. Optimeret lokalt samarbejde

Det lokale samarbejde i Haderslev er konstant under udvikling, bl.a. som følge af arbejdet med lokal trepart, nedsættelse af Kystvandråd og et såkaldt "17 stk. 4 udvalg" nedsat af kommunen i arbejdet med fjorden og oplandet. Denne udvikling

Promilleafgiftsfonden for landbrug

følges i projektet og er dokumenteret for at opsamle erfaringer. Der er blevet foretaget en konceptbeskrivelse af omfangsbehovet ved at lave en decideret "hotspotundersøgelse" for hele oplandet.

Det blev sidst på året 2025 planlagt at gennemføre et lodsejermøde for alle lodsejere i oplandet med mere end 25 ha jord for at orientere om projektets aktiviteter.

AP6. Økonomisk beregningsmodel

Den økonomiske beregningsmodel "Virkemiddelvælgeren" er for sidste gang blevet tilpasset den nuværende regulering og er derfor klar til anvendelse i 2026 som er det sidste år inden en ny regulering træder i kraft i 2027. Beregningsmodellen kommer ud til landmænd og konsulenter via portalen Landmand.dk

De første ret omfattende beregningsjusteringer, tilpasset den nye udledningsbaserede regulering, er påbegyndt i 2025.

15. Udvikling af miljøvenlige dyrkningssystemer med mere vintersæd – MAXKORN

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at øge kornudbyttet og finde det optimale såtidspunkt for vintersædssorterne uden at gå på kompromis med miljøpåvirkningen. Det skal gøres ved at udvikle dyrkningssystemer med mere vinterkorn kombineret med mellem- og efterafgrøder, og hermed øge kornudbyttet og den samlede biomasseproduktion samtidig med at kvælstofudvaskningen fastholdes lav. Derudover udvikles en metode til at vurdere vintersædssorternes optimale såtidspunkt ved supplerende bedømmelser og målinger i den eksisterende sortsafprøvning.

Projektets aktiviteter:

Projektet er opdelt i fem arbejdsplaner med videnssynthese, forsøg og metodeudvikling. Videnssynthesen i AP1 skal danne grundlag for forsøgsarbejde og metodeudvikling i AP2-5. I AP2-3 udvikles dyrkningssystemer med mere vintersæd og i AP4-5 udvikles en metode til vurdering af de enkelte sorters optimale såtidspunkt.

AP 1. Videnssynthese vedr. dyrkning af vintersæd i udlandet

Aktiviteterne i AP 1 har været koncentreret om at indhente eksisterende viden om metoder til bestemmelse af det optimale såtidspunkt i vintersæd. Der er gennemført litteraturstudier og en studietur til Tyskland med besøg hos forædlingsvirksomheden KWS i Wöhlde, Bergen, som er dominerende leverandør af vinterrugsorter til det danske marked, samt besøg hos Landwirtschaftskammer Schleswig-Holstein i Loejt, som har klimaforhold meget lig de danske, og hvor der gennemføres både sortsforsøg og forsøg med forskellige såtider. Der har i november været opfølgning på workshoppen afholdt i 2023 med forædlingsvirksomheder og TystofteFonden vedr. metodeudvikling til bestemmelse af sorters optimale såtidspunkt. Der er tillige afviklet en afslutningskonference, hvor de vigtigste resultater fra projektet er præsenteret for forskere, forædlere, rådgivere og landmænd.

AP 2 og 3. Nye kombinationer af såtid i henholdsvis vinterhvede og vinterrug og efterafgrøder i forhold til udbytte, kvalitet og miljøpåvirkning

AP 2 og 3 beskrives samlet, da det i vid udstrækning er de samme aktiviteter, der er gennemført i henholdsvis vinterhvede og vinterrug. Der er gennemført forsøg med etablering af vinterhvede og vinterrug på tre forskellige tidspunkter i kombination med mellem- og efterafgrøder sammenlignet med etablering af vårbyg efter efterafgrøder. Der blev anlagt fire forsøg i vinterhvede og fire forsøg i vinterrug i efteråret 2024. Der er blevet sået meget tidligt, primo september, efter mellemafgrøder, ultimo september og meget sent efter efterafgrøder, ultimo oktober. Betingelserne var forholdsvis gode i efteråret 2024, så det lykkedes at etablere fire forsøg i både vinterhvede og vinterrug til de ønskede tre såtidspunkter. I to af forsøgene i Jylland var der dog dårlige betingelser ved den meget sene såning, hvilket resulterede i dårlig plantebestand og lave udbytter i disse led. I ét af forsøgene mislykkedes etableringen af mellemafgrøder og efterafgrøder pga. af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

sensommertørke, og i to af forsøgene var der massivt angreb af snegle som gik ud over mellemafgrøderne. I foråret blev der sået vårbyg efter efterafgrøder. Der er målt udbytte i kornafgrøderne på alle fire lokaliteter i både vinterhvede, vinterrug og vårbyg, og der er målt halmudbytte på to lokaliteter. Der er målt udbytte af mellem- og efterafgrøder og udtaget Nmin-prøver til bestemmelse af den potentielle kvælstofudvaskning i de forskellige dyrkningssystemer.

AP 4 og 5. Udvikling af en metode til vurdering af henholdsvis vinterhvedesorters og vinterrugsorters optimale såtidspunkt

AP 4 og 5 beskrives samlet, da det i vid udstrækning er de samme aktiviteter der er gennemført i henholdsvis vinterhvede og vinterrug. Der er gennemført en opdatering af analysen af data fra NFTS fra forsøg med såtider til og med 2025 for at finde sammenhænge mellem sorternes udvikling gennem vækstsæsonen og det opnåede udbytte. Det gælder biomasseudvikling, men også betydningen af klimatisk påvirkning, bl.a. antallet af graddage, og der er i vinterhvede på baggrund af analysen, udviklet en graddagemodel til anbefaling af det optimale såtidspunkt. Der er gennemført fem forsøg med såtidspunkter i både vinterhvede (9 sorter) og vinterrug (8 sorter), hvor der er målt udbytte og foretaget biomassemålinger i løbet af vækstsæsonen.

16. En styrket miljø-, natur- og biodiversitetsprofil på landbrugsbedrifterne

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Formålet er at fremme en bæredygtig udvikling af landbrugsbedrifterne og sektorernes øvrige aktører med fokus på at styrke bedriftenes miljø-, natur- og biodiversitetsprofil. Dette opnås ved at tage udgangspunkt i landbrugsbedrifterne og aktørerne omkring bedrifterne for at opnå enighed om en fælles bæredygtighedsrapportering. Bedriftenes miljø-, natur- og biodiversitetsprofil styrkes yderligere ved at udarbejde et helhedsorienteret beslutningsstøtteværktøj, der danner grundlag for at træffe de rigtige beslutninger på bedriften.

Projektets aktiviteter:

AP1. Fælles ESG-data

Der er nedsat et Advisory Board med deltagere fra den finansielle sektor, aftagerleddet, kapitalfond og landmænd, som har afholdt møder med sparring til projektets indhold. Der er gennemført løbende opfølgning og formidling om EU's ESG-lovgivning, herunder Omnibus-forslaget og planlagte sektorspecifikke standarder. Interviews med aftagervirksomheder og den finansielle sektor har dannet grundlag for en bruttoliste med fælles ESG-måle- og oplysningspunkter, som efterfølgende er kvalificeret til en nettoliste via workshop med Advisory Board. VSME-standarder er analyseret og perspektiveret til små og mellemstore landbrugsbedrifter. Udviklingen af ESG-benchmarking på bedriftsniveau er fortsat med fokus på biodiversitet, og et forslag til biodiversitetsbenchmark baseret på Negative Impact Assessment og Dansk Natur Indikator er præsenteret.

AP2. Optimering af miljø-, natur- og biodiversitetsindsatser til gavn for landmanden og samarbejdspartnere

Der er gennemført to workshops med fokus på ESG, arealanvendelse og miljø-, klima- og biodiversitetsindsatser samt landmændenes erfaringer med ESG og muligheder for forretningsgørelse af grønne tiltag (Akt. 2.1). Deltagerne omfattede landmænd, rådgivere, aftagervirksomheder og den finansielle sektor. Der er foretaget bedriftsbesøg i samarbejde med AP3 med udgangspunkt i data for minivådområder, vand- og klimaprojekter samt biodiversitet. Tre møder med Advisory Board er afholdt, og input herfra er indarbejdet i AP2-notatet.

Afdækning af eksisterende og nye forretningsmodeller, forretningsporteføljer og værdikæder er gennemført via desk research, tre workshops med Advisory Board, workshops med direktørnetværk, interviews med 22 landmænd, finansielle aktører, rådgivere og aftagervirksomheder samt møder med ERFA-grupper (Akt. 2.2). Inputs er analyseret og grupperet i strategiske profiler og kundesegmenter for at skabe overblik over forretningsmuligheder og identificere centrale barrierer og muligheder for etablering og drift af nye forretningsområder.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

AP3. Miljø-, natur- og biodiversitetspotentialer på bedriftsniveau

Der har i 2025 været fokus på at skabe grundlaget for at kunne lave bedrifts specifikke opgørelser over miljøpotentialerne på de ejede arealer. En stor del af dette arbejde har omhandlet at undersøge hvilke landsdækkende data, der er tilgængelige i forhold til biodiversitets, klima og miljøindsatser. Herefter har der været fokus på, hvordan disse opgøres og præsenteres, så det bliver let forståeligt at afkode bedriftens potentialer. Det har været vigtigt at sikre, at konceptet bag de bedriftsspecifikke opgørelser gennemføres på en facon, der er relevant for bedrifterne.

Besøgene har taget udgangspunkt i de udpegninger af potentialer, der er fundet på de besøgte bedrifter. Dette omfatter udpegninger for minivådområder, vand-og klimaprojekter og potentiale for mere biodiversitet. Bedrifterne er udvalgt på grundlag af at repræsentere mange miljø- klima- og biodiversitetspotentialer. Data er blevet forelagt lodsejerne for at høre deres syn på mulige indsatser:

- Planteavl med 22 potentielle minivådområder og 23 hektar tørvejord/vådområdeprojekt
- Planteavl med 5 potentielle minivådområder 5,2 hektar tørvejord/vådområdeprojekt
- Kvægbrug med mindst 9 potentielle minivådområder og 65 hektar tørvejord/vådområdeprojekt
- Svinebrug med 9 potentielle minivådområder og vådområdeprojekt
- Økolog med ca. 160 hektar lavbundsjord

Desuden er der i 2025 påbegyndt et arbejde med at vise bedriftens potentialer i et online demonstrationsværktøj. I 2025 har der i den forbindelse været særligt fokus på at få data vedr. vådområder, klimalavbund og minivådområder på plads, så at disse kunne præsenteres for bedrifterne i forbindelse med besøgende på bedrifterne i sommeren 2025.

17. Halm til det hele

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Formålet er at øge produktionen af halm til bæredygtig energiproduktionen og reducere klimaaftrykket fra landbruget - samtidigt med at landmændenes indtjening per hektar øges via forædling og valg af kornsorter med højt halmudbytte, højt kerneudbytte og højt proteinindhold. Dette kan opnås ved at udvikle metoder, der kan anvendes af forædlere og rådgivere til effektivt og simpelt at estimere halmudbyttet, samt at identificere gener, der er knyttet til remobilisering af kvælstof fra strå til kerne.

Projektets aktiviteter:

AP1. Metode til bestemmelse af halmudbytte

Ved KU-PLEN Tåstrup blev der i efterår 2024 anlagt markforsøg med vinterhvede, vintertriticale og vinterrug med henholdsvis 32, 32 og 11 genotyper. I 2025 blev der anlagt yderlige forsøg i vårhvede og vårbbyg, begge med 32 genotyper. I disse forsøg blev der i 2025 foretaget droneflyvninger og målekampagner samt kørsel med Robotti til billedoptagelse. På baggrund af resultaterne fra sidste år, blev det i år prioriteret med dronen både at tage billeder med henblik på at lave mosaikker samt enkelt billeder fra hver parcel til aks- og plantetælling.

Etableringen af vårafgrøderne var udfordret af et tørt og ujævnt såbed samt manglende nedbør i perioden umiddelbart efter såning. Dette medførte en generelt svag og ujævn fremspiring, særligt for vårhvede. For at sikre gennemførelse af forsøgene blev vanding iværksat med henblik på at fremme fremspiring, hvilket forbedrede spiringen væsentligt. På trods heraf forblev planteetableringen ujævn, og der blev observeret variation i vækst inden for de enkelte parceller.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Vinterafgrøderne blev etableret under gunstige betingelser i et velforberedt såbed og udviste en tilfredsstillende udvikling gennem vækstsæsonen. Afgrøderne opnåede acceptable udbytter med kun begrænsede forekomster af lejesæd. For alle afgrøder blev gødskning og plantebeskyttelse gennemført rettidigt i overensstemmelse med forsøgsplanen. Høsten blev ligeledes gennemført rettidigt, og der blev opnået et rent kornprodukt med et vandindhold på 14 %.

Modellerne for delkomponenter i halmudbyttet, herunder aks og tidlig plantetal ved fremspiring, blev gentrænnet med billedmateriale fra årets forsøg inkluderet. Afgrødehøjde blev bestemt ved RGB baserede terræn og overflade modeller og evalueret mod LiDAR baserede højdemålinger. Billeder af stubben fra 2024 forsøget blev brugt til at træne en model til at identificere stubbe og måle stråtykkelse.

Forsøgene blev høstet for bestemmelse af korn- samt halmudbytte.

AP2. Remobilisering af N fra blade og stængler til kernen i vinterhvede

I 2023 blev der gennemført et genom-dækkende associationsstudie (GWAS) for kerneudbytte (GY), råprotein koncentration (CPC) og kerneproteinafgivelse (GPD) baseret på genotypiske og fænotypiske data fra 255 vinterhvede linjer fra den skandinaviske region. Undersøgelsen identificerede en signifikant markør-træks association (MTA) på kromosom 2 i B-genomet (chr2B), som forklarede 15 % af variationen i GPC (kerneprotein indhold) og GPD, uden at der blev observeret en signifikant effekt på udbytte. I 2024 blev resultaterne valideret gennem et uafhængigt GWAS ved anvendelse af GABI-WHEAT panelet, der består af elite-vinterhvede linjer fra Europa (Gogna et al., 2022). Endvidere identificerede haplotype analysen og "depth of coverage" analyse baseret på genotyping-by-sequencing (GBS) data (Schulthess et al., 2022) en introgression fra *Triticum timopheevii* på chr2B, som viste en negativ effekt på både GPD og GPC.

Opdateringer fra 2025:

I 2025 blev fordelingen af positive GPD- og GPC-alleler i bi-parentale kortlægningspopulationer undersøgt.

Til det blev genotypiske data (7K SNP-array) samt fænotypiske informationer for flere bi-parentale populationer modtaget. Data blev genereret under tidligere forskningsprojekter, herunder RADIBOOSTER (2020-2024, Innovationsfonden) og Opticrop (2020-2022, Promilleafgiftsfonden). GPD-værdierne blev beregnet ud fra GPC- og GY-datasættene i overensstemmelse med metodikken beskrevet i den foregående rapport. Afkom i de enkelte populationer blev grupperet på baggrund af allelinformationen for den GPD-associerede MTA, og fordelingen af GY, GPC og GPD blev efterfølgende analyseret for hver population.

18. Reduktion af kvælstofudvaskningen for at sikre en fremtidig landbrugsproduktion

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Formålet er at sikre, at kvælstofudvaskningen reduceres med omkostningseffektive virkemidler, samt at udvide paletten af virkemidler, som landmanden kan benytte, således at der opnås større fleksibilitet i tilrettelægningen af sædskiftet. Det gøres ved at styrke datagrundlaget for dokumentation af effekter af nye udvalgte virkemidler.

Projektets aktiviteter:

AP 1: Nye virkemidler til reduktion af kvælstofudvaskningen fra vintersæd

Der blev i 2024 anlagt 2 forsøg med effekt af græs som mellemafgrøde, og eftervirkning af disse er undersøgt i 2025, samt der er anlagt nye forsøg til afslutning i 2026. I forsøgene er brug af græsudlæg og olieræddike i vårbyg brugt som mellemafgrøde inden såning af vinterhvede. Der er en behandling uden mellemafgrøder, og derudover er der i behandlingerne med græs sået almindelig rajgræs, italiensk rajgræs og rødsvingel som udlæg, og olieræddike blev sået ved at blive spredt ud i vårbyggen i juli.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Der er anlagt 2 forsøg for at afprøve effekten af jordbearbejdning på udvaskningen. Med raps som forfrugt er der sået vinterhvede, og der er anlagt sugeceller i det ene forsøg for at følge udvaskningen over vinteren. I det andet forsøg estimeres udvaskning ud fra N-min målinger.

AP 2: Dyrkningstiltag til reduktion af kvælstofudvaskningen fra vinterraps

Der blev anlagt 2 forsøg med vinterraps og stigende mængder N i gylle i efteråret 2024, og eftervirkningen er målt i 2025, samt der er anlagt nye forsøg til høst i 2026. Baggrunden for forsøgene er at vinterraps typisk gødes med kvælstof i efterårsperioden og i praksis tilføres meget forskellige mængder kvælstof navnlig, hvor der tilføres husdyrgødning. Ved høje kvælstoftilførsler er det sandsynligt, at der vil være en betydelig kvælstofudvaskning, og for at belyse dette er der tildelt stigende mængder N i gylle (0-150 kg/ha) i efteråret i forsøgene.

AP 3: Udvasningsrisiko ved tilførsel af kvæggylle i efteråret til fodergræs

Der blev anlagt 2 markforsøg i efteråret 2024 for at undersøge risikoen for kvælstofudvaskning, og hvor effektiv kvælstofudnyttelsen af kvæg-gylle tilført til fodergræs er i praksis. Forsøgene er blevet anlagt, så der tilføres forskellige mængder N i kvæggylle (0-150 kg/ha) til fodergræsset i efteråret, og om foråret blev græsset ompløjet, og der blev anlagt vårbyg.

AP 4: Udregning af reduktionspotentiale og økonomi i nye virkemidler

Der er gennemført en spørgeskemaundersøgelse samt udført besøg hos landmænd for at sikre, at landbruget har de mest omkostningseffektive virkemidler, samtidigt med at der opnås den størst mulige reduktion i kvælstofudvaskningen. På baggrund af undersøgelsen er der udarbejdet et afsluttende notat bygget videre fra 2024, hvor der også blev gennemført en spørgeskemaundersøgelse, som indeholder en analyse af omkostningerne ved de forskellige dyrkningstiltag, samt hvilke praktiske ændringer de nye dyrkningstiltag kræver, for eksempel ift. opbevaringskapacitet af gylle og skift af udstyr. Der er udarbejdet en opdatering af en artikel på LandbrugsInfo, som beregner og beskriver den potentielle reduktion i udvaskningen ved implementering af de foreslåede tiltag i projektet samt indeholder økonomiske beregninger.

AP 5: Effekten af dyrkningstiltag i fremtidens klima

Der er gennemført en studietur til Holland for deltagelse i RAMIRAN-konferencen (Recycling of Agricultural, Municipal and Industrial Residues in Agriculture Network), som fokuserer på håndtering af organiske restprodukter, husdyrgødning og recirkulering af næringsstoffer. Studieturen indeholdt også ekskursioner til forsøg og eksperimentelle faciliteter. Derudover er der gennemført et litteraturstudie og derudfra udarbejdet et notat, der omhandler udvasningsrisikoen i Holland i fremtiden, samt hvilke tiltag der potentielt kan blive taget i brug for at imødekomme disse udfordringer og relevansen for danske forhold.

19. Præcis forudsigtelse af fosforbehov og nye strategier for fosforgødsning

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Formålet er at undgå udbyttetab som følge af fosformangel samt at reducere tab af fosfor til miljøet som følge af unødigt fosfortildeling. Formålet opnås ved at sikre en mere præcis identifikation af arealer med fosforbehov og ved at fremme muligheder for optimale udbytter ved lave input af fosfor gennem brug af efterafgrøder og mere effektive fosforgødninger

Projektets aktiviteter:

AP1. Særlige fosforområder:

Promilleafgiftsfonden for landbrug

I 2025 blev der gennemført en omfattende afprøvning af fosforrespons på jorde med forventet høj fosforbinding. Der blev anlagt og gennemført syv landsforsøg i vårbyg, hvor effekten af stigende fosfortilførsel blev undersøgt på arealer med højt eller estimeret højt Alox-indhold. Forsøgene har givet et solidt datagrundlag for at vurdere, om disse jorde udviser et anderledes fosforbehov end normalt.

Derudover blev behovet for fosfor i startgødning til majs screenet i 18 marker ved hjælp af sribeforsøg gennemført i samarbejde med landmændene. Denne tilgang gjorde det muligt hurtigt at afprøve fosforeffekt under praktiske dyrkningsforhold og på tværs af forskellige jordtyper.

På baggrund af forsøgsresultater og jorddata blev der udarbejdet et fagligt notat med en første vurdering af, i hvilken grad jordens Alox-indhold kan anvendes til at identificere særlige fosforområder, som kan have behov for en mere målrettet fosforstrategi.

AP4. Fosformobiliserende efterafgrøder

Arbejdet med fosformobiliserende efterafgrøder blev videreført gennem opfølgning på to forsøg anlagt i efteråret 2024 samt etablering af to nye forsøg i efteråret 2025. I de igangværende forsøg blev efterafgrødernes vækst, fosforoptagelse og påvirkning af jordens fosfortilgængelighed dokumenteret ved hjælp af planteklip og jordprøver.

Målingerne omfattede både enkeltarter og kommercielle blandinger og blev koordineret med efterafgrødeforsøg i Innovationscenter for Økologisk Landbrugs sideløbende projekter. Det har givet mulighed for at sammenligne en bred vifte af arter, herunder blandt andet kvælstoffikserende efterafgrøder, boghvede og klinte, i forhold til deres evne til at mobilisere og akkumulere fosfor.

Der blev i 2025 udarbejdet en første samlet opgørelse af de foreløbige resultater, som allerede viser tydelige forskelle mellem arter og blandinger i deres fosformobiliserende potentiale.

AP5. Effektive fosforgødninger:

I 2025 blev to fosforgødninger med forventet højere gødningsårseffekt afprøvet i landsforsøg, hvor de blev indpasset i eksisterende forsøgsplaner. Det har gjort det muligt at sammenligne deres effekt med mere traditionelle fosforgødninger under realistiske dyrkningsforhold.

Data om udbytte og fosforoptagelse blev indsamlet og indgår nu i vurderingen af, om disse gødninger kan bidrage til en mere effektiv udnyttelse af fosfor, især på jorde med høj fosforbinding.

20. Styrkelse af sikkerhedskulturen i landbruget ved brug af kunstig intelligens (AI)

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at understøtte landbrugsbedrifterne i at styrke sikkerhedskulturen ved at inddrage ny teknologi mere målrettet i indsatsen for at etablere attraktive og sikre arbejdspladser. Det sker ved, at AI (kunstig intelligens) bruges til at indsamle nuancerede data fra faktiske ulykkeshændelser, som efterfølgende kan understøtte udviklingen af intelligente AI-baserede sikkerhedsløsninger.

Projektets aktiviteter:

Der er gennemført nedenstående aktiviteter i projektet.

AP 1 Forebyggelse af arbejdsulykker pba. AI-kortlægning og analyse af risikoadfærd

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Arbejdspakken består af to overordnede aktiviteter, der begge er gennemført i 2025.

Aktivitet 1.1: Kvalitativ undersøgelse af adfærd og arbejdskultur på landbrugsbedrifter

Sikkerhedskulturen er undersøgt på otte landbrug med forskellige produktionsformer via observationer og interviews. Der er ligeledes gennemført interviews med fem agrarøkonomstuderende. Dette førte til en afdækning af både styrker og udviklingspunkter ift. landmænds og medarbejderes adfærd i forbindelse med at forebygge ulykker i landbruget. Det blev bl.a. tydeligt, hvor forskellig tilgangen kan være på bedrifterne.

Aktivitet 1.2: Analyse af ulykkesstatistik genereret ved brug af AI.

Der er udviklet en AI-baseret sprogmodel til at analysere viden om årsager til arbejdsulykker og risikoadfærd i udvalgte arbejdsituationer, der kendetegner landbruget. På grund af hensyn til GDPR-regler var det ikke som forventet muligt at samarbejde med Arbejdstilsynet om test af sprogmodellen på faktiske ulykkesanmeldelser. Resultaterne er sammenholdt med en analyse af statistisk data fra Arbejdstilsynet over anmeldte arbejdsulykker i landbruget i perioden 2017-2024, samt med anden generel forskning i effektiv forebyggelse og udvikling af en stærk virksomhedskultur, hvor læring og forebyggelse er i fokus. Dette har givet et samlet billede af, hvordan den enkelte landmand og branchen som helhed kan arbejde med at ændre sikkerhedskulturen både lokalt på bedriften og fra centralt hold i branchens organisationer og fællesskaber.

AP2 AI-baserede sikkerhedsløsninger

Der er udviklet teknologi, der kan understøtte maskinførere i at komme igennem lange arbejdsdage uden unødigt fysisk belastning. Ved udvikling af teknologien er der samarbejdet med AGCO A/S, Randers, som har stor ekspertise på netop det område. Der er løbende holdt møder med AGCO A/S, for at få klarhed over de tekniske og praktiske muligheder for indsamling af data i form af film optaget under kørsel med landbrugsmaskiner.

AGCO A/S har stillet udstyr til rådighed i form af kamera og specialfremstillet beslag, så kameraet kan monteres for eksempel i forruden af en traktor og derfra optage føreren under kørslen.

SEGES Innovation har med kompetencer inden for fysioterapi og sundhedsfremme bidraget med, hvilke parametre der skal være fokus på i analysen. AGCO A/S har ud fra dette udviklet en AI-model til at analysere den indsamlede data, der har fokus på at observere uhensigtsmæssige arbejdsstillinger i førerhuset.

For at få potentielle brugeres idéer med i udviklingen af produktet har der været afholdt et brugerarrangement på et landbrug, hvor maskinførerne har svaret på spørgsmål om, hvad de oplever af fysiske belastninger i løbet af en arbejdsdag. De har endvidere haft mulighed for at komme med gode ideer til, hvordan teknologien skal kunne guide føreren til at arbejde ergonomisk korrekt.

De har derudover bidraget med gode ideer til teknologiens videre udvikling i 2026. Arbejdsmetoder, processer og tekniske detaljer er beskrevet i et notat fra AGCO A/S, Randers.

AP3 Agile, interaktive risikovurderinger af arbejdsopgaver

Der er udarbejdet fem interaktive risikovurderinger med følgende emner: 'Arbejde med store dyr', 'Arbejde med foderanlæg', 'Maskinnedbrud i marken', 'Arbejde med plansilo' og 'Maskinreparationer på værksted'. Risikovurderingerne bygger på resultaterne fra AP1 og indeholder både information om de væsentligste risici inden for hvert emne og interaktive skrivefelter med inspiration til, hvad brugerne kan fokusere på, når de skal beskrive, hvordan de forebygger ulykker under udførelsen af opgaverne. Materialet kan anvendes som en del af instruktionen til medarbejdere og som et udgangspunkt for dialog om de potentielle risici, der er forbundet med arbejdsopgaverne på bedriften.

AP4 Formidling og kulturambassadører

For at øge effekten af projektets resultater og bidrage til at skabe en vedvarende kulturændring er der gennemført en bred kampagneindsats. Der er produceret en kampagnefilm med titlen #Detgárnok, som er blevet delt af en lang række

Promilleafgiftsfonden for landbrug

rollemodeller i landbruget. Derudover har projektet samarbejdet med influencer Morten Damsgaard fra Agritech Media. Han har udarbejdet tre film med personer, der har været udsat for alvorlige ulykker i landbruget samt gennemført et interview med en arbejdsmiljøkonsulent om sikkerhedskultur. Han har delt både disse film og kampagnefilmen på sin YouTube-kanal.

Projektets indhold og resultater er desuden blevet præsenteret på en international konference for arbejdsmiljøprofessionelle med deltagere fra 17 lande.

Arbejdsmiljøkonsulenterne i Dansk Landbrugsrådgivning har spillet en central rolle i arbejdet med at påvirke og ændre sikkerhedskulturen i landbruget. Gennem løbende online møder har de diskuteret, hvordan kulturen kan forbedres, og er blevet understøttet i at formidle kampagnens budskaber. Landmænd har ligeledes flere gange fået mulighed for at tilegne sig ny viden om sikkerhedskultur og aktivt bidrage med deres egne perspektiver og erfaringer.

Der har også været deltagelse i Vision Zero-konferencen, hvor fokus ligeledes var rettet mod udviklingen af en stærkere sikkerhedskultur i landbruget.

Der er afholdt et følgegruppemøde med 3F og GLS-A, hvor projektet og dets fremdrift blev præsenteret. Tilsvarende har Landbrug & Fødevarer modtaget information om projektet.

21. Optimal økologisk tilstand og vandaflledning i små vandløb

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektet har til formål at evaluere og nytænke vandløbsindsatsen i små vandløb for at forbedre afvanding og miljøtilstand i små vandløb. Dette gøres ved at identificere, hvilke virkemidler der kan anvendes for at nå miljømålene i små vandløb under hensyntagen til vandløbenes fysiske karakteristika, samt brugen af vandløbene til vandaflledning. Derudover udvikles praktiske guidelines og værktøjer, der kan bruges i dialogen mellem brugere, i særlig grad landmændene og forvaltere.

Projektets aktiviteter:

Arbejdspakke 1

Består af 4 delpunkter, hvoraf det sidste punkt - dataanalyse efter planen strækker sig ind i Q1 i 2026. De fire delpunkter fører alle hen mod en grundlæggende analyse af de små vandløb. I delpunkt 1 blev der i 2025 udført et helt grundlæggende litteraturstudie for at sikre at efterfølgende analyser blev udført med baggrund i al tilgængelig viden. I delpunkt 2 blev der lavet en udvælgelsesanalyse og det blev besluttet kun at anvende to af 4 biologiske kvalitetselementer for vandløb hhv. smådyr og planter, da de blev vurderet egnede i forhold til de videre vurderinger af sammenhænge til fysiske karakteristika. Ca. 120 små og mellemstore vandløb i hele landet blev udvalgt til feltbesøg – primært vandløb i god eller høj økologisk tilstand, men også i mindre omfang vandløb i moderat tilstand blev besøgt. Omfanget af vandløb oversteg det planlagte, men det blev besluttet at forsøge at samle så mange data ind som muligt. Dette skete ved at hyre 8 biologistuderende ind som feltassistenter i august og september. Der blev for hvert vandløb udført en omhyggelig opmåling af de fysiske karakteristika på en 100 m strækning ved hver af de strækninger, hvor vandløbet er blevet biologisk tilstandsbedømt. Målingerne er væsentlig bedre end "dansk fysisk indeks" som er det indeks som anvendes i NOVANA overvågning. Indekset har betydelige udfordringer, men med det nye omfattende datasæt vil det være muligt at lave vigtige og omfattende analyser af sammenhængen mellem vandløbenes fysiske udformning og deres biologiske tilstand. Dataanalyserne strækker sig, efter planen, ind i 2026 og er ikke færdige, men data er blevet processeret og kvalitetssikret i 2025.

Arbejdspakke 2

Består af 2 delpunkter, hvoraf det sidste punkt - dataanalyse efter planen strækker sig ind i Q2 i 2026

Promilleafgiftsfonden for landbrug

I delpunkt 1 blev der i 2025 udført et omfattende data-indsamlingsarbejde for at samle alle informationer om hvor der er lavet forbedringer i vandløb. Denne viden har ikke været tilgængelig, kun på et sted, så viden har været samlet fra flere kilder. Dertil er data for tilstand i vandløbene blevet korreleret til de forbedringer som er udført. Dataindsamlingen er færdig og analyserne er så småt begyndt og strækker sig ind i 2026 jf. plan.

Arbejdspakke 3

De primære aktiviteter udføres jf. planen i 2026, herunder udvikling af værktøjer og guidelines.

Jf. planen er der afholdt et følgegruppemøde. Interessen blandt forskellige aktører viste sig at være stor, så følgegruppen er blevet udvidet til 11 aktører. Både med deltagelse af myndigheder og forskellige interessentgrupper.

Projektet blev også generelt synliggjort, blandt andet gennem en video, men i mindre omfang end planlagt, da der endnu ikke forelå resultater, der kunne kommunikeres.

22. Multifunktionalitet i de nye danske skove

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: At sikre størst mulig synergi mellem biodiversitet, vandmiljø og klima på landmandens fremtidige skovarealer for at sikre, at de tilbageblivende arealer er robuste dyrkningsarealer til gavn for landmanden.

Projektets aktiviteter:

AP1. Identifikation af nye skovkategorier

I 2025 er der udviklet skovkategorier, som kan implementeres på bedriftsniveau i Danmark. Arbejdet tog udgangspunkt i de eksisterende skovudviklingstyper, hvor vi udvalgte de typer, der er mest relevante og praktisk gennemførlige for landmænd. Udviklingen af kategorierne er blevet kvalificeret gennem en arbejdsgruppe bestående af eksperter fra DANVA, DALGAS, AU, KU, Innovationscenter for Økologisk Landbrug, Klimaskovfonden, NK-landskab og Naturstyrelsen, der med deres forskellige faglige kompetencer inden for hver potentielle synergifunktion i skovrejsning, bidrog med værdifulde input til både indhold og anvendelighed. I 2026 vil skovtyperne blive yderligere udviklet med evt. flere typer og mulige nye træartssammensætninger for øget implementering. Skovkategorierne vil løbende kvalificeres fagligt af arbejdsgruppen.

Den 5. maj 2025 afholdt vi en workshop med arbejdsgruppen. Her præsenterede hvert medlem deres perspektiv på fremtidens skove og de vigtigste funktioner, der bør prioriteres, og hvordan funktionerne kan sameksistere.

Efterfølgende har SEGES Innovation og Københavns Universitet haft flere interne workshops med udgangspunkt i at udvikle skovkategorierne.

Til formidling har vi produceret en video med en lodsejer, der har etableret multifunktionel skov på sin bedrift.

Der blev planlagt og gennemført en studietur til Irland fra 25. til 28. maj 2025. Irland blev valgt, fordi landet har et differenteret støttesystem med forskellige satser for flere skovtyper, hvilket gav værdifuld inspiration til udviklingen af vores egne skovkategorier.

AP2. Effektberegning af synergifunktioner

Vi har i 2025 løbende arbejdet med udviklingen af en implementerbar metode til at vurdere effekterne af skovrejsningen, mht. vandmiljø, klima, rekreation og biodiversitet. I udviklingen er der diskuteret behovet for både kvantitative og kvalitative metoder til at vurdere effekterne.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

For klimateffekt er det for nogle skovtyper / træarter muligt at estimere kulstoflagring på baggrund af vækstmodeller for skovtræer og forventninger til driften af skovene. Der har været afsøgt muligheder for at beregne estimaterne på baggrund af forskellige beregningsmodeller og skovsimuleringsværktøjer, herunder modellerne SILVA, EFISCEN og Vidar. Indtil videre har Vidar bedst kunne bruges til at estimere den kvantitative kulstoflagring i skovtyperne. Dette arbejde fortsætter ind i 2026. Kulstoflagringseffekten har været præsenteret og diskutere med en stor lodsejer, for af den vej at få input til det videre arbejde. Effekter af skovrejsning er desuden diskuteret i bredere forstand, som del af et internationalt symposium om den grønne omstilling i Europa, på IALE Europe-konferencen i Bratislava i september 2025. Der er udarbejdet et teknisk notat for kulstoflagring, som er udarbejdet på baggrund af både danske og internationale referencer.

For de øvrige synergieffekter er der bl.a. afsøgt muligheder for at bringe NLES5-modellen i spil, til vurdering af potentiel kvælstofreduktionseffekt ved skovrejsning, kombineret med undersøgelser af udvaskning fra forskellige skovtyper. Dette skal udvikles til at være mere stedspecifikt. For rekreative effekter vurderes nye skove generelt som positive ift. både lodsejers egne rekreative interesser, fx jagt, men også potentielt for lokalsamfundets rekreative muligheder. Denne viden søges nuanceret ift. de forskellige skovtyper i det videre arbejde. For biodiversitetseffekt er det kendt, at positive effekter af ny skov er afhængige af skovtype, forventede driftsformer, og ikke mindst tidshorisonten. Det tager lang tid for af høj naturkvalitet i en skov udvikler sig. Der arbejdes med at kunne lave en kvalitativ vurdering af dette for de udvalgte skovtyper.

AP3. Økonomiske og juridiske scenarier

Der er udvalgt to caseområder: et område ved Thorsager på Djursland og en ejendom på Vestsjælland. Områderne blev valgt på baggrund af deres potentiale for multifunktionel skovrejsning med forskellige agendaer. Thorsager-området har et stort behov for klimatilpasning, og skov kan samtidig bidrage til biodiversitet og rekreative værdier tæt på byen. Bedriften på Vestsjælland har varierede arealer, der giver mulighed for at afprøve potentialer for forskellige kombinationer af skovkategorier.

Der er afholdt lodsejermøder og arealbesigtigelser på begge ejendomme, hvor lodsejernes ønsker og idéer blev inddraget i planlægningen. Desuden har vi haft dialog med Syddjurs Kommune og den lokale landboforening om udfordringer og løsninger i Thorsager samt involveret Dansk Skovforening i vurderingen af potentialer på bedriften på Vestsjælland.

Landbrug & Fødevarer har undersøgt juridiske aspekter ved skovrejsning, herunder bindinger og lovgivning, for at klæde rådgivere og lodsejere bedre på i den kommende skovrejsningsindsats.

AP4. Prioriteringsværktøj – udvikling og implementering

Der er udviklet en prototype af prioriteringsværktøjet, som i første omgang er baseret på de to caseområder. Dette valg blev truffet for at gøre udviklingen håndterbar, da en landsdækkende prototype ville være for datatung på nuværende tidspunkt. Prototypen vurderer arealmæssige egnethed for skovrejsning med forskellige typer skove på baggrund af en række kortlag vedrørende CO₂-potentiale, drikkevand dyrkningsværdi, kvælstof, natur, nærhed til eksisterende skov, og "bluespots" (overfladehydrologi). Disse forskellige lag vil kunne vægtes, og dermed trækker værktøjet på multikriterieanalyse. I det videre arbejde sigtes efter at kunne inkludere forhold vedr. erosion i værktøjet.

For at kvalificere udviklingen blev arbejdsgruppen inddraget allerede på workshoppen den 5. maj 2025, hvor medlemmerne med hver deres faglige fokusområde i forhold til synergifunktionerne, bidrog med forslag til relevante GIS-datalag til prototypen. Derudover er der etableret en fokusgruppe bestående af fire rådgivere med erfaring i lodsejerdialog, skovrejsning og jordudtagning. Fokusgruppen har testet prototypen på en workshop den 3. december 2025 og givet positiv feedback til den videre udvikling. Den 8. december 2025 blev prototypen præsenteret for en lodsejer på Vestsjælland, hvilket gav yderligere input til forbedringer. Prototypen er et værktøj, som endnu ikke er færdigudviklet. På nuværende tidspunkt er platformen en GIS-løsning uden offentlig adgang – dels af hensyn til GDPR, da det ville udstille lodsejers bedrifter og skovpotentiale på enkeltbedrifter, og dels for at undgå, at rådgivere og lodsejere træffer beslutninger baseret på et værktøj, der kun er en prototype. I 2026 fortsætter udviklingen med at udbrede værktøjet til hele Danmark, inkludere flere relevante GIS-lag baseret på feedback fra fokusgruppen og lodsejeren, samt sikre at værktøjet bliver brugervenligt og intuitivt, så det kan anvendes bredt af både rådgivere, lodsejere og andre relevante skovaktører såsom offentlige myndigheder.

23. Klimavenlig produktion af plantebaserede fødevarer fra danske ærter (KlimÆPro)

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Formålet er at igangsætte og styrke en ny fødevareværdikæde målrettet en klimavenlig produktion af forarbejdede, plantebaserede fødevarer fra danskproducerede ærter, og reducere import af soja og andre proteinafgrøder, ved at forædle og teste ærtesorter for udvalgte kvalitetsparametre og dermed øge kvalitet, smag og tilgængelighed af råvarer til plantebaserede fødevarer.

Projektets aktiviteter:

Dette GUDP-projekt består af syv arbejdsplaner i alt. Promilleafgiftsfonden for landbrug har i 2025 medfinansieret SEGES Innovations aktiviteter og leverancer i AP 1, 2, 3, 6 og 7, og denne effektivitet er som udgangspunkt vurderet og beskrevet ift. projektsaktiviteterne i disse arbejdsplaner. Nogle af punkterne er dog besvaret på baggrund af det samlede projekt for at give en meningsfuld effektivitet.

AP1 Markedsorienteret ærteproduktion:

På Kold College i Odense afholdt vi en workshop/konference, som også markerede afslutningen af det 4-årige projekt. Der var 40 deltagere tilmeldt til konferencen. Dagen startede ud med en kort introduktion til projektet, efterfulgt af et oplæg af Christina Tønner Lisdorf fra Tænketanken Frej, som også er projektleder på Bælgfrugtpartnerskabet. Resultater fra AP2, AP4, AP5 projektet blev formidlet af projektpartnerne, herunder data fra dyrkningsforsøgene og en perspektivering på det fremtidige potentiale af ærter til fødevareindustrien, resultater fra forsøg med optimering af ekstraktionsmetode og analyse af indholdet af LOX og saponiner i ærtesorterne, resultater fra forsøg med ekstrudering af ærteproteiner samt resultater fra sensoriske analyser. På dagen havde Dragsbæk fremstillet ærteproteindrikke af to forskellige ærteproteinprodukter til smagsprøver, og fra SEGES Innovation var der medbragt (udblødte og kogte) smagsprøver på fire af de ærtesorter, der har været arbejdet med i projektet. Som en ekstra spændende afslutning på dagen, kunne deltagerne se, hvad en gruppe elever fra Kold College havde arbejdet med i ugerne forinden: Cosucra havde doneret ærteprotein, -stivelse og -fiber, som eleverne havde anvendt i mange forskellige bageri-opskrifter. Der var udstilling og smagsprøver af alt hvad der gik godt – og mindre godt – i deres eksperimenter.

En journalist fra Effektivt Landbrug var til stede på den første del af dagen, og det blev til en flot artikel i avisen.

Workshoppen/konferencen blev afholdt i samarbejde med AP6.

Baseret på den viden, der er blevet indsamlet i dybdegående interviews med aktører i værdikæden, er der blevet udarbejdet produktspecifikationer, der viser brugerkrav og -ønsker til ærter og ærteprotein fra hhv. primærproducenter, proteinproducenter og fødevareindustriens perspektiv.

KlimÆpro blev repræsenteret på Food Festival, hvor AU stod for smagninger af de fire ærtesorter. En video blev produceret på Food Festival, hvor Caroline Agerschou (AU) og Henrik Lund (Naturli/Dragsbæk) fortæller om potentialet i forskellige ærtesorter til fødevarer.

AP2 Udvikling og test af højprotein ærtesorter

Beslutningsgrundlaget for udvælgelsen af de sorter, der blev dyrket i større skal i AP3 til proteinfremstilling hos Cosucra er blevet dokumenteret i form af et projektnotat. Sorterne blev udvalgt på baggrund af information fra Nordic Seed og AU om proteinindhold, udbytte, farve og agronomiske egenskaber.

Desuden er der blevet skrevet et projektnotat omkring udviklingen i antal ha med ærter i Danmark, mulighed for selvforsyning af bælgfrugter samt obs-punkter, når man overvejer at inddrage ærter til fødevarer i sit sædskifte. Produktionen af ærter i Danmark har været stigende i en årrække, særligt i 2020 – 2023, men har været dalende de sidste to år. Skal

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Danmark være selvforsynende med bælgfrugter til direkte konsum ift. klimakostrådene, vil det kræve 27.350 ha, altså lidt over 1% af det samlede dyrkede areal i Danmark. Øges behovet for ærter som råvare til protein, er der et endnu større potentiale.

I forbindelse med høst-tiden 2025, blev der foretaget et kort interview med Brian Tholstrup Nybo fra Aurion om, hvordan de ser potentialet for fremtidig vækst af produktion af bælgfrugter til fødevarer. Dette blev til et kort notat, som blev lagt op som et indlæg på LinkedIn. Aurion ser en vækst indenfor forbruget af danske bælgfrugter, særligt i de offentlige køkkener og kantiner, og forventer yderligere vækst de kommende år.

AP3 Prøvedyrkning af ærter og etablering af nationalt testdyrkningscenter for bælgplanter:

I 2025 er det nye testdyrkningscenter blevet færdigudviklet og lanceret.

Relevante underleverandører til servicen og deres kompetencer/faciliteter er blevet identificeret ved hjælp af Innovationscenter for Økologisk Landbrug.

Hjemmesiden for ydelsen er blevet offentliggjort og der er udarbejdet videoer til markedsføring på sociale medier, såsom LinkedIn og Facebook.

En beskrivelse af setuppet er udarbejdet i form af et projektnotat.

AP6 LCA-analyse for ærteprotein og økonomisk betydning:

Workshoppen/konferencen blev afholdt på Kold College i samarbejde med AP1 (se ovenfor). Opskrifter fra bageriets afprøvninger af ærtede ingredienser fra Cosucra er tilgængelige.

Data til LCA beregningerne blev indsamlet og en rapport er udarbejdet. En komprimeret udgave af den økonomiske analyse for primærproduktionen ved produktion af ærter til fødevarer blev udgivet i fagmagasinet Mark under sektionen Råd & Viden i juni 2025.

En markedsanalyse for ærteprotein til fødevarer er ligeledes udarbejdet.

AP7 Projektledelse:

Frekvensen af projektgruppemøder fastholdt med et møde hver 2. måned, for at holde fast i det gode samarbejde og sikre fremdrift. Projektgruppen har holdt et fysisk møde hos Dragsbæk i Vejen, hvor gruppen blev vist rundt i produktionen og laboratoriet, og fik en introduktion til sitets historie.

Som markering af afslutningen på projektet inviteredes projektgruppen og følgegruppen til et møde i Agro Food Park d. 21. oktober, hvor resultater blev præsenteret og det blev fejret, at vi er kommet godt i mål med projektet.

Arbejdet med KlimÆPro blev præsenteret på Erasmus Spring School i Paris d. 8. april.

KlimÆPro blev desuden præsenteret for the Food & Nutrition Network i forbindelse med et besøg i Agro Food Park d. 30. oktober.

24. Bedre fosforudnyttelse ved positionsbestemt tilførsel og anvendelse af biochar (PiBalance)

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Projektets formål: Formålet er at forbedre udnyttelse af fosfor i dansk landbrug og at reducere tabet af fosfor. Dette gøres ved at udvikle værktøjer til en positionsbestemt tildeling af fosfor, der sikrer, at tilførslen på enhver position i marken svarer til afgrødens behov og reducerer risikoen for unødigt tab af fosfor til vandmiljøet. Samtidig vises at biochar dannet ved pyrolyse af husdyrgødning kan udnyttes til at udjævne fosforoverskuddet mellem Øst- og Vestdanmark

Projektets aktiviteter:

AP 1. Udvikling af algoritmer og tildelingskort til positionsbestemt tilførsel af fosfor:

De eksisterende modeller for positionsbestemt fosfortilførsel er blevet videreudviklet og afprøvet på baggrund af mark- og jorddata. Modellerne er anvendt til at udarbejde tildelingskort, og erfaringer fra praktisk brug er indsamlet og indarbejdet i en efterfølgende justering og vurdering af modellernes anvendelighed.

AP 2. Nye og forbedrede metoder til kortlægning af fosforbehovet indenfor en mark:

Aarhus Universitets forskningsresultater om jordens fosfortilstand er blevet samlet og omsat til en praktisk rettet vejledning i optimal kortlægning af fosforbehovet inden for en mark. Vejledningen danner grundlag for mere ensartet og dokumenteret positionsbestemt tildeling.

AP 3. Plantetilgængelighed af fosfor i biochar:

Der er gennemført markdemonstrationer med udbringning af biochar. De indsamlede markdata er efterfølgende opgjort og bearbejdet som grundlag for vurdering af biochar's spredbarhed.

AP 4. Forsøg med positionsbestemt tilførsel af fosfor i handelsgødning og biochar:

Der er gennemført markforsøg med positionsbestemt tilførsel af fosfor i både handelsgødning og biochar. Effekter og eftervirkning er fulgt via biomassemålinger fra drone i 2024-forsøgene.

AP 5. Demonstration af positionsbestemt tilførsel af fosfor:

Projektets resultater og erfaringer er formidlet ved to arrangementer for landmænd og konsulenter med fokus på praktisk anvendelse af positionsbestemt fosfortilførsel.

25. Opnå større grovfoderudbytter i et varmere klima

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at opnå en bedre økonomi og mindre miljø- og klimamæssigt aftryk i produktionen af kløvergræs, ved at udvikle nye dyrkningspraksisser, som kan udnytte potentialet i de ændrede vækstbetingelser. Dyrkning af flerårige afgrøder som kløvergræs er et effektivt klimavirkemiddel, da kløvergræs kan øge kulstofbindingen betydeligt sammenlignet med dyrkning af etårige afgrøder som korn og majs, men udbyttet og foderkvaliteten skal være høj for at produktion af kløvergræs er konkurrencedygtig overfor majsdyrkning.

Projektets aktiviteter:

Projektets aktiviteter er fordelt på to arbejdsplaner, hvor der fokuseres på udviklingen af nye og optimering af eksisterende dyrkningspraksis, udbytte, økonomi og dokumentation af effekten på miljø og klima.

Arbejdsplan 1: Betydningen af flere slæt i kløvergræs på udbytte, kvalitet og økonomi.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

I denne arbejdsplan er der i 2023 og 2024 gennemført markforsøg med 4, 5 og 6 slæt i hhv. hvidkløvergræs og rødkløvergræs for at belyse det optimale antal slæt i de to typeblandinger i forhold til udbytte af energi og protein samt foderværdi og produktionsøkonomi. Arbejdspakkens resultater er tidligere kommunikeret til landmænd og rådgivere i artikler og ved præsentationer/demonstrationer ved landbrugsfaglige arrangementer.

Der har ikke været aktiviteter eller leverancer i denne arbejdsplan i 2025.

Arbejdsplan 2: Ny metode for udlæg af kløvergræs

I arbejdsplanen er der fokuseret på nye udlægsmetoder af kløvergræs i sensommeren. Den længere vækstperiode i efteråret åbner mulighed for at flytte etableringen af kløvergræs fra forår til sensommeren med samlet højere udbyttepotentiale. En af udfordringerne ved sensommerudlæg af kløvergræs, er et uhensigtsmæssigt lavt indhold af råprotein, da de traditionelle bælgeplanter som hvid- og rødkløver starter der vækst senere end græsset. Derfor er der gennemført markforsøg med sensommerudlæg af kløvergræs i efteråret 2023 og 2024 med forskellige såtider og alternative bælgeplanter til at have proteinindholdet. I forsøgene er 1. og 2. slæt høstet i foråret 2024 og 2025, for at måle effekten af såtid og dæksædsarter på udbytte, proteinindhold og foderværdi. Resultaterne er kommunikeret til landmænd og rådgivere i artikler og ved præsentationer ved landbrugsfaglige arrangementer.

26. Kompakte filtersystemer for fosfor i drænvand fra høj- og lavbundsjord – FosLav

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at videreudvikle og demonstrere fosforfilterløsninger, der fanger en stor del af den frigivne fosfor fra både vådlagte lavbundslande og dræned højbundslande. Dette gøres ved at redegøre for økonomien, incitament strukturen og den rådgivning som kræves for, at filterløsninger kan blive et attraktivt dræn- og lavbundsvirkemiddel.

Projektets aktiviteter:

Projektet består af 4 arbejdsplaner og SEGES Innovation er AP-leder for AP3 og AP4. I 2025 er der udelukkende medfinansiering fra Promilleafgiftsfonden for landbrug til aktiviteterne i AP3 og AP4.

AP1: Design og Drift af fosforfiltersystemer – Ingen SEGES Innovation aktiviteter

AP2: Monitoring af funktion af filtersystemer – Ingen SEGES Innovation aktiviteter

AP3: Omkostningseffektivitet og implementering

Aktiviteterne fra 2024 er fortsat i form af, at der er sket en løbende vidensudveksling mellem de forskellige partnere i projektet, og ved afholdelse af møder med følgegruppen. Det har dannet baggrund for udarbejdelse af den endelige rapport, der skal samle projektets viden om fosforfiltrenes effekt, potentiale og anvendelse. Rapporten er baseret på en delleverance fra 2024, hvor filtrene blev sammenlignet med andre P-virkemidler. Dette er i år udvidet med sammenligning af omkostningseffektivitet, idet der i år er kommet data vedrørende etableringsomkostninger, vedligehold og drift.

Rapporten er desuden i høj grad baseret på projektgruppens arbejde med et notat som i øjeblikket indarbejdes i den kommende opdatering af fosforvirkemiddelskataloget.

Der er desuden samlet inputs fra følgegruppen til, hvad der skal til, for at filtrene kan indgå i de nuværende eller fremtidige støtteordninger.

AP4: Demonstration og formidling

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Denne arbejdsplan handler om at kommunikere resultaterne fra projektet ud og fremvise filtrene. Dette er sket løbende gennem hele projektets forløb, så her i det sidste år har behovet og nødvendigheden for yderligere demonstration og formidling ikke været lige så stort. I stedet for et stort afsluttende arrangement har fokus derfor ligget på at tænke fremad og udover projektets afslutning. Der har således været et følgegruppemøde d. 23. januar 2025, hvor det blev diskuteret om der kan opstartes en pilotordning i Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV), og hvor der var demonstration af filter ved Løvenborg Gods. Der har også været en workshop på teams med Skive Kommune og Limfjordssekretariatet for at drøfte muligheder for fosforfiltre i et aktuelt lavbundsprojekt (Rødding Å). Derudover er der afholdt et møde med WaterCare for se på muligheder for fremtidige projekter hvor filtrene kommer ud og virke i større skala. I regi af dette møde har der været kontakt til Assens Kommune, hvor der findes mulige lavbundsprojekter der kunne danne ramme om et fremtidigt pilotprojekt med filtrene.

Der er blevet afholdt et afsluttende følgegruppemøde d. 9. december, hvor der blev lavet en opsamling på projektets forløb og resultater, og hvor følgegruppen blev takket for deres tid og inputs gennem projektet. Følgegruppemødet blev samme dag efterfulgt af et møde kun med WaterCare, SEGES Innovation og Assens Kommune, hvor der blev diskuteret muligheder for implementering af filtrene i deres kommende lavbundsprojekter.

Der er lavet 3 faktaark om fosforfiltre på lavbundsgrunde og lergrunde, samt sammenligning af omkostningseffektivitet med andre fosforvirkemidler. Disse er udgivet på LandbrugsInfo.

Der er opstartet dialog med Skanderborg Kommune om deres udfordringer med fosfortransport til Skanderborg Sø, og hvorvidt fosforfiltre kan være en relevant foranstaltning. Der mangler for nuværende en forundersøgelse af Ring Kloster.

27. Landbrugets økonomi er grundlag for udvikling af landbrugs- og fødevarerproduktionen

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at sikre et økonomisk overskud på landbrugsbedrifterne til at investere i produktionsstilpasninger og nye teknologier, så der fortsat er mulighed for udvikling af bedrifterne. Det sker ved at give landmændene de bedste muligheder for at træffe kvalificerede økonomiske beslutninger, der er baseret på analyser, værktøjer, afprøvninger og ny viden, der understøtter en økonomisk robust udvikling af fremtidens landbrugsproduktion.

Projektets aktiviteter:

Nedenfor er anført en kort opsummering af aktiviteterne i de fem arbejdsplaner i projektet.

AP 1: ØkonomiDataBase – en forudsætning for at levere data om økonomi og bæredygtighed.

SEGES Innovation har i en lang årrække samlet økonomiske data i ØkonomiDataBasen (ØDB), og i de seneste år er der blevet arbejdet målrettet på at udvide dataopsamlingen, så den også omfatter data i relation til landbrugsproduktionens bæredygtighed.

Der er foretaget en videreudvikling af samspillet mellem de forskellige datakilder, så data integreres på den mest systematiske måde samtidig med, at der er høj kvalitet i data, der anvendes på tværs af datakilder, så der opnås det bedst mulige grundlag for vurdering af landbrugsproduktionens bæredygtighed.

Bæredygtighedsdata kan være baseret på offentlige datakilder eller andre kilder, hvor landmanden har data relateret til bæredygtighed. Nogle bæredygtighedsdata findes dog ikke opsamlet i andre kilder og er derfor indhentet på bedriften. Der er også arbejdet med rapporteringsparametre for virkemidler inden for bæredygtighed, der er undervejs på bedrifterne, eller allerede er implementeret.

Der har været et løbende samarbejde med Danmarks Statistik (DST) omkring dette, således at data også kan indgå i fremtidens Farm Sustainability Data Network (FSDN) til EU-statistikken.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

AP 2: Analyser af landbrugets økonomi

Der er gennemført en række totaløkonomiske analyser på baggrund af oplysninger fra ØkonomiDataBasen. Disse analyser belyser gennemsnit og spredning i de økonomiske resultater fra hoveddriftsgrenene på landbrugsejendomme. De sigter på at hjælpe landmænd til at fokusere på indsatsområder, og den betydning indsatsområderne har for landmændenes økonomi.

Det er desuden ud fra regnskabsdata fra ØkonomiDataBasen undersøgt, hvilke karakteristika der kendetegner de bedrifter, der over tid klarer sig økonomisk bedre end andre bedrifter. Det er endvidere undersøgt, hvilke muligheder der er for at overføre disse karakteristika til andre bedrifter, så de økonomiske udsving bliver mindre og robustheden større.

Der har endvidere været særligt fokus på at analysere bl.a. lønomkostninger i husdyrproduktionen samt maskin- og arbejdsomkostninger i planteproduktionen.

AP 3: Minimering af omkostninger i forbindelse med renter og bidrag

I årene 2008-2016 steg kreditinstitutternes bidragssatser og rentemarginaler over for landbruget. Efterfølgende er landbrugets økonomiske performance og robusthed blevet forbedret, og det er undersøgt, i hvilken udstrækning det afspejler sig i bidragssatser. Det var også planlagt at undersøge, hvordan det eventuelt afspejler sig i rentemarginaler, men disse data var mangelfulde og kunne derfor ikke anvendes i en analyse.

Der er gennemført to delanalyser. Den første delanalyse består af en kvantitativ analyse, som undersøger landmandens regnskabsdata for, hvilke objektive kvantificerbare økonomiske variable, der bedst forklarer landmandens bidragssats.

Den anden delanalyse består af en kvalitativ analyse, der ud fra interviews med finansielle aktører, undersøger, hvilke ikke forklarlige variable, der foruden kvantificerbare variable er medbestemmende i fastsættelsen af bidragssatsen.

De samlede variable er testet i en case-analyse med bedrifter, der har oplevet betydelige forandringer af økonomisk og produktionsmæssig karakter. Resultaterne er samlet i to notater hhv. et notat med den kvantitative analyse og et notat med den kvalitative analyse og test på case-bedrifter.

AP 4: Håndtering af bæredygtighedsudfordringer og -potentialer

Landbruget står over for en ny national og EU-politisk rammesætning, som vil påvirke landbrugsbedrifterne meget forskelligt og som samlet set har stor betydning for det enkelte landbrugs økonomiske muligheder for at sikre en bæredygtig udvikling fremadrettet. Det stiller krav om, at landmændene har et godt grundlag for at træffe optimale beslutninger.

Der er gennemført en desk research og afholdt møder med repræsentanter fra den finansielle sektor for at afdække relevant viden om kortlægning og håndtering af bæredygtighedsudfordringer og potentialer. Dette arbejde dannede baggrund for udarbejdelse af en første version af best practice for bæredygtig udvikling af en landbrugsvirksomhed og to værktøjer for henholdsvis risikoleddelse og mulighedsledelse.

Den første version af best practice blev kvalificeret i samarbejde med først fire rådgivere fra fire landbrugsrådgivningsvirksomheder og senere af tre rådgivere fra tre landbrugsrådgivningsvirksomheder. Efterfølgende har de tre rådgivere testet best practice på et fysisk møde med deres respektive, udpegede case-landmænd. Rådgivernes opsamling fra mødet med deres case-landmænd er anvendt til yderligere kvalificering.

Næste step var afholdelse af individuelle fysiske møder med de tre case-landmænd, deres rådgiver og SEGES Innovation for at præsentere og afprøve den opdaterede best practice og værktøjerne bag risikoleddelse og mulighedsledelse. Efter disse møder blev inputs igen brugt til at kvalificere best practice og de to værktøjer.

På en afsluttende workshop med de deltagende landmænd, deres rådgivere og med oplæg fra den finansielle sektor blev den sidste kvalificering af best practice og de to værktøjer gennemført. Slutresultatet er en endelig "Best practice – 4 trin til bæredygtig udvikling af din virksomhed" og to værktøjer til arbejdet med hhv. risikoleddelse og mulighedsledelse.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

AP 5: Optimering af kapacitetsudnyttelse via digital monitoring af maskinparken

Ny lovgivning om registrering af arbejdstid stiller krav om en overordnet registrering af arbejdet

på bedriften. For at sikre, at data også kan anvendes til detaljerede maskinanalyser og økonomiske opgørelser er det vigtigt, at landmanden får etableret gode arbejdsmetoder til at opnå pålidelige registreringer, robust datavalidering og troværdige analyseresultater.

Der er afprøvet automatisk tidsregistrering af maskinoperationer på to landbrugsbedrifter. De to bedrifter har primært fokus på hhv. salgsafgrødeproduktion og grovfoderproduktion. Der er indsamlet erfaringer for at opnå det bedst mulige afsæt for fremadrettet rådgivning om anvendelse af digital monitoring af maskinparken.

Der er udarbejdet en beskrivelse af databehov og registreringsmuligheder for markmaskiner og

-redskaber med fokus på anvendelsen af data til optimering af driftsforhold herunder særligt maskinøkonomi. Der er gennemført afprøvning af datafangst, dataoprensning og dataanalyse, hvilket er sket i samarbejde med en ekstern rådgiver.

Det er på baggrund af dataanalyse og erfaringer fra bedrifterne belyst, hvordan automatiske registreringer kan danne baggrund for maskinøkonomiske analyser, og hvordan disse kan fungere som udgangspunkt for optimering af maskinanvendelsen og dermed en reduktion af maskin- og arbejdsomkostningerne.

28. Fremtidssikret landbrugsproduktion

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at sikre, at den danske landbrugsproduktion bidrager til landbrugets grønne omstilling, samtidig med at den opretholder sin økonomiske rentabilitet. Dette opnås ved hurtigt at formidle ændringer i regelgrundlaget for miljø- og naturbeskyttelse, samt ved at formidle den nyeste viden om både danske og udenlandske teknologier til reduktion af ammoniak og klimagasser. På denne måde kan landbruget være på forkant med samfundets krav.

Projektets aktiviteter:

AP 1. Ændringer i regelgrundlaget af betydning for landbrugsproduktionen

I arbejdsplanen har der været fokus på opdatering og formidling af den gældende regulering. Derudover har der været fokus på, at ændringerne i reguleringen af landbrugsproduktionen når ud til landmændene og deres rådgivere, så det bliver forstået. Reguleringen på området ændrer sig konstant og resulterer ofte i komplekse og omfattende regler og afgørelser. Det er vigtigt, at landmændene forstår disse for at kunne producere og planlægge deres produktion inden for de givne rammer. Derfor er der indsamlet viden om regelændringer og praksis. I de seneste afgørelser fra klagenævnet er det faglige grundlag blevet vurderet af eksperter indenfor blandt andet jura og økonomi. Der er indsamlet viden om blandt andet nyt i betydningen af forvaltningslovens regler om begrundelse ved afslag om miljøgodkendelse, museumlovens beskyttelse af sten- og jorddiger, revurdering af husdyrbrug og overholdelse af totaldepositionskrav for ammoniak i forbindelse med revurderingsafgørelse. Derudover er der indsamlet viden om udnyttelse af vand fra husdyrbrug bæredygtigt til markvanding, miljøregler og afstandskrav, krav til landbruget om kildesortering af erhvervsaffald.

Denne viden er formidlet via artikler, nyhedsmeddelelser, podcast, sociale medier og webinarer om blandt andet: Kort og aktuelt om beskyttede diger. Jordflytning. Dyrehold i stalden - så pas på dark horses, når din miljøgodkendelse revurderes. Vær opmærksom på ammoniakreglerne, når du laver god natur. Inddragelse af landbrugsfaglig viden fra et EU-land tilsvarende Danmark.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Der er desuden lavet et sammenfattende notat med en guide, målrettet landmanden, om den juridiske regulering af emissioner fra landbrugsproduktion.

AP 2. Gennemgang af nyeste teknologier til reduktion af ammoniakemissionen og klimagasser fra landbrugsproduktionen

I denne arbejdsmappe er der arbejdet med at finde løsninger på udfordringen med reduktion af ammoniakemissioner og klimagasser fra landbrugets husdyrproduktion. Der er indsamlet information om nye teknologier og management, og der er formidlet viden om de mest lovende teknologier, reduktion af ammoniakemissionen og klimagasser. Blandt andet gennem litteraturstudie er der sket en kortlægning og gennemgang, af de mest lovende danske og udenlandske teknologier til reduktion af ammoniakemissionen og klimagasser. På den baggrund er der udgivet et Inspirationskatalog "Miljø- og Klimagasreduktion fra landbrug", samt artikler, oplæg og webinar om hvorvidt teknologier der reducerer emissioner i landbruget også bruges til at nedbringe klimagasser, reduktion af emissioner i kvægstalde, dilemmaer mellem miljøhensyn og dyrevelfærd ved staldbyggeri, gulvtyper og BAT-teknologier i hhv. stalde til kvæg, grise og fjerkræ.

AP 3. Undersøgelse af staldtyper i udtræk fra gødningsregnskaberne

I arbejdsmappe 3 er der fokuseret på at få afklaret afsætningspotentialer for husdyrgødning

fra kvægstalde der anvender sand i sengebåsene. Udtræk af staldtyper i gødningsregnskaberne anvendes til et overblik over afsætningspotentialer til biogasanlæg fra kvægstalde. Resultaterne herfra er indarbejdet i notat om samme. Ligeledes på baggrund af viden opnået via udtræk fra gødningsregnskaberne, og dialog med konsulenter, er der udgivet et faktaark om gulvtyper i kvægstalde. Der er også udgivet et faktaark om alternative underlag til sand i sengebåse. Derudover er der holdt oplæg om bygningsregistreringer i GHI-data og konsekvens ved fejlregistreringer i gulvtyper.

AP 4. Ammoniakregulerings effekt og konsekvenser for landbruget og biodiversiteten

I denne arbejdsmappe er der arbejdet med, at den nuværende ammoniakregulering indeholder et modsætningsforhold, som medfører, at etablering eller pleje af eksisterende natur kan være indskrænkende for landbrugsproduktionen.

På baggrund af viden om, hvordan landmænd kan motiveres til at begrænse tilbagegangen i biodiversitet og medvirke til at pleje eller lave nye naturområder, er der afholdt en temadag. Her blev mulighederne for samspil mellem natur og husdyrproduktion blev belyst, barrierer identificeret, og mulige løsninger præsenteret - herunder hvordan naturtiltag kan planlægges og tilrettes, så de undgår at spænde ben for planer om udvidelse eller i værste fald nedlukning af husdyrproduktion.

Derudover er artikler om tålegrænser for danske naturtyper og et notat om opdaterede tålegrænser for § 3 beskyttede naturtyper og ammoniakfølsomme skove blevet udgivet.

PF. Biodiversitet i landbruget – nu og i fremtiden

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at styrke dansk landbrugs samlede indsats for natur og biodiversitet og dermed medvirke til at nå målet om at standse tilbagegangen for biodiversiteten i Danmark. Det sker ved at bringe nyeste viden om natur og biodiversitet i spil hos landets nuværende og fremtidige landmænd og arealforvaltere og vise vejen til, hvordan tiltag kan implementeres omkostningseffektivt under hensyntagen til en fremtidig landbrugsproduktion.

Projektets aktiviteter:

Projektet er i 2025 en forlængelse af aktiviteter og leverancer fra 2024. En stor del af projektets aktiviteter er gennemført i 2024, og der har i 2025 været fokus på færdiggørelse af leverancerne.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

I AP1: Nyeste viden i spil hos landbrugsmålgupper har fokus været på at indsamle og formidle nyeste viden til projekts målgruppe. Der er afholdt møder med landmandsambassadører, og der er gennemført en formidlingsindsats via. opslag, artikler, faktaark, videoer mv.

I AP2: Fremtidens landmænd og naturplejere har et forum for landbrugsskolelærerne dannet grundlag for at nå ud til fremtidens landmænd og naturforvaltere. Igennem landbrugsskolerne blev det forsøgt at finde et grundlag for at samle en gruppe unge landmænd i et ungeboard. Der blev udarbejdet formidlingsmateriale målrettet behovet hos de studerende.

I AP3: Virkemiddelkatalog for biodiversitetstiltag på landbrugsejendomme er der blevet arbejdet videre med udvikling af det faglige grundlag for et virkemiddelkatalog, der rangerer levesteder og tiltag for biodiversitet på landbrugsbedrifterne. Dertil er arbejdet med de økonomiske overvejelser, som kan ligge forud for gennemførelse af de forskellige typer af tiltag. Der er lagt vægt på at formidle informationerne klart og overskueligt i virkemiddelkataloget.

I AP4: Samspil med omverdenen har fokus dels været på at orientere rådgivere og landmænd om indholdet af EU's Naturskotteforordning i forhold til natur og biodiversitet. Derudover er der arbejdet videre med at afprøve og justere konceptet for at inddrage lodsejere og landmænd til samarbejde om store sammenhængende naturforvaltning. Konceptet blev afprøvet på 2 lokaliteter i Morsø Kommune og Thisted Kommune i samarbejde med lokale landbrugs konsulenter.

PF. Styrkelse af landbrugsbedriftenes økonomiske robusthed – en forudsætning for den bæredygtige udvikling

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at sikre det økonomiske fundament for omstilling til et mere bæredygtigt landbrugserhverv gennem en øget indtjening og forbedret økonomisk robusthed på bedrifterne. Det sker ved at analysere, hvad der kendetegner den økonomisk robuste landbrugsvirksomhed og på den baggrund stille viden og værktøjer til rådighed, der understøtter fremtidens landbrugsproduktion.

Projektets aktiviteter:

Projektet er en forlængelse fra 2024, hvor arbejdsplanen 4 "Optimering af finansieringen i landbruget, herunder balancestrukturen" desværre ikke kunne færdiggøres pga. mangel på ressourcer, der besad de nødvendige specialistkompetencer.

AP4 Optimering af finansieringen i landbruget, herunder balancestrukturen

I samarbejde med en ekstern ekspert i optimal kapitalstruktur (fordelingen mellem egenkapital og gæld) fra Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi (IFRO) er der udarbejdet et beslutningsværktøj i EXCEL, "Model for optimal kapitalstruktur", der kan beregne, simulere, vurdere og optimere den optimale balancestruktur (kapitalstruktur) for en landbrugsbedrift. Værktøjet ledsages af en vejledning i notatet "Formål, funktioner og anvendelse af regneark til optimering af kapitalstruktur", som med et gennemgående eksempel viser, hvordan regnearket fungerer og bedst anvendes.

Værktøjet er udarbejdet ud fra en teori om optimal balancestruktur, som er beskrevet i notatet "Optimal kapitalstruktur i landbruget", der gennemgår teori og modeller, samt sammenholder det med empirisk analyse af kapitalstruktur i landbruget for derigennem at vælge model og nøgletal, der bedst optimerer kapitalstrukturen. Notatet præsenterer også beslutningsværktøjet og giver anvisninger til, hvornår og hvordan kapitalstrukturen analyseres, så landbrugsbedriften forbliver økonomisk robust og konkurrencedygtig.

Forud for udarbejdelse af et beslutningsværktøj, er der foretaget en analyse af fordele og ulemper ved forskellige grader af gearing mhp. at optimere gældsstrukturen på passividen samt anført en definition af kritiske gælds- og gearingsniveauer. Analysen og resultaterne er samlet i notatet "Analyse af optimal gældsstruktur og gearing i landbrugsvirksomheder", som viser, at optimal gældsstruktur i landbruget typisk findes ved belåningsgrænsen for realkredit, hvor

Promilleafgiftsfonden for landbrug

kapitalomkostninger og risiko balanceres. Højere gearing i landbrugsvirksomheden øger risiko og omkostninger uden at styrke virksomhedens reelle robusthed.

Teori, værktøj og resultater er præsenteret ved tre indlæg for hhv. Forum for Økonomi- og ESG-chefer, Sektorbestyrelsen i L&F Økonomi & Virksomhedsledelse samt Agro Business Management- og Agro Business Economist-studerende på Erhvervsakademi Aarhus. Derudover er der foretaget gennemgang med to case-landmænd, hvis erfaringer og evalueringer er samlet i en artikel til inspiration for andre landmænd. For at udbrede kendskab til værktøj, resultater og anbefalinger er der udarbejdet en forklarende artikel om hver af projektets tre notater.

PF. Landbrugsproduktion i samspil med natur og miljø

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at skabe bedre muligheder for landbrugsproduktionen ved at anviser veje, hvor miljø- og naturpåvirkningen af produktionen er mindst mulig. Det er ambitionen at være på forkant til fremtidens regulering af landbrugsproduktionen, så landmændene kan træffe de rigtige beslutninger i forhold til de fremtidige krav, ved at vise vejen for samspillet mellem landbrugsproduktion, natur og miljøpåvirkning.

Projektets aktiviteter:

AP1. Implementering af IE-direktivet og anvendelse af teknologi og management i relation til BAT

IE-direktivet skal implementeres i hele EU. Derfor er der gennemført en studietur til udlandet for at opnå viden om, hvordan der arbejdes med direktivimplementeringen andre steder og for at vidensdele om erfaringerne med håndteringen af BAT i et EU-land med tilsvarende udfordringer. I den forbindelse arbejdes der på en metode til at anvende de udenlandske resultater i Danmark.

Resultaterne af ovenstående aktiviteter formidles til landmændene og deres rådgivere via forskellige medier og formidlingskanaler.

29. Regenerativt landbrug i en dansk kontekst – værdifuld validering og implementering

Tilskudsmodtager: Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål: Formålet er at undersøge og demonstrere, hvordan regenerativt landbrug bidrager positivt til en bæredygtig landbrugsproduktion og reducerer presset på de planetære grænser. Dette sker ved at validere, effektivt vurdere, operationalisere og implementere helhedsorienteret praksistiltag, som har potentiale til at forbedre jordsundhed og mindske klima- og miljøpåvirkning.

Projektets aktiviteter:

Arbejdspakke 1: Virksomhedsinddragelse, implementering og kommunikation. I 2025 blev der indsamlet viden via deltagelse i følgende arrangementer:

Lancering af Regenerativt Partnerskab v. Tænk tanken Frej

Regenerating Europe Tour (EARA | European Alliance for Regenerative Agriculture)

Groundswell Festival

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Rundvisning i verdens ældste markforsøg på Rothamstead forsøgsstation

EJP Soil Annual Science Days

Markvandring i forsøg med undersåede efterafgrøder som ukrudtsstrategi v. ØkologiRådgivning Danmarks Regenerative Action Learning-netværk

Felttur: Gødning i det regenerative landbrug v. Tænk tanken Frej

Vidensdeling: I 2025 blev der delt viden via følgende aktiviteter:

Webinar om regenerativt landbrug for Økologi Rådgivning Danmarks Regenerative Action Learning-netværk.

Uddeling af folder "Regenerativt Landbrug – sådan kommer du i gang" på Økologikongres 2025

Præsentation "Regenerativt landbrug – hvem, hvad og hvorfor?" på Økologikongres 2025

Gæsteforelæsning på engelsk "Regenerative Agriculture – Innovation or greenwashing?" for kandidatstuderende på kurset "Sustainable Innovation and Transformation in Agri-Food Systems", IFRO, Københavns Universitet.

Udgivelse af et podcastafsnit om forretningsudvikling og produktionsøkonomi i regenerativt landbrug.

Formidling: I 2025 er projektets resultater på tværs af arbejdsplanerne formidlet via følgende kanaler:

10 opslag på sociale medier

6 artikler i fagrelevante medier

4 omtaler i nyhedsbreve

1 folder "Regenerativt Landbrug – sådan kommer du i gang"

5 notater om gennemførte aktiviteter i arbejdsplanerne

2 notater om planer for 2026-aktiviteterne i arbejdsplanerne

1 podcastafsnit om forretningsudvikling og produktionsøkonomi i regenerativt landbrug

1 video om recirkulering af restprodukter fra grøntsagsproduktion

Der er desuden oprettet en temaside om regenerativt landbrug på Innovationscenter for Økologisk Landbrug icoel.dk, som er begyndelsen på et online vidensunivers om emnet.

Arbejdsplan 2: Integration af husdyr i planteavl

Der er indsamlet viden via:

Besøg og interview på 7 forskellige bedrifter med integration af husdyr i planteavl og/eller hyppig flytning af dyr på friland

Litteratursøgninger på dansk og engelsk

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Der er lagt en detaljeret plan for observation og dataindsamling på 3 udvalgte bedrifter – en fjerkræproduktion, en svineproduktion og en kvægproduktion – som påbegyndes i 2026.

Arbejdspakke 3: Maksimal diversitet og levende plantedække hele året

Der er indsamlet viden via litteratursøgninger og samtaler med specialister.

Der er anlagt demoforsøg med forskellige græsmarksblandinger udsået i sofolde på to økologiske svinebedrifter. Der er lagt en detaljeret plan for observation og dataindsamling i forsøgene, som gennemføres i 2026.

Arbejdspakke 4: Mindsket forstyrrelse af jorden

Der er anlagt demoforsøg med forskellige strategier for reduceret jordbearbejdning i økologisk planteavl.

Arbejdspakke 5: Recirkulering af ressourcer

Der er udarbejdet en rapport om klimaaftryk og produktionsøkonomi ved recirkulering af planterester fra grøntsagsproduktion. Beregningerne er foretaget på baggrund af indsamlet data fra eksisterende produktioner. Der er også produceret en video om emnet.

30. Økologiske markforsøg – sædskiftesammenhænge som løfter økologien

Tilskudsmodtager: Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål: Formålet er, gennem forsøg og med evidensbaseret viden, at økologiske landmænds planteproduktion fremtidssikres med højere udbytter, bedre ukrudtskontrol og højere produktkvalitet.

Projektets aktiviteter:

Arbejdspakke 1: Optimering af hvededyrkning

Optimeret dyrkning af vinterhvede/efterårssået vårhvede. I forår 2024 blev der anlagt 16 forsøg med efterafgrøde, hvor der var planlagt såning af vinterhvede eller efterårssået vårhvede i efteråret 2024. Det blev besluttet at udlægge ekstra forsøg, da tidligere års erfaringer viste, at enten udlæg eller etablering af hvede kunne mislykkes, og der var et ønske om et større datagrundlag. Der blev i efteråret etableret fem forsøg i vinterhvede og fire forsøg i vårhvede sået i efteråret. Alle forsøgene blev gennemført og indgår i resultatopgørelse og formidling.

Arbejdspakke 2: Efterafgrødeplatform til sikker etablering. Efterafgrøder med optimal plantemasse (0. klasse) Der er gennemført 4 forsøg med optimal plantemasse i efterafgrøder. Det er tredje år, forsøgene gennemføres, med 4 såmetoder og 4 blandinger. Der indgår en faktor med og uden fiberfraktion.

I oktober blev der foretaget planteklip i blandingerne, tørstof- og kvælstofudbytte blev målt. Der blev i 2025 også afprøvet en lavere udsædsmængde af de fire blandinger. Resultaterne blev præsenteret på Plantekongres 2026.

Arbejdspakke 3: Maksimalt sædskiftemæssigt udbytte af bælgssæd.

Optimal næringsstofforsyning og podning: Forsøgsaktiviteterne blev afsluttet i 2024, og i 2025 er der udelukkende sket formidling.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Eftervirkning af bælgssæd

Der blev anlagt 4 forsøg i 2024 til sammenligning af eftervirkning af hestebønne, markært, lupin og havre gødet med Øgro som reference. I foråret 2025 blev der anlagt vårsæd i parcellerne for at måle eftervirkningen. Et forsøg udgik da landmanden havde lagt produktionen over til konventionel.

Arbejdspakke 4: Kløvergræs – protein og kvælstof

Augustudlæg af kløvergræs i dæksæd af bælgplanter

Forsøgene blev udlagt i august 2024, to af tre forsøg blev udlagt sent på grund af meget nedbør. Vintervikke som dæksæd for kløvergræs er sammenlignet med kløvergræs. Optimal produktion undersøges med sort, såtid og høsttid i første og anden slæt. I 2025 indgik også vinterkløver balansa og blodkløver som dæksæd. Forsøgene blev gennemført, og der foreligger resultater.

Eftervirkning af kløvergræs

Der blev anlagt 8 forsøg i efteråret 2024, alle forsøg er gennemført i 2025 og der foreligger resultater.

Arbejdspakke 5: Strategi mod særlig besværligt frøukrudt

I efteråret 2024 blev der anlagt 4 forsøg i vintersæd, som er gennemført og der foreligger resultater.

Formidling

Forsøgsresultaterne blev formidlet i Landsforsøgene 2025 og artikler. Forsøgene indgik i markvandring/drop in møder i samarbejde med de lokale rådgivningscentre og møde i Fagligt økologisk forsøgsudvalg.

31. Forebyg manganmangel med et målrettet efterafgrødevalg

Tilskudsmodtager: Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål: Formålet var at sikre tilstrækkelig manganforsyning til sensitive kornafgrøder under alle vækststadier. Projektet undersøgte efterafgrødearter, der er relevante i dansk landbrug, med fokus på deres kapacitet og evne til at optage mangan samt eftervirkning/frigivelse af mangan til hovedafgrøden.

Projektets aktiviteter:

Projektet indeholder 2 arbejdsplaner.

AP1: Screening for mangan effektive efterafgrødearter.

Der blev foretaget vidensindsamling om forskellige efterafgrødearters kapacitet for optagelse af mangan via litteraturstudier, demo-aktiviteter og indsamling af planteprøver til mineralstofanalyse fra andre efterafgrødeprojekter, samt via samarbejde med AFBI (UK) inkl. planteprøver herfra. Dette sikrede synergi mellem både internationale og nationale projekter og heraf merværdi i projektet.

I screeningsforsøget med forskellige efterafgrødeblandinger opstartet i 2024, blev efterafgrøderesterne nedmuldet ved to forskellige strategier i foråret 2025, og der blev udtaget jordprøver ved såning af vårbyg for at undersøge betydningen af nedmuldningsstidspunkt.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

AP2: Eftervirkning og udbytte/kvalitet i hovedafgrøden (2024-2025).

Der blev udført drivhus- og markforsøgsaktiviteter.

Potteforsøget blev udført i samarbejde med KU, hvilket involverede 2 specialestuderende og 1 bachelor-studerende, hvilket udmøntede sig i et specialeprojekt og et bachelorprojekt med stort engagement og interesse blandt de studerende. Dette medvirkede til stor vidensudveksling med universitetspartnere. Udover de udarbejdede projekter gav samarbejdet anledning til, at den ene studerende holdt et oplæg om projektet på Folkemødet under temaet: "Bliv klogere med Københavns Universitets kandidater". Dertil blev resultaterne fra potteforsøget kommunikeret via en poster-præsentation til konferencen International Plant Nutrition Colloquium.

Markforsøgene blev gennemført med eftervirkningseffekt i 2025 på de to forsøgslokaliteter anlagt i 2024. I vårbyggen sået i foråret 2025 blev der foretaget løbende fluorescensmålinger til bestemmelse af vårbyggens manganstatus, og forsøgene blev høstet med forsøgsmejetærsker til bestemmelse af høstudbytte og kvalitet.

Resultater for både efterafgrødearter og deres eftervirkningspotentiale blev løbende kommunikeret, blandt andet via ERFA gruppemøder og på Økologikongres 2025.

32. Markens motor – mikrobiel sammensætning og betydning af svampe-/bakterieforhold i jorden

Tilskudsmodtager: Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål: Formålet er at forbedre landmandens muligheder for at tilpasse sin produktion til fremtidens klima og samtidig gøre agerjorden mere robust og dyrkningssikker via øget forståelse for de komplekse sammenhænge mellem jordens mikrobielle samfund og dyrkningsforhold i marken.

Projektets aktiviteter:

Der er søgt forlængelse til dataanalyse for jordprøver indsamlet i 2025, idet der har været forsinkelser vedr. DNA-analyser.

Aktivitet: Data fra 100 marker: Praktiske anvisninger om forbedring af markens mikrobielle samfund

Der er lavet dataanalyse af 30 marker fra 2024, hvor fokus var afgræsning/slæt på kløvergræsmarker samt biodynamiske marker.

Der er indhentet jordprøver og data fra 30 nye marker, hvor der er valgt økologiske og konventionelle marker med hhv. almindelig gylle og gylle afgasset i biogasanlæg.

Data fra jordprøver er analyseret hos AgroLab og data indhentet via SurveyXact er klargjort til statistisk analyse med mikrobiomdata. Mikrobiomrapporten foreligger først i 2026, og der er søgt forlængelse på databehandlingen hos Biom-Care. Projektet har været med til at planlægge minikonferencen Dyrkningssystemer og jordsundhed, som er annonceret via Innovationscenter for Økologisk Landbrugs sociale medier og hjemmeside. Der er lavet en præsentation af projektet på konferencen, og der er skrevet en artikel i Økologisk.nu fra minikonferencen Dyrkningssystemer og jordsundhed, hvor resultater om mikrobiologien i de langvarige DOK forsøg i Schweiz også blev præsenteret.

Aktivitet: Svampe-bakterieforhold i dyrkningsjord - betydning i praksis. Der er lavet en opdatering af litteraturstudie med endeligt notat om den agronomiske betydning af svampe-bakterie forhold. Litteraturstudiet blev præsenteret på minikonferencen Dyrkningssystemer og jordsundhed.

Der er lavet analyser af svampe-bakterieforhold ved hjælp af analysemetoder, som er afprøvet under aktiviteten "Nye analysemetoder". Der er desuden lavet en podcast, som omhandler nye analysemetoder, og svampe og bakterier i jorden.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Aktivitet: Nye analysemetoder. Der er udtaget jordprøver fra fire forskellige marker, og der er fra de samme jordprøver udtaget delprøver til afprøvning af forskellige analysemetoder. Der er herefter afprøvet fire analysemetoder til vurdering af mikrobielle samfund i jorden, de afprøvede analyser er DNA-analyser ved Soilytix, PLFA analyser hos Eurofins, mikroskopering ved to forskellige Soil Food Web konsulenter, MicroBiometer kit med reagenser og en app, der måler farveintensitet. For hver metode er der undersøgt, hvor transparent metoden er (om grundlaget for metoden er gennemskueligt), pris, prøveudtagning og anvendelighed i praksis. Der er udarbejdet et notat og en artikel, som er udgivet på Innovationscenter for Økologisk Landbrugs hjemmeside, der gennemgår de forskellige analysemetoder.

33. Faglig udvikling gennem viden, målrettet en styrket økologisk produktion

Tilskudsmodtager: Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål: Formålet er at indsamle og producere ny viden, samt revitalisere og opdatere eksisterende viden og materialer, så der hele tiden er opdateret faglig information tilgængelig for driftslederen. Uagtet det er begrundet i sæsonudsving, regler og produktionsvilkår eller behov for optimering af bedriften, så vil projektet styrke landmændenes besluthedsgrundlag og derved øge deres kompetencer, bidrage til at øge produktionen og styrke bedrifternes økonomiske robusthed.

Projektets aktiviteter:

Projektet er inddelt i to arbejdsplaner, 1: Ny og opdateret faglig viden og 2: Viden om regler og vilkår.

Der er blevet behandlet en lang række emner med bredt spænd inden for produktionsgrene. Denne viden er blevet formidlet direkte til landmænd og deres rådgivere med fokus på tilgængelighed og rettidig formidling.

I projektets arbejdsplan 1 er der leveret 48 artikler, 7 faktaark, 2 helt nye og 4 opdaterede dyrkningsvejledninger, 2 manualer om hhv. grovfoder til økologiske grise og god naturafgræsning, tre markvandring samt udstilling på Økologikongressen 2025 med promovering, uddeling og formidling af produceret materiale. Der er også lavet i alt 7 videoer om ukrudtsproblemer, afgræsning og indsatser for biodiversitet.

I projektets arbejdsplan 2 er der leveret 21 artikler, 11 faktaark og en præsentation om økologisk mælkeproduktion i Danmark.

Alle materialer er gjort tilgængelige via Innovationscenter for Økologisk Landbrugs informationskanaler, ligesom der er skabt opmærksomhed på sociale medier med i alt 42 opslag på sociale medier såsom Facebook og i nyhedsbreve.

PF. Faglig opdatering af landmænd for at fremtidssikre økologisk produktion

Tilskudsmodtager: Innovationscenter for Økologisk Landbrug

Projektets formål: Formålet er at indsamle, producere og formidle ny og aktuel viden til økologiske landmænd, ligesom tidligere produceret viden efter behov opdateres og kvalitetssikres inden ny formidling, så det sikres, at landmanden får det bedst mulige besluthedsgrundlag og konstant øgede kompetencer, hvilket fremmer produktionen og øger det økologiske landbrugs konkurrenceevne.

Projektets aktiviteter:

Dette er en forlængelse fra 2024, så kun følgende af det oprindelige projekt er indhold, der er leveret i 2025:

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Dyb, faglig viden formidlet i øjenhøjde – giv landsforsøgene merværdi.

Her er forsøgsdata fra de Økologiske landsforsøg formidlet til gavn for den økologiske planteavler.

I 2025 er der arbejdet med kvælstoftilførsel i form af gylle i både vår- og vinterafgrøder samt undersøgt betydningen af såtid i havre.

I forhold til gødningstilførsel er der f.eks. analyseret fem forskellige forsøgsserier med i alt 59 enkeltforsøg i vinterafgrøder (vinterhvede og vinterrug) samt fem forsøgsserier med i alt 48 enkeltforsøg i vårsæd (vårbyg, havre, vårriticale og vårhvede).

Konklusionerne fra det omfattende analysearbejde er præsenteret i i alt 3 artikler:

- Betydningen af såtid i økologisk havre
- Kvælstofværdi af gylle til vintersæd
- Kvælstofværdi af gylle til vårsæd

Der er lavet to Facebook-opslag, og resultaterne var med på udstilling vedr. Landsforsøg på Økologikongres 2025 den 18.-19. november i Kolding.

34. Udvikling af grønne markeds- og vækstpotentialer på internationale markeder

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Projektets formål: Projektets formål var at forbedre og styrke afsætnings- og vækstplatformen for fødevareklyngen på de internationale markeder med afsæt i klyngens styrkepositioner og bidrag til den grønne omstilling. Målet var derudover ved en markedstilpasset og situationsbestemt tilgang både at skabe og udvikle markedsmuligheder mhp. øget eksport og styrkede relationer på toneangivende markeder. Endelig var det målet at være synlig, tilgængelig og relevant for de væsentligste markedsaktører mhp. styrkelse af den grønne omstilling, øget vækst og en langsigtet positiv afsætningsudvikling.

Projektets aktiviteter:

Projektet har søgt at skabe og udvikle nye kontakter, relationer og markedsmuligheder for hele fødevareklyngen. Et omdrejningspunkt har været den grønne omstilling, hvor der er oplevet stor international interesse. Dette har åbnet døre, udviklet kommercielle muligheder og indledt samarbejder, som samlet har udviklet og understøttet afsætningen af grønne produkter og løsninger.

Afsætningsaktiviteterne har været samlet om 4 hovedområder:

- Udvikling af markedspotentialer med fokus på grøn omstilling og bæredygtighed
- Officielle eksportfremstød og markedsbesøg
- Japan – et nøglemarked i fortsat udvikling
- Grøn markedsudvikling – delegationer, udstillinger og markedsevents

Promilleafgiftsfonden for landbrug

På mange markeder findes segmenter og markedsaktører, som trods en generel økonomisk afmatning i markedet fortsat efterspørger mere bæredygtighed og mindre klimabelastning. Derfor har fokus været på, at der skabes og fastholdes kontakt til denne målgruppe.

Indsatsen har været geografisk bred men særligt indrettet og tilpasset overfor eksisterende vækstmarkeder og til nye potentielle markedsområder. Det er lykkedes at gennemføre aktiviteter og skabe gode grønne markedskontakter i både Kina og USA trods ændrede politiske strømninger. Ligeledes har den grønne omstilling indgået som et væsentligt element i markedsindsatserne i bl.a. Saudi Arabien, Egypten, Storbritannien og Ukraine. De konkrete markedsinitiativer blev indrettet med respekt for forskelle i efterspørgselsmønstre, købekraft og udviklingsniveau i forhold til den grønne omstilling.

I løbet af 2026 er der gennemført en lang række seminarer, konferencer og workshops med markedsaktører fra alle markedsområder, hvor perspektiver og muligheder indenfor en grøn omstilling af fødevareklyngen er blevet præsenteret og eksemplificeret.

Seminarerne har været bærende elementer ved de officielle besøg, som blev gennemført i 2026, herunder fødevareministerens besøg i De Forenede Arabiske Emirater, Saudi Arabien, Kina og Japan.

Derudover har der været gennemført præsentationer og seminarer med fokus på grøn omstilling ved større internationale markedsbegivenheder og udstillinger, bl.a. i Asien med hovedvægt på Japan, Kina og Indonesien. Målet har været at gribe og udnytte alle relevante anledninger til at skabe positiv markedsinteresse for den grønne omstilling og fødevareklyngens løsninger og produkter.

Ved markedsbesøg med virksomhedsgrupper har den grønne omstilling, ressourceeffektivitet og fødevareforsyningsikkerhed været toneangivende temaer i præsentationer, seminarer og dialogen med markedsaktører. Der er i 2026 gennemført markedsbesøg i bl.a. Kina, SydKorea, Indonesien, Ukraine, Egypten, Mexico, USA, Kenya, Nigeria og Storbritannien.

Den målrettede markedsindsats blev i alle tilfælde tilrettelagt ud fra hvor muligheder og potentialer var størst og under hensyntagen til nye barrierer og geopolitiske spændinger.

Der har i 2026 været et særligt fokus på at udvikle markedsmuligheder i Afrika, og det er lykkedes at gennemføre positive og fremadskuende afsætningsaktiviteter i bl.a. Ghana, Nigeria, Sydafrika, Tanzania og Kenya, som er fulgt op af delegationsbesøg i Danmark fra landene.

Der har været en helt særlig markedsindsats i Japan, som blev understøttet af to store begivenheder. H. M. Kong Frederik besøgte Japan i april 2025, og der var et specifikt fokus på fødevareklyngen. Det gav en helt ekstraordinær mulighed for at skabe og videreudvikle kontakten til markedet og de toneangivende markedsaktører og for at udnytte den stærke position og tilstedeværelse på markedet. Besøget fandt tillige sted under verdensudstillingen i Osaka, hvilket yderligere styrkede opmærksomheden og muligheden for at benytte andre og flere afsætningsplatforme.

Der er modtaget en række afsætningsrelevante delegationer i løbet af 2025. Nogle delegationer var genbesøg og knyttet til forudgående markedsbesøg på det pågældende marked. Andre delegationsbesøg udgjorde den første markedskontakt, hvor der var mulighed for at præsentere fødevareklyngens styrkepositioner, præsentere produkter og løsninger samt gennemføre site-visits. En betydelig del af delegationerne kom fra Asien, hvor især Kina, Korea og Indonesien har været repræsenteret i 2025. Der er dog også modtaget flere delegationer fra Afrika samt USA, New Zealand og Australien.

Den geografisk brede afsætningsindsats, det store antal markedsaktiviteter og det betydelige omfang af indgående delegationsbesøg har styrket kontakt og position overfor toneangivende markedsaktører, og der er sikret og udviklet markedsforbindelser og forbedret afsætningsplatforme i en kompliceret geopolitisk periode.

35. Grøn markedsudvikling på EU-markederne

Tilskudsmodtager: Landbrug & Fødevarer

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Projektets formål: Projektets formål var at forbedre fødevareklyngens afsætningsmuligheder på de betydningsfulde markeder i EU med henblik på en positiv eksportudvikling, en styrkelse af den grønne omstilling samt øget vækst og indtjening. Formålet var derudover med afsæt i den grønne omstilling og fødevareklyngens styrkepositioner at forøge markedsinteressen, styrke præferencestilling på markederne og understøtte de tætte forbindelser til betydningsfulde markedsaktører.

Projektets aktiviteter:

Projektet har været fokuseret på at fastholde og udvikle relationen og markedsinteressen på EU-markederne, som er meget betydningsfulde for fødevareklyngens eksport- og vækstudvikling. I en øget international markedsusikkerhed har de europæiske markeder fået større opmærksomhed. Men en generel økonomisk afmatning har medført en nedgang eller stagnation både i den grønne omstilling og i afsætningen af grønne produkter forbundet med bæredygtighed og mindre klimabelastning. Til gengæld er der på ny positive udsigter for økologiske produkter, og der kan fortsat spores stor interesse i at blive inspireret af såvel fødevareklyngens tilgang som produkter og løsninger, som bidrager til en grøn omstilling.

I 2025 er der gennemført aktiviteter, som både har styrket den grønne omstilling og skabt en forbedret afsætningsposition for fødevareklyngen. De stærke markedstrends i retning af bæredygtighed, mindre klimabelastning, fødevareforsynings-sikkerhed, økologi, planterige fødevarer og høj produkt- og oplevelseskvalitet har været bærende for indsatsen.

Aktiviteterne i projektet koncentreredes omkring 3 aktivitetsområder:

- Grøn markedsudvikling på EU-markederne
- Økologi i fokus – en styrket afsætningsplatform
- Værdikæden i centrum – markedsbesøg, udstillinger og events

De største indsatser i 2025 har været koncentreret om

- Deltagelse og tilknyttede afsætningsaktiviteter på Europas største fødevareudstilling ANUGA i Köln, hvor der særligt blev sat fokus på afsætningen af økologiske produkter
- Konference om den grønne omstilling og konkurrencekraft samt nye innovative produkter og løsninger med bred deltagelse af betydningsfulde markedsaktører fra de europæiske markeder
- Præsentationer om bæredygtighed, grøn omstilling og nye fødevareløsninger samt gastronomi bla. ved C'e Gusto i Bologna, Italien
- En række indgående delegationer, som har ønsket dybere indsigt i den grønne omstilling og de produkter og løsninger, som fødevareklyngen bidrager med
- En særlig indsats og et målrettet seminar om økologiske og planterige produkter og løsninger med fokus på det tyske, hollandske og italienske marked

Det lykkedes desværre ikke at gennemføre officielle delegationsbesøg under ledelse af ministre eller medlemmer af Kongehuset på EU-markederne. Derimod har den generelle præsentation af fødevareklyngens styrkepositioner, værdikædetilgang og indsatsen for klimaneutralitet været omdrejningspunktet i de gennemførte aktiviteter.

EU-formandskabet i andet halvår af 2025 har både medført, at der er opstået nye afsætningsmuligheder, hvor relevante markedsaktører har været tilgængelige ved indgående besøg, og samtidig at planer om besøg og aktiviteter har måttet justeres tids- og indholdsmæssigt. Generelt har det givet anledning til flere begivenheder, hvor fødevareklyngens styrkepositioner kunne præsenteres og bringes i spil, herunder med fokus på værdien af sammenhængende værdikæder.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

I 2025 var der også fokus på gastronomi i en mere "grøn" kontekst. Der var således involvering i gastronomiske events, som gav mulighed for at præsentere og udvikle fødevareklyngens styrkepositioner netop indenfor gastronomi og værdikæder på en grøn måde.

Overordnet blev de relevante afsætningsmuligheder i 2025 grebet og udnyttet, så fødevareklyngens klare styrkepositioner indenfor grøn omstilling, ressourceudnyttelse, økologi, plantebaserede produkter og gastronomi blev præsenteret og drøftet med en stor og engageret gruppe relevante markedsaktører.

36. Økologisk vækst og udvikling i dagligvarehandlen

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Projektets formål: Projektets formål er at bidrage til at øge økologiske fødevarers styrkeposition og afsætning i dagligvarehandlen på det danske marked og derigennem styrke bæredygtig vækst i økologisk primær- og fødevareproduktion i Danmark.

Projektets aktiviteter:

Projektet er gennemført med fire arbejdsplaner, som tilsammen har skabt en balanceret indsats mellem push- og pull-aktiviteter i dagligvarehandlen.

AP1: Markeds-, kategori- og forbrugerdata. Indkøb af kvartals-, halvårs- og helårsdata fra Kauza og Nielsen, som løbende er brugt til kvartalsvise webinarer, presseindsats, nyhedsbreve, LinkedIn-posts, oplæg og markedsrapport. Udarbejdelse og distribution af Økologisk Markedsrapport 2025. 375 eksemplarer sendt direkte til relevante aktører, herunder politiske beslutningstagere, beslutningstagere i dagligvarehandlen, journalister på medier målrettet primærproducenter og dagligvarehandlen. 125 eksemplarer uddelt til relevante arrangementer, herunder Organic Summit. Digital version på okologi.dk med 698 unikke views. Løbende analyse og formidling af indsigter via 14 nyhedsbreve til branchen (målet var 8-10). Åbningsraten er over 40 procent, og CTOR (Click to Open rate) ligger gennemsnitligt over 50 procent. 12 opslag på LinkedIn med 13.500 følgere og 37 artikler i FødevareWatch, RetailNews, Food Supply, DetailWatch og oko.nu om økologisk markedsudvikling og forbrugertendenser.

AP3: Styrket markedsindsigt og innovationsgrundlag for primærproducenter og beslutningstagere fra dagligvarehandlen. Webinarer tiltrak igen i 2025 mange deltagere og viser interesse for viden om det økologiske markedspotentiale. Der blev i 2025 afholdt 4 webinarer om markedsudvikling og forbrugertendenser. I alt deltog mindst 194, hvor målet var 90-140 deltagere. ØL oplevede som i 2024, at der er et stort potentiale og interesse for denne platform for vidensdeling. Netværksarrangementet styrkede viden, forståelse for det økologiske markedspotentiale og synergi på tværs af værdikæden. I september gennemførtes et netværksarrangement for både primærproducenter, virksomheder og beslutningstagere i dagligvarehandlen. 65 var tilmeldt, 55 repræsentanter fra dagligvarehandlen og produktionsleddet deltog. Arrangementet blev afholdt hos grøntsagsproducenten Månsson. Oplægsholdere var markedschef for detail, Økologisk Landsforening, direktør Rasmus Prehn, samt indbudte oplægsholdere ernæringsekspert Umahro Cadogan, markedsanalytiker Flemming Birch, professor i toksikologi Lisbeth E. Knudsen og Mette Toftegaard, specialist inden for ESG fra BDO. Netværksdeltagernes udbytte af arrangementet blev vurderet på baggrund af et digitalt spørgeskema. 58 procent vurderer at have fået ny viden i høj grad, mens 11 procent i meget høj grad. Viden er især på markedsdata, markedsudvikling, forbrugertendenser og det økologiske markedspotentiale. 32 procent vurderer at have fået øget tro på et højere økologisk markedspotentiale. Deltagelse blev delt på LinkedIn af +8 deltagere, blandt andet med følgende feedback fra en markedschef for en fødevareproducent inden for økologiske kornprodukter: "Det jeg tog med mig hjem var et stærkt fokus på at økologien skal gøres mere folkelig, tilgængelig og smart – den skal opleves som en naturlig del af hverdagen, når smag, nemhed og sundere valg skal gå hånd i hånd" (LinkedIn opslag 4. september 2025).

AP4: Økologiens budskaber synlige for forbrugerne gennem 35-års kampagne. Et centralt element i denne arbejdsplan var udvikling af kampagnemateriale, som markerede Ø-mærkets 35-års jubilæum i 2025. Målet var at genopfriske økologiens værdier og tydeliggøre økologiens bidrag til en grøn omstilling af vores fødevarer system over for forbrugeren. For at

Promilleafgiftsfonden for landbrug

styrke forbrugernes interesse og tillid til de økologiske produkter blev der udviklet generisk markedsføringsmateriale, som kunne anvendes ifm. købsbeslutningen og direkte i købsituationen. AP 4 blev styrket af projektførelse af en arbejds-pakke 3 fra "Økologisk vækst og udvikling i dagligvarehandlen" fra 2024. Der blev samarbejdet med 10 dagligvarekæder i form af Nemlig.com, MENY, 365discount, Føtex, Netto, Rema 1000, Bilka, Lidl, SuperBrugsen/Kvickly. Kampagnen har haft aktiviteter i 1.862 butikker i form af demoer, POS og salgsaviser). Derudover har kæderne understøttet med opslag på sociale medier. Samlet har indsatsen estimeret nået 2.500.000 personer gennem samarbejde med kæderne. Der blev derudover gennemført en plakatkampagne foran 250 af Nettos butikker. Rækkevidden var 2.509.310 personer med 7.225.309 eksponeringer. Der blev desuden gennemført en kampagne med økologiske budskaber i loops i storcentre. Loops kørte på 18 lokationer i hele landet på samlet 391 skærme med 417.833 views. Der blev desuden gennemført et samarbejde med Nemlig.com om en bannerannonce med økologiske budskaber, som blev set af 190.295 personer. Der blev også gennemført et samarbejde med Løgismose om kampagnens budskaber på bagsiden af Løgismose mælkekartertoner, samlet ca. 500.000 mælkekartertoner. Der blev desuden gennemført en kampagne med de økologiske budskaber og 35 års kampagnen på Økologisk Landsforenings egne meta-medier, som resulterede i 300.000 views. Projektets aktiviteter og formidling er nået målgruppen gentagne gange, samlet 3.917.438 personer. Samlet med AP3 fra 2024 projektet har 35 års kampagnen et samlet reach på 6.417.438 personer.

AP5: Indsamling og formidling af best og next practice: Digital rapport om best og next practice er udarbejdet på baggrund af besøg i London og Berlin samt inputs fra trendekspert Julie Lahme og markedsanalytiker Flemming Birch. Rapporten er uploadet til okologi.dk og derefter formidlet til dagligvarehandlen og virksomheder gennem Økologisk Landsforenings sociale medier og formidlet gennem oplæg på blandt andet Økologikongressen og Organic Summit.

37. Økologisk vækst og udvikling i foodservice 2025

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Projektets formål: Projektet vil give relevante aktører i foodservicebranchen, bl.a. grossister, køkkenmedarbejdere og beslutningstagere, ny viden, inspiration og værktøjer til at skabe flere sunde økologiske måltider, som er en del af de nye dagsordenener såsom bæredygtighed, biodiversitet og grøn omstilling. Projektet vil bidrage til at skabe en øget efterspørgsel efter økologiske fødevarer i foodservicebranchen og dermed nye afsætningsmuligheder af økologi for dansk landbrug og økologiske primærproducenter.

Projektets aktiviteter:

Arbejdspakke 1: Dokumentation og vidensdeling

Der er blevet afholdt tre faglige workshops i foråret i Søborg, Aalborg og Rønne, hvor eksperter fra branchen er blevet inviteret ind for at dele ud af deres viden og diskutere, hvordan økologien også i fremtiden kan spille sammen med dagsordener såsom klima, bæredygtighed, CO2 og ESG. Med udgangspunkt i disse tre workshops, er der blevet udarbejdet et whitepaper med de indsigter, der kom frem på de tre workshops. Whitepaper er blevet delt med branchen. I starten af året, blev der også udarbejdet et opslagsværk med fokus på økologien og dets produktionsformer, som er blevet uddelt til relevante foodservice arrangementer hen over året. Der er gennemført en faglig workshop samt en studietur for at få en fornemmelse af, mhp. at indsamle viden og inspiration til de videre formidlingsaktiviteter. Grundet organisationsændringer har det været nødvendigt at gentænke formatet af den planlagte markedsrapport. Markedsdata og cases er i stedet formidlet i form af artikler på sociale medier. Fokus har bl.a. været nyeste foodservice tal fra Danmarks Statistik og indsigt i branchen. Der er gennemført en løbende kommunikations- og presseindsats, der har skabt positiv opmærksomhed omkring økologien, hvor også kendte aktører fra foodservicebranchen har spillet en aktiv rolle i form af posts på sociale medier.

Arbejdspakke 2: Nye samarbejder og nye målgrupper skaber ny vækst

Projektdeltagere har deltaget i tre erhvervsnetværk: Danske Madpublicister, Økonord og Dansk Fødevarer Forum for at sikre et aktuelt fokus på økologien i relevante netværk. Derudover er der gennemført en inspirationsdag for Det Danske

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Spejderkorps for at inspirere dem til at få mere økologi på menuen til Nordens største spejderlejr, Spejdernes Lejr, i 2026. Der er gennemført to dialogfrokoster med museums- og kulturinstitutioner, et i Jylland og et i København, hvor de deltagende fra kulturbranchen har fået indsigter i økologi samt en forståelse for, hvilken værdi det kan give dem at tage nogle aktive valg, når det kommer til forplejning.

Arbejdspakke 3: Inspiration og samtale – når erfaring deles

Hen over året er der blevet gennemført en række dialogmøder med landets grossister rundt i landet for at sikre, at de er godt klædt på med viden om økologien, når de møder deres kunder.

Der er gennemført tre temadage i efteråret med fokus på måltidet på højskoler i Oure, Rønne og Ubberup. Her er både køkkenmedarbejdere, grossister og virksomheder blevet inviteret ind og samlet på tværs til tre dage, der har budt på viden om økologi, nytænkning og inspiration.

38. Organic Summit 2025 – OS25

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Projektets formål: Formålet med det økologiske topmøde Organic Summit 2025 (OS25) var at profilere økologien som en løsning på klima-, miljø- og biodiversitetsproblemerne med EU's 2030-mål om 25% økologi som den overordnede ramme. Målet var at engagere organisationer, politikere, forskere og erhvervsliv i at prioritere økologiske metoder for at fremme den bæredygtige fødevarerproduktion, understøtte erhvervets grønne omstilling og øge salget af økologiske produkter.

Projektets aktiviteter:

I foråret 2024 etablerede vi en gruppe af det, vi kaldte hostpartnere, som deltes om værtskabet og ansvaret for Organic Summit.

Vi lavede en aftale med ICOEL, ICROFS og Thünen Institute for at sikre os så højt fagligt/videnskabeligt input som muligt. Thünen Institute er et af de ledende forskningsinstitutter i Horizon Europe projektet OrganicTargets4EU- Promoting a Sustainable Future.

Og vi inviterede alle andre relevante parter med ind i forberedelsesprocessen.

Hostpartnergruppen bestod af ØL, som også var hjemsted for Organic Summit, LogF Økologi, DI Fødevarer, Københavns Kommune og Det Kongelige Bibliotek. International partner var IFOAM Organics Europe

Finansieringen af Organic Summit blev varetaget af en fundraising-indsats, der primært lå i projektsekretariatet. Vi lykkedes med at få sammensat en tilstrækkelig økonomi bestående, udover PAF, af private og offentlige fondsmidler, sponsorer og kontante bidrag fra hostpartnerne.

Den brede coalition, vi fra starten fik skabt omkring Organic Summit organiseringen, bidrog i høj grad til projektet succes. Det sikrede en troværdighed og soliditet, som gjorde, at vi kunne tiltrække talere fra alle relevante institutioner på højt niveau.

Organic Summit blev afholdt samtidig med, at Danmark overtog EU-formandskabet. Det gav os fordel med hensyn til opmærksomhed fra udenlandske deltagere. Kombineret med Danmarks rolle, som økologisk foregangsland, skabte det et godt udgangspunkt for at få sammensat et program med en deltagerkreds, der repræsenterede hele miljøet omkring økologien.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Programmet blev planlagt ud fra en struktur, der dækkede hele værdikæden. Vi kaldte det: Farming – Industry - Market. Og hvert hovedtema blev belyst fra flere forskellige vinkler - politisk, videnskabeligt, organisatorisk.

Det var fra begyndelsen en pointe i planlægningen af OS25, at der skulle være et slutprodukt – et Summit Charter - som deltagerne kunne enes om og overdrage til det danske formandskab.

Hostpartnerne sammen med IFOAM Organics Europe formulerede en chartertekst.

Teksten blev lige inden Summit sendt til alle de deltagere, der repræsenterede organisationer til underskrift. Knap 40 organisationer, tilsammen repræsenterende EU's medlemsstater, skrev under på charteret. Ingen deltagende organisationer satte sig aktivt imod charterteksten.

Charteret indledes med at konstatere, at:

Organic farming methods provide an opportunity to produce food for all on a healthy planet through improving climate resilience, soil health, biodiversity, the aquatic environment, animal welfare and resource efficiency at farm level.

Den fulde chartertekst kan findes på hjemmesiden for Organic Summit: organicsummit.org/charter

Kommunikationsindsatsen var delt op i:

- Kommunikation for at rekruttere potentielle deltagere, herunder alle talere.
- Praktisk administration af deltagere etc., herunder tilmeldingsmodul.
- Ekstern kommunikation i form af pressemeddelelser, pressekontakt, egen produktion af redaktionelt indhold etc.
- Opsamling af alle oplæg i form af proceedings.
- Opfølgning med Fødevareministeriet.

Desuden arrangerede vi en pressetur dagen efter Summit

PF. Økologisk vækst og udvikling i dagligvarehandlen

Tilskudsmodtager: Økologisk Landsforening

Projektets formål: Afrapporteringen omhandler projektførelse af AP3 i "Økologisk vækst og udvikling i dagligvarehandlen" 2024. Arbejdspakkens formål var at gøre økologiske budskaber synlige i købsituationen gennem en kampagne med stærke og målrettede økologiske budskaber. Målet var at uddele/opsætte materialer i mindst 350 butikker.

Projektets aktiviteter:

Projektførelsen har haft til formål at gøre økologiske budskaber synlige i købsituationen, hvor 80 % af beslutninger træffes. Med udgangspunkt i en digital toolboks er der udviklet kampagne-elementer, der formidler økologiens merværdi i form af fravær af syntetiske pesticider, dyrevelfærd og biodiversitet. Målet var aktiviteter i 350 butikker. Følgende aktiviteter er gennemført:

- Færdiggørelse af selve kampagnen

Promilleafgiftsfonden for landbrug

- Tryk og klargørelse af udarbejdede materialer til kæderne
- Understøtte kæderne i kampagnegennemførelse i butikker og på sociale medier

Kampagnen har haft aktiviteter i 1.750 butikker i form af demoer, POS og salgsaviser. 6 dagligvarekæder har understøttet med opslag på sociale medier og i salgsaviser. Der er samarbejdet med følgende detailkæder: MENY (111 butikker), 365discount (220), Netto (514), Rema 1000 (423), Bilka (18), Lidl (165), SuperBrugsen/Kvickly (ca. 300). Kampagneaktiviteter har været følgende: MENY (SoMe + avis), Bilka (uddeling af blomsterfrø + SoMe), Netto (SoMe og avis), Rema 1000 (SoMe, avis, demoer), Lidl (avis og POS-materialer).

Samlet er nået ca. 2.5 mio. forbrugere via digitale og fysiske kanaler. Det vurderes, at kampagnen har styrket synligheden af økologiske budskaber i butikkerne og på digitale platforme. Ved at kombinere nudging, fysisk materiale og digitale kampagner har projektet skabt en stærk push-effekt, der understøtter forbrugernes valg af økologi og bidrager til den grønne omstilling.

39. Målrettede efterafgrøders effekt på kvælstofudledning

Tilskudsmodtager: Aarhus Universitet

Projektets formål: Vores projekt skal gennemføres for at forbedre grundlaget for den fremtidige udledningsbaserede kvælstofregulering. I en fremtidig udledningsbaseret kvælstofregulering vil afgrødevalget også indgå som virkemiddel. Det er vigtigt, at efterafgrøder og andre virkemidler indgår i kvælstofreguleringen med effekter, der er realistiske under praktiske forhold. Det er vigtigt for at opnå den ønskede miljøeffekt og for at sikre en så omkostningseffektiv kvælstofregulering som muligt.

Projektets aktiviteter:

Projektets formål skal opnås ved først at bestemme omfang og vækst af efterårsbevoksning, herunder mål-rettede efterafgrøder, for alle marker på dyrkningsfladen i en række vandoplande ved at udnytte satellit-målinger som har en høj rumlig og tidlig opløsning. Dernæst sammenholdes udviklingen i efterafgrøder med udviklingen i kvælstoftab til vandmiljøet for en række større og mindre vandoplande.

Projektet består af tre arbejdsplaner hvoraf kun arbejdsplan 1 (AP1) med titlen "Omfanget og vækst af efterårsbevoksning herunder efterafgrøder ud fra satellitdata" har haft aktiviteter i 2025. AP1 består af fire aktiviteter som gennemgås i det følgende.

I aktivitet 1 har vi behandlet satellitdata for seks Landovervågningsoplande og 19 andre vandløbsoplande for perioden 2017-2024, dvs. hentet og klargjort data til videre brug samt programmeret et workflow til gen-tagelse i andre oplande. Vi har også indarbejdet en måde at få flere dage - og dermed en længere periode i efteråret – med satellitmålinger, hvor vi kan beregne relevante vegetationsindeks. De optiske billeder (Senti-nel-2) kan kun bruges, hvis der er skyfrit, men ved at kombinere optiske billeder med radar billeder (Sentinel-1), kan vi beregne vegetationsindeks for mange skyede dage også.

I aktivitet 2 har vi udviklet en algoritme til at bestemme omfang af efterårsbevoksning herunder efterafgrøder på 80 m x 80 m niveau ud fra satellitmålinger vha. af deep learning teknikker til klassifikation. Dette arbejde vil blive dokumenteret i et officielt DCE-notat med udgivelse i februar 2026. Der vil også blive udgivet en videnskabelig publikation senere på året, hvorefter selve algoritmen vil blive offentliggjort.

I aktivitet 3 skulle vi have beregnet kvælstofoptagelsen i vintersæd og efterafgrøder med eksisterende modeller udviklet af SEGES for de 25 valgte oplande for perioden 2017-2024. Dette arbejde har dog været forsinket af, at SEGES modeller ikke har været operative det meste af 2025. Vi har derfor forsøgt at genbe-regne SEGES model for kvælstofoptagelsen i vintersæd og efterafgrøder ud fra SEGES kalibreringsdata for at teste om andre (flere) vegetationsindeks end NDVI er bedre til at beskrive kvælstofoptagelse i både vintersæd, efterafgrøder og græs. Arbejdet vil blive gjort færdig i starten af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

2026, hvor den nyudviklede model sammenlignes med de eksisterende modeller udviklet af SEGES både på kalibreringsdata fra SE-GES' markforsøg samt på prædiction på efterårsbevoksning for de 25 valgte oplande for perioden 2017-2024.

I aktivitet 4 har vi belyst variationen i efterårsbevoksning over tid afhængig af sammensætningen af afgrøder og efterafgrøder for perioden 2017-2024. Dette arbejde vil blive brugt i 2026, når vi skal vurdere effekten af målrettede efterafgrøder på kvælstoftabet til vandløb.

40. Hvedeforædling for sortsblandinger for øget udbytte og udbyttestabilitet

Tilskudsmodtager: Aarhus Universitet

Projektets formål: At estimere den genetiske sammenhæng mellem hvededyrkning når den sker henholdsvis som enkeltsorter og i sortsblandinger for derved at øge udbytte og udbyttestabilitet i hvede. Udbyttepotentialet og udbyttestabiliteten for hvede forventes at være forskelligt afhængig af om sorterne anvendes i en sortsblanding eller dyrkes enkeltvist. Udbytte stabilitet bliver endnu mere afgørende i fremtiden da årsvariationen i vækstbetingelserne forventes at blive større pga. den globale opvarmning.

Projektets aktiviteter:

AP1

- Markdata fra TystofteFonden for udbytte er analyseret.

- Der er indhentet samtykke fra alle forædlere, som har haft sorter til afprøvning på TystofteFonden frem til og med 2026, til genotype de relevante hvedesorter, der har været afprøvet gennem de seneste 20 år. Vi har modtaget SNP-genotyperinger af den første sending på 90 hvedelinjer. Vi har modtaget kerner fra TystofteFonden af anden sending som inkluderer hvedelinjer fra høsten 2025. Derved er der yderlig omkring 90 hvedelinjer, der vil blive sendt til SNP-genotypning i nærmeste fremtid.

- I starten af 2026 vil vi være klar til gennemføre de genetiske analyser der skal gennemføres.

- Sidst i 2025 har der været iværksætte en Ansøgning om projektforlængelse fra bevillingsåret 2025 til bevillingsåret 2026, for at skaffe midler til de SNP-data der er nødvendige for at gennemføre de genetiske analyser. At skaffe SNP-data af hvedelinjer fra alle forædlingsselskaber, der har haft hvedelinjer til afprøvning hos TystofteFonden er vigtigt for at gennemføre en ensartet behandling af alle forædlingsselskaber. For projektet betyder det at alle genetiske data først vil være tilgængelige senere end først antaget. Til gengæld er der udviklet en model til analyse af udbytte stabilitet (AP3), som egentlig først skulle være afsluttet i tredje kvartal af 2025.

- Foreløbig er forskellige modeller for fænotypisk udbytte blevet testet. Når alle genotypedata er indsamlet, vil vi undersøge forskellige genetiske modeller.

AP2

- Forskellige multi-trait-modeller med genotypningsdata testes når alle genotypedata er indsamlet.

AP3

- Der er udviklet modeller til beskrivelse af udbytte stabilitet.

Der er ansøgt om at projektforlængelse af aktiviteter. Som beskrevet i den tidligere statusrapport fra 2024 har det været nødvendigt at iværksætte en proces, i 2025, for at fremskaffe SNP-data af nødvendige hvedesorter. Det skal sikre

Promilleafgiftsfonden for landbrug

pålidelige genetiske analyser og bidrage til at der ydes ensartet behandling af alle de forædlingsselskaberne, der deltager i afprøvningerne ved TysatofteFondens. Konsekvenser er, at vi ønsker at en del af drift-midlerne for publicering og rejser overføres til betaling for udgifter vedr. SNP-genotypning.

Projektet er udfordret af at Peter Skov Kristens har søgt andre udfordring og ikke længere er ansat ved projektet. Det er et tab af viden, men vi er i dialog med en ny medarbejder, der kan overtage arbejdet. Det forventes ikke af påvirke projektets aktiviteter.

41. Udvikling af en bæredygtig dansk varroastrategi

Tilskudsmodtager: Danmarks Biavlerforening

Projektets formål: At sætte fokus på avlsprogrammer, så vi kan producere bier med større modstandskraft mod varroa. At udvikle en bæredygtig varroastrategi som reducerer behovet for bekæmpelse.

Projektets aktiviteter:

AP1. Indsamling af viden om eksisterende varroatolerance projekter i Europa.

Der er indsamlet viden om det arbejde der foregår på udvikling af varroaresistens i landene omkring os, specielt England, Tyskland, Sverige og USA. Dette danner basis for de planer der lagt i projektet. Der er også afholdt to møder med en inviteret ekspert fra Tyskland, hvor biavlere er præsenteret for hvordan man kan arbejde mod varroaresistens. Arbejdet er hjulpet godt på vej af at der på biavlens verdenskongres Apimondia, som blev afholdt i København i 2025, var mange indlæg og diskussioner om varroaresistens. Det er et hot emne indenfor biavl. Vi havde over 1000 danske biavlere som besøgte kongressen og mange hørte nogle af disse indlæg.

Den indsamlede viden er samlet i en artikel i Tidsskrift for biavl.

AP2 – Inddragelse af almindelige biavlere

Der er etableret en gruppe af biavlere som er interesserede i at deltage i det praktiske arbejde. Disse har deltaget i online møder og i to fysiske workshop, hvor man arbejdede praktisk med metoderne. I første omgang fokuserede vi på en mindre gruppe, for at få det praktiske på plads, men gruppen udvides til den kommende sæson, og der tilknyttes flere biavlere, som også gerne vil arbejde med varroaresistens.

Gruppen har modtaget dronninger, som er indført i bifamilier og klar til at blive testet i år 2. Hertil har de også modtaget testudstyr til at undersøge biyngel.

AP3 -Samarbejde med dronningavlere

Der er etableret et tæt samarbejde med 3 dronningeavlere som deltager i projektet, og flere har udtrykt interesse for at deltage i aktiviteterne, så det er meget tilfredsstillende og viser at der er behov for projektet.

AP4 Varroamodellen og formidling til biavlere

Danmarks Biavlerforenings varroamodel er blevet videreudviklet så den kan omfatte forskellige grader af varroaresistens. Der vil også være behov for at ændre nogle dele omkring varroamonitering, men dette vil blive ordnet i år 2.

Projektet har indgået i adskillige af vores foredrag og aktiviteter i lokalforeninger hen over året. Der er stor interesse for emnet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

AP5 Dokumentation/ studekortsprogram

Danmarks Biavlforenings elektroniske studekortsprogram er blevet overført til en ny platform og tilpasset behovet i projektet, med fokus på simplificering. Der er fortsat elementer som vil blive videreudviklet i de kommende år. Arbejdet er sket i samarbejde brugere af programmet, som leverer feedback. Flere af disse brugere deltager også i projekts praktiske arbejde.

42. Multifunktionalitet i de nye danske skove

Tilskudsmodtager: Københavns Universitet

Projektets formål: At sikre størst mulig synergi mellem biodiversitet, vandmiljø og klima på landmandens fremtidige skovarealer for at sikre, at de tilbageblivende arealer er robuste dyrkningsarealer til gavn for landmanden.

Projektets aktiviteter:

AP1. Identifikation af nye skovkategorier

I 2025 er der udviklet skovkategorier, som kan implementeres på bedriftsniveau i Danmark. Arbejdet tog udgangspunkt i de eksisterende skovudviklingstyper, hvor vi udvalgte de typer, der er mest relevante og praktisk gennemførlige for landmænd. Udviklingen af kategorierne er blevet kvalificeret gennem en arbejdsgruppe bestående af eksperter fra DANVA, DALGAS, AU, KU, Innovationscenter for Økologisk Landbrug, Klimaskovfonden, NK-landskab og Naturstyrelsen, der med deres forskellige faglige kompetencer inden for hver potentielle synergifunktion i skovrejsning, bidrog med værdifulde input til både indhold og anvendelighed. I 2026 vil skovtyperne blive yderligere udviklet med evt. flere typer og mulige nye træartssammensætninger for øget implementering. Skovkategorierne vil løbende kvalificeres fagligt af arbejdsgruppen.

Den 5. maj 2025 afholdt vi en workshop med arbejdsgruppen. Her præsenterede hvert medlem deres perspektiv på fremtidens skove og de vigtigste funktioner, der bør prioriteres, og hvordan funktionerne kan sameksistere.

Efterfølgende har SEGES Innovation og Københavns Universitet haft flere interne workshops med udgangspunkt i at udvikle skovkategorierne.

Til formidling har vi produceret en video med en lodsejer, der har etableret multifunktionel skov på sin bedrift.

Der blev planlagt og gennemført en studietur til Irland fra 25. til 28. maj 2025. Irland blev valgt, fordi landet har et differentieret støttesystem med forskellige satser for flere skovtyper, hvilket gav værdifuld inspiration til udviklingen af vores egne skovkategorier.

AP2. Effektberegning af synergifunktioner

Vi har i 2025 løbende arbejdet med udviklingen af en implementerbar metode til at vurdere effekterne af skovrejsningen, mht. vandmiljø, klima, rekreation og biodiversitet. I udviklingen er der diskuteret behovet for både kvantitative og kvalitative metoder til at vurdere effekterne.

For klimaeffekt er det for nogle skovtyper / træarter muligt at estimere kulstoflagring på baggrund af vækstmodeller for skovtræer og forventninger til driften af skovene. Der har været afsøgt muligheder for at beregne estimaterne på baggrund af forskellige beregningsmodeller og skovsimuleringsværktøjer, herunder modellerne SILVA, EFISCEN og Vidar. Indtil videre har Vidar bedst kunne bruges til at estimere den kvantitative kulstoflagring i skovtyperne. Dette arbejde fortsætter ind i 2026. Kulstoflagringseffekten har været præsenteret og diskutere med en stor lodsejer, for at få input til det videre arbejde. Effekter af skovrejsning er desuden diskuteret i bredere forstand, som del af et internationalt symposium

Promilleafgiftsfonden for landbrug

om den grønne omstilling i Europa, på IALE Europe-konferencen i Bratislava i september 2025. Der er udarbejdet et teknisk notat for kulstoflagring, som er udarbejdet på baggrund af både danske og internationale referencer.

For de øvrige synergieffekter er der bl.a. afsøgt muligheder for at bringe NLES5-modellen i spil, til vurdering af potentiel kvælstofreduktionseffekt ved skovrejsning, kombineret med undersøgelser af udvaskning fra forskellige skovtyper. Dette skal udvikles til at være mere stedspecifikt. For rekreative effekter vurderes nye skove generelt som positive ift. både lodsejers egne rekreative interesser, fx jagt, men også potentielt for lokalsamfundets rekreative muligheder. Denne viden søges nuanceret ift. de forskellige skovtyper i det videre arbejde. For biodiversitetseffekt er det kendt, at positive effekter af ny skov er afhængige af skovtype, forventede driftsformer, og ikke mindst tidshorisonten. Det tager lang tid for af høj naturkvalitet i en skov udvikler sig. Der arbejdes med at kunne lave en kvalitativ vurdering af dette for de udvalgte skovtyper.

AP3. Økonomiske og juridiske scenarier

Der er udvalgt to caseområder: et område ved Thorsager på Djursland og en ejendom på Vestsjælland. Områderne blev valgt på baggrund af deres potentiale for multifunktionel skovrejsning med forskellige agendaer. Thorsager-området har et stort behov for klimatilpasning, og skov kan samtidig bidrage til biodiversitet og rekreative værdier tæt på byen. Bedriften på Vestsjælland har varierede arealer, der giver mulighed for at afprøve potentialer for forskellige kombinationer af skovkategorier.

Der er afholdt lodsejermøder og arealbesigtigelser på begge ejendomme, hvor lodsejernes ønsker og idéer blev inddraget i planlægningen. Desuden har vi haft dialog med Syddjurs Kommune og den lokale landboforening om udfordringer og løsninger i Thorsager samt involveret Dansk Skovforening i vurderingen af potentialer på bedriften på Vestsjælland.

Landbrug & Fødevarer har undersøgt juridiske aspekter ved skovrejsning, herunder bindinger og lovgivning, for at klæde rådgivere og lodsejere bedre på i den kommende skovrejsningsindsats.

AP4. Prioriteringsværktøj – udvikling og implementering

Der er udviklet en prototype af prioriteringsværktøjet, som i første omgang er baseret på de to caseområder. Dette valg blev truffet for at gøre udviklingen håndterbar, da en landsdækkende prototype ville være for datatung på nuværende tidspunkt. Prototypen vurderer arealmæssige egnethed for skovrejsning med forskellige typer skove på baggrund af en række kortlag vedrørende CO₂-potentiale, drikkevand dyrkningsværdi, kvælstof, natur, nærhed til eksisterende skov, og "bluespots" (overfladehydrologi). Disse forskellige lag vil kunne vægtes, og dermed trækker værktøjet på multikriterieanalyse. I det videre arbejde sigtes efter at kunne inkludere forhold vedr. erosion i værktøjet.

For at kvalificere udviklingen blev arbejdsgruppen inddraget allerede på workshoppen den 5. maj 2025, hvor medlemmerne med hver deres faglige fokusområde i forhold til synergifunktionerne, bidrog med forslag til relevante GIS-datalag til prototypen. Derudover er der etableret en fokusgruppe bestående af fire rådgivere med erfaring i lodsejerdiallog, skovrejsning og jordudtagning. Fokusgruppen har testet prototypen på en workshop den 3. december 2025 og givet positiv feedback til den videre udvikling. Den 8. december 2025 blev prototypen præsenteret for en lodsejer på Vestsjælland, hvilket gav yderligere input til forbedringer. Prototypen er et værktøj, som endnu ikke er færdigudviklet. På nuværende tidspunkt er platformen en GIS-løsning uden offentlig adgang – dels af hensyn til GDPR, da det ville udstille lodsejers bedrifter og skovpotentiale på enkeltbedrifter, og dels for at undgå, at rådgivere og lodsejere træffer beslutninger baseret på et værktøj, der kun er en prototype. I 2026 fortsætter udviklingen med at udbrede værktøjet til hele Danmark, inkludere flere relevante GIS-lag baseret på feedback fra fokusgruppen og lodsejeren, samt sikre at værktøjet bliver brugervenligt og intuitivt, så det kan anvendes bredt af både rådgivere, lodsejere og andre relevante skovaktører såsom offentlige myndigheder.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Note nr. 43-263

Der er tale om tilskud til projekter støttet af Promilleafgiftsfonden via tilskud til produktionsafgiftsfondene.

1. **Svineafgiftsfonden**
2. **Planteafgiftsfonden**
3. **Mælkeafgiftsfonden**
4. **Kvægafgiftsfonden**
5. **Fjerkræafgiftsfonden**
6. **Kartoffelafgiftsfonden**
7. **Frøafgiftsfonden**
8. **Sukkerroeafgiftsfonden**
9. **Hesteafgiftsfonden**

Der henvises til produktionsafgiftsfondenes regnskaber for en nærmere beskrivelse af midlernes anvendelse.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Supplerende noter – Promilleafgiftsfonden for landbrug

Særopslag: Udtagningskonsulenter

SÆR1. Udtagningskonsulenter 2025

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at udtage og vådgøre så mange lavbundsjorder som muligt og etablere frivillige kollektive miljøvirkemidler, som vedtaget i forbindelse med 'Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug' (Landbrugsaftalen, 2021). Dette gøres ved, at udtagningskonsulenterne skal skabe øget interesse blandt lodsejere for at indgå i udtagningsprojekter og agere bindeled til kommuner, Vandoplandsstyregrupper og andre aktører samt drive opstarten af projekterne.

Projektets aktiviteter:

De tre projekter "Konsulentordning om facilitering af kollektive virkemidler "Udtagningskonsulenter" - Ekstra særopslag for bevillingsåret 2024", "Konsulentordning om facilitering af kollektive virkemidler "Udtagningskonsulenter" – Ekstra oktober-særopslag for 2024" samt " "Udtagningskonsulenter" Særopslag for bevillingsåret 2025", der alle er støttet af støtte fra Promilleafgiftsfonden for landbrug er gennemført i tæt sammenhæng.

I dette projekt er der gennemført følgende aktiviteter:

AP1. Projektledelse og ekspertrådgivning

Projektstyringen har været varetaget af et sekretariat ved SEGES Innovation, som har sikret fremdrift i aktiviteterne iht. beskrivelsen i opslaget. SEGES Innovation har sikret, at relevante aktører har været inddraget, at ressourcepersoner og organisationer har været bragt i spil, og at diverse problemstillinger er håndteret. Der er holdt møder med styregruppen og med Advisory Board.

Med projektets øgede midler, har der været gennemført en udbudsproces med opslag om nye udtagningskonsulenter og indgået aftaler med 19 nye konsulenter, så der nu er i alt 50 konsulenter.

AP2. Efteruddannelse og facilitering af regionale teams

Der har været gennemført en todages efteruddannelsesdag for alle udtagningskonsulenterne med fokus på omlægningsplaner, konflikthåndtering, skovrejsning og etablering af naturprojekter indeholdt i omlægningsplanerne.

Den lokale indsats har været koordineret igennem videomøder med de geografiske teams hver fjerde uge. Herudover har der været fælles videomøder med alle udtagningskonsulenterne i en erfagruppe med fokus på de forskellige ordninger til udtagning hver fjerde uge samt møder med de konsulenter, der har deltaget i teknikergrupperne i forbindelse med de lokale treparter.

Der har været gennemført et indslusningsforløb for de i nye udtagningskonsulenter, der er kommet til i løbet af 2025. Der er i dette projekt gennemført 16 efteruddannelsesdage og fælles arbejdsdage for nye konsulenter.

AP3. Understøttelse af særlige lokale samarbejdsindsatser

SEGES Innovation har understøttet udtagningskonsulenternes samarbejde med de lokale treparter og teknikergrupperne ved direkte deltagelse i enkelte møder. Samarbejdet har dog primært været understøttet igennem erfaringsdeling i form af videomøder og kommunikationsmateriale.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

AP4. IT-værktøjer, licenser og support

De operationelle værktøjer, der understøtter de forskellige faser af arbejdet, har været til rådighed for konsulenterne, og der er ydet support i eksisterende funktionalitet. Udtagningskonsulenterne er efteruddannet i anvendelsen af de værktøjer, der er nødvendige for indsatsen.

AP5. Afklarende økonomisk, skattemæssig og landbrugsfaglig vejledning

Der er lavet setup til at understøtte de lokale rådgiveres faglige viden med eksperter fra Landbrug & Fødevarer, Erhvervsjura der er tilknyttet sekretariatet ved SEGES Innovation.

Efterspørgslen på denne rådgivningsydelse har dog været lav i løbet af projektperioden.

Der er arbejdet videre på en FAQ med spørgsmål og svar på udvalgte økonomiske og skattemæssige forhold, på hjemmesiden www.udtagningskonsulenterne.dk.

AP6. Kommunikation

Kommunikationsmateriale udviklet ved hjælp af en fokusgruppe med deltagelse af udtagningskonsulenter, landboforeningsrepræsentanter, og kommunikationsmedarbejdere i de lokale rådgivningsvirksomheder. På møderne drøftes lokale ønsker til tilpasset eller nyt kommunikationsmateriale.

Der er holdt faglige oplæg ved konferencer og gennemført tre webinarer om kollektive virkemidler. Igennem hjemmesiden www.udtagningskonsulenterne.dk er det kommunikeret, at også kommuner, landboforeninger, naturstyrelsen, mv kan bestille kommunikationsmateriale udarbejdet i projektet. Dette har været meget efterspurgt og anvendt i forbindelse med lodsejermøder om de lokale treparter og omlægningsplaner.

AP7. Lokal indsats med koordinering og facilitering

Udtagningskonsulenterne har ydet en stor indsats med at koordinere placeringen af virkemidler med kommuner og Naturstyrelsen og de lokale treparter samt at prioritere imellem de forskellige projektområder. I 2025 er indsatsen gennemført i regi af de lokale treparter med fokus på at udarbejde 23 omlægningsplaner, der dækker hele landet.

Der er holdt en lang række lodsejermøder i forbindelse med omlægningsplanerne, hvor udtagningskonsulenterne har holdt oplæg om de forskellige virkemidler og tilskudsordninger og i mange situationer bidraget til at indsatsen kunne gennemføres som "tegnemøder", hvor lodsejerne kunne bidrage med at indtegne egne projeksideer på store kort.

Herudover har udtagningskonsulenterne hjulpet et betydeligt antal lodsejere med at screene for projektmuligheder på deres bedrifter og med hjælp til at gennemføre projekter med tilsagn fra tidligere år eller at søge tilskud til nye projekter.

Projektet er forlænget til 2026 med henblik på, at der er budgetmæssige rammer til at gennemføre en fortsat indsats med alle de nuværende udtagningskonsulenter i hele kalenderåret.

PF. Udtagningskonsulenter 2024 – Ekstra oktober-særopslag for 2024

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at udtage og vådgøre så mange lavbundsjorder som muligt og etablere frivillige kollektive miljøvirkemidler, som vedtaget i forbindelse med 'Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug' (Landbrugsaftalen, 2021). Dette gøres ved, at udtagningskonsulenterne skal skabe øget interesse blandt lodsejere for at indgå i udtagningsprojekter og agere bindeled til kommuner, Vandoplandsstyregrupper og andre aktører samt drive opstarten af projekterne.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Projektets aktiviteter:

De tre projekter "Konsulentordning om facilitering af kollektive virkemidler "Udtagningskonsulenter" - Ekstra særopslag for bevillingsåret 2024", "Konsulentordning om facilitering af kollektive virkemidler "Udtagningskonsulenter" – Ekstra oktober-særopslag for 2024" samt " "Udtagningskonsulenter" Særopslag for bevillingsåret 2025", der alle er støttet af støtte fra Promilleafgiftsfonden for landbrug, er gennemført i tæt sammenhæng.

I dette projekt er der gennemført følgende aktiviteter:

AP1. Projektledelse og ekspertrådgivning

Projektstyringen har været varetaget af et sekretariat ved SEGES Innovation, som har sikret fremdrift i aktiviteterne iht. beskrivelsen i opslaget. SEGES Innovation har sikret, at relevante aktører har været inddraget, at ressourcepersoner og organisationer har været bragt i spil, og at diverse problemstillinger er håndteret.

AP2. Efteruddannelse og facilitering af regionale teams

Der har været gennemført ét todages efteruddannelsesforløb som et tilbud til alle udtagningskonsulenterne med fokus på kommunikation i den personlige dialog og i form af præsentationer. Halvdelen af konsulenterne deltog dog i et identisk tilbud i december 2024.

Den lokale indsats har været koordineret igennem videomøder med de geografiske teams hver fjerde uge. Herudover har der været fælles videomøder med alle udtagningskonsulenterne i en erfagruppe med fokus på de forskellige ordninger til udtagning hver fjerde uge. Hermed har der været afholdt videomøder hver anden uge.

AP4. IT-værktøjer, licenser og support

De operationelle værktøjer, der understøtter de forskellige faser af arbejdet, har været til rådighed for konsulenterne, og der er ydet support i eksisterende funktionalitet. Udtagningskonsulenterne er efteruddannet i anvendelsen af de værktøjer, der er nødvendige for indsatsen.

AP5. Afklarende økonomisk, skattemæssig og landbrugsfaglig vejledning

Der har været lavet setup til at understøtte de lokale rådgiveres faglige viden med eksperter fra Landbrug & Fødevarer, Erhvervsjura der er tilknyttet sekretariatet ved SEGES Innovation.

Lokale økonomi- og skatterådgivere har ved efterspørgsel tilbudt at holde oplæg på orienteringsmøder med flere lodsejere i samarbejde med Naturstyrelsen, kommuner og jordfordelingsplanlæggere samt kunnet yde individuel rådgivning til lodsejere.

Efterspørgslen på denne rådgivning har dog været lav, og der er derfor ansøgt om en budgetændring, så ressourcerne anvendes på at afholde flere lodsejermøder i AP7.

Der er udarbejdet en FAQ med spørgsmål og svar på udvalgte økonomiske og skattemæssige forhold, på hjemmesiden www.udtagningskonsulenterne.dk.

AP7. Lokal indsats med koordinering og facilitering

Udtagningskonsulenterne har ydet en stor indsats med at koordinere placeringen af virkemidler med kommuner og Naturstyrelsen og de lokale treparter samt at prioritere imellem de forskellige projektområder. I 2025 er indsatsen gennemført i regi af de lokale treparter med fokus på at udarbejde 23 omlægningsplaner, der dækker hele landet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Der er holdt en lang række lodsejermøder i forbindelse med omlægningsplanerne, hvor udtagningskonsulenterne har holdt oplæg om de forskellige virkemidler og tilskudsordninger og i mange situationer bidraget til at indsatsen kunne gennemføres som "tegnemøder", hvor lodsejerne kunne bidrage med at indtegne egne projektideer på store kort.

Herudover har udtagningskonsulenterne hjulpet et betydeligt antal lodsejere med at screene for projektmuligheder på deres bedrifter og med hjælp til at gennemføre projekter med tilsagn fra tidligere år eller at søge tilskud til nye projekter.

PF. Udtagningskonsulenter 2024 – Ekstra særopslag for 2024

Tilskudsmodtager: SEGES Innovation P/S

Projektets formål: Projektets formål er at udtage og vådgøre så mange lavbundsjorder som muligt og etablere frivillige kollektive miljøvirkemidler, som vedtaget i forbindelse med 'Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug' (Landbrugsaftalen, 2021). Dette gøres ved, at udtagningskonsulenterne skal skabe øget interesse blandt lodsejere for at indgå i udtagningsprojekter og agere bindeled til kommuner, Vandoplandsstyregrupper og andre aktører samt drive opstarten af projekterne.

Projektets aktiviteter:

De tre projekter "Konsulentordning om facilitering af kollektive virkemidler "Udtagningskonsulenter" - Ekstra særopslag for bevillingsåret 2024", "Konsulentordning om facilitering af kollektive virkemidler "Udtagningskonsulenter" – Ekstra oktober-særopslag for 2024" samt " "Udtagningskonsulenter" Særopslag for bevillingsåret 2025", der alle er støttet af støtte fra Promilleafgiftsfonden for landbrug er gennemført i tæt sammenhæng.

I dette projekt er der gennemført følgende aktiviteter:

AP1. Projektledelse og ekspertrådgivning

Projektstyringen har været varetaget af et sekretariat ved SEGES Innovation, som har sikret fremdrift i aktiviteterne iht. beskrivelsen i opslaget. SEGES Innovation har sikret, at relevante aktører har været inddraget, at ressourcepersoner og organisationer har været bragt i spil, og at diverse problemstillinger er håndteret. Der er holdt møder med styregruppen og med Advisory Board.

AP2. Efteruddannelse og facilitering af regionale teams

Der har været gennemført en efteruddannelsesdag for alle udtagningskonsulenterne med fokus på udtagningskonsulenternes rolle i forbindelse med de lokale treparters opgave med at udarbejde omlægningsplaner.

Den lokale indsats har været koordineret igennem videomøder med de geografiske teams hver fjerde uge. Herudover har der været fælles videomøder med alle udtagningskonsulenterne i en erfagruppe med fokus på de forskellige ordninger til udtagning hver fjerde uge

AP3. Understøttelse af særlige lokale samarbejdsindsatser

SEGES Innovation har understøttet udtagningskonsulenternes samarbejde med de lokale treparter og teknikergupperne ved direkte deltagelse i enkelte møder. Primært er samarbejdet dog understøttet igennem erfaringsdeling i form af videomøder og kommunikationsmateriale.

AP4. IT-værktøjer, licenser og support

Promilleafgiftsfonden for landbrug

De operationelle værktøjer, der understøtter de forskellige faser af arbejdet, har været til rådighed for konsulenterne, og der er ydet support i eksisterende funktionalitet. Udtagningskonsulenterne er efteruddannet i anvendelsen af de værktøjer, der er nødvendige for indsatsen.

AP5. Afklarende økonomisk, skattemæssig og landbrugsfaglig vejledning

Der har været lavet setup til at understøtte de lokale rådgiveres faglige viden med eksperter fra Landbrug & Fødevarer, Erhvervsjura der er tilknyttet sekretariatet ved SEGES Innovation. Der er holdt et webinar for udtagningskonsulenterne og de lokale skatte- og økonomikonsulenter som faglig understøttelse.

Lokale økonomi- og skatterådgivere har ved efterspørgsel tilbudt at holde oplæg på orienteringsmøder med flere lodsejere i samarbejde med Naturstyrelsen, kommuner og jordfordelingsplanlæggere samt kunnet yde individuel rådgivning til lodsejere.

Efterspørgslen på denne rådgivning har dog været lav, og der er derfor ansøgt om en budgetændring, så ressourcerne anvendes på andre områder.

Der er arbejdet videre på en FAQ med spørgsmål og svar på udvalgte økonomiske og skattemæssige forhold, på hjemmesiden www.udtagningskonsulenterne.dk.

AP6. Kommunikation

Der er etableret en fokusgruppe i forhold til kommunikation i projektet med deltagelse af udtagningskonsulenter, landboforeningsrepræsentanter, og kommunikationsmedarbejdere i de lokale rådgivningsvirksomheder. På møderne drøftes lokale ønsker til tilpasset eller nyt kommunikationsmateriale.

Der er holdt faglige oplæg ved konferencer og gennemført tre webinarer om kollektive virkemidler. Igennem hjemmesiden www.udtagningskonsulenterne.dk er det kommunikeret, at også kommuner, landboforeninger, naturstyrelsen, mv kan bestille kommunikationsmateriale udarbejdet i projektet. Dette har været meget efterspurgt og anvendt i forbindelse med lodsejermøder om de lokale treparter og omlægningsplaner.

AP7. Lokal indsats med koordinering og facilitering

Udtagningskonsulenterne har ydet en stor indsats med at koordinere placeringen af virkemidler med kommuner og Naturstyrelsen og de lokale treparter samt at prioritere imellem de forskellige projektområder. I 2025 er indsatsen gennemført i regi af de lokale treparter med fokus på at udarbejde 23 omlægningsplaner, der dækker hele landet.

Der er holdt en lang række lodsejermøder i forbindelse med omlægningsplanerne, hvor udtagningskonsulenterne har holdt oplæg om de forskellige virkemidler og tilskudsordninger og i mange situationer bidraget til at indsatsen kunne gennemføres som "tegnemøder", hvor lodsejerne kunne bidrage med at indtegne egne projektideer på store kort.

Herudover har udtagningskonsulenterne hjulpet et betydeligt antal lodsejere med at screene for projektmuligheder på deres bedrifter og med hjælp til at gennemføre projekter med tilsagn fra tidligere år eller at søge tilskud til nye projekter.